Bu kitaba sığmayan daha neler var!

2023 Eğitim Vizyonu

Karekodu okut, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Canlı Ders

Kişiselleştirilmiş Öğrenme ve Raporlama

Zengin İçerik

Puan ve Armalar

Sosyal Etkileşim

EBA Portfolyo

eba
www.eba.gov.tr

Google play

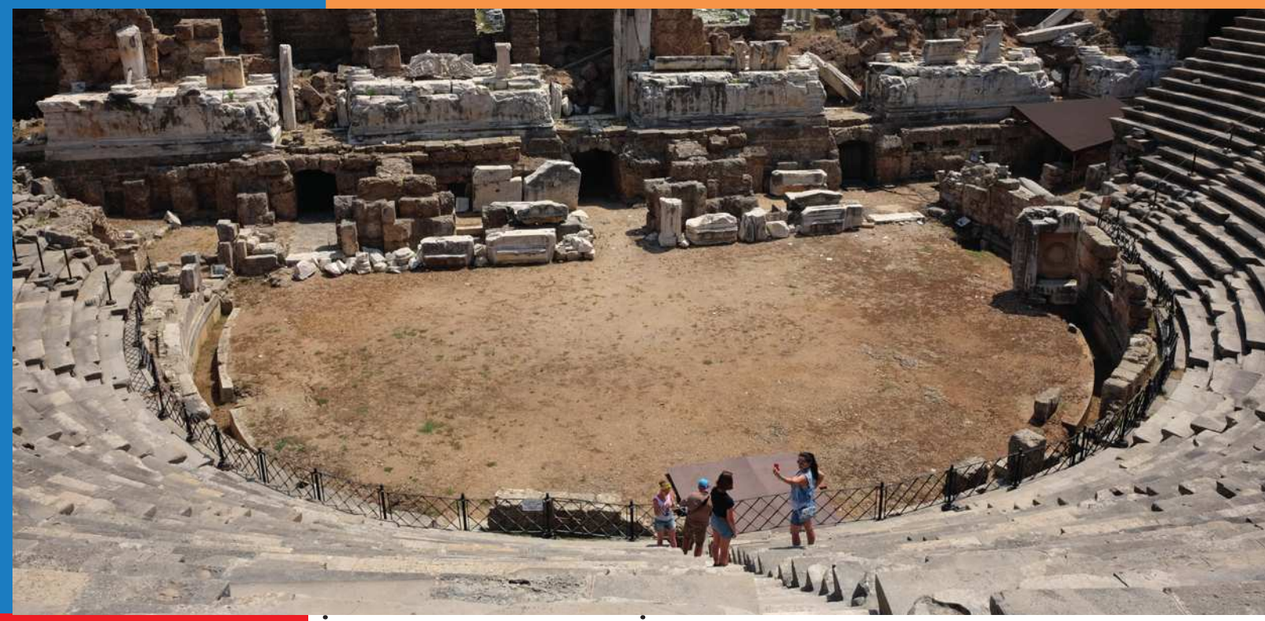
App Store

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.

MÜZE EĞİTİMİ

MÜZE EĞİTİMİ
12

12

ORTAÖĞRETİM

Güzel Sanatlar Lisesi

Ders Kitabı

TÜRKİYE CUMHURİYETİ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

Mesleki ve Teknik Eğitim
Genel Müdürlüğü

Güzel Sanatlar Lisesi

MÜZE EĞİTİMİ 12

Ders Kitabı

Yazarlar
Mustafa DOĞAN
Rasim SÖLPÜK

DEVLET KİTAPLARI
....., 2021

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI .....: 7053
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ .....: 1206

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Editör
Arş. Gör. Tuğba GÜRKAN ŞENYAVAŞ

Dil Uzmanı
Mehmet Emin SARIKAYA

Program Geliştirme Uzmanı
Talip AYDEMİR

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı
Turgay ÜNAL

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uzmanı
Kenan PINARBAŞI

Grafik Tasarım Uzmanı
Haluk ÖZKAN

ISBN 978-975-11-4983-1

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 21.07.2017 gün ve 11084974 sayılı yazısı ile eğitim aracı olarak kabul edilmiştir.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

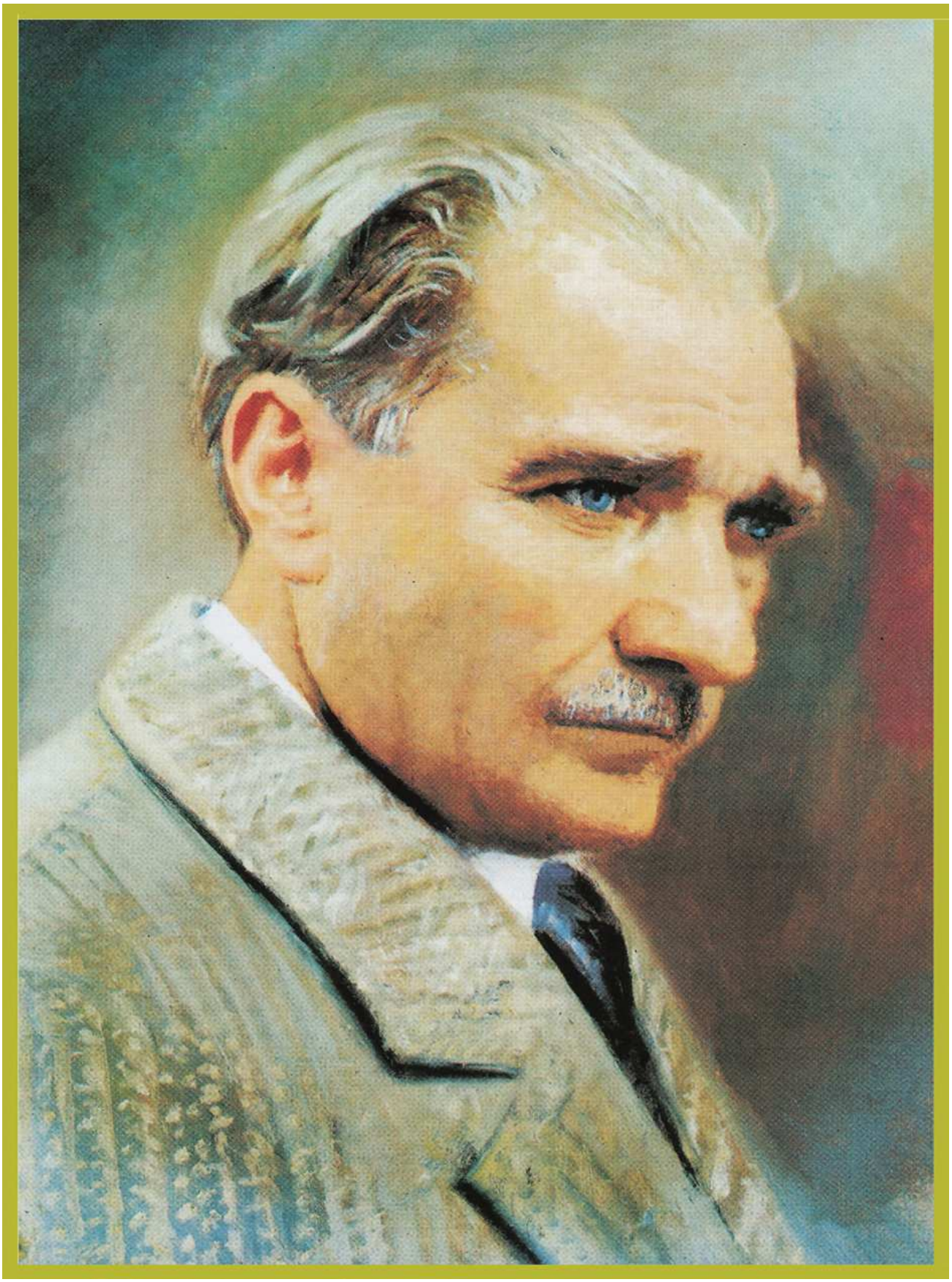
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

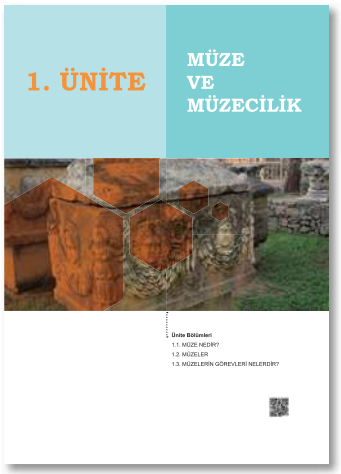
Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: MÜZE VE MÜZECİLİK 12

1. MÜZE VE MÜZECİLİK 14

1.1. MÜZE NEDİR? 14

1.1.1. Müze Kavramı 14

1.2. MÜZE ÇEŞİTLERİ 17

1.2.1. Müze Çeşitleri 17

TANIYALIM Sadberk Hanım Müzesi 22

TANIYALIM İstanbul Askerî Müzesi 23

1.3. MÜZELERİN GÖREVLERİ 30

1.3.1. Müzelerin Toplama Görevi 30

1.3.2. Müzelerin Belgeleme Görevi 30

1.3.3. Konservasyon ve Restorasyon 32

1.3.4. Anıtlar ve Sit Alanları 32

1.3.5. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Belgelenmesi ve Korunması 33

1.3.6. Teşhirde ve Depolarda Muhafaza Edilen Eserlerin Isı, Işık ve Nem Durumlarının Düzenlenmesi 34

1.3.7. Farklı Sergileme (Teşhir) Türleri 35

1.3.8. Farklı Sergileme Yöntemleri 37

1.3.9. Müzelerin Öğrenmedeki Önemi ve Gerekliliği 39

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM 41

2. ÜNİTE: MÜZECİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ 44

2. MÜZECİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ 46

2.1. DÜNYADA MÜZECİLİĞİN VE MÜZE EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ 46

2.1.1. Mitolojide Müze Kavramı 46

2.1.2. İlk Koleksiyonların Oluşturulması ve Müzeciliğin Gelişimi 47

2.1.3. İlk Çağ'dan Başlayarak Günümüze Kadar Dünya Tarihinde Müzeciliğin Gelişimi 47

2.1.4. Dünyadaki Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi 51

2.1.5. Halka Açılan İlk Müzeler 54

TANIYALIM Ashmolean Müzesi 57

TANIYALIM Bergama Müzesi 58

İÇİNDEKİLER

2.2. TÜRKİYE'DE MÜZECİLİĞİN VE MÜZE EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ 59

2.2.1. Osmanlı Dönemi Türk Müzeciliği 59

2.2.2. Osman Hamdi Bey ve Türk Müzeciliği 61

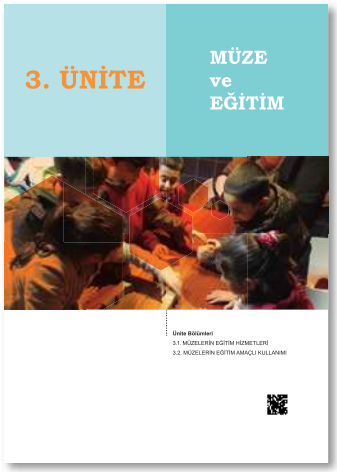
2.2.3. Cumhuriyet Dönemi Türk Müzeciliğinin Gelişimi 61

2.2.4. Atatürk'ün Türk Müzeciliğinin Gelişimine Katkıları 63

2.2.5. Türkiye'de Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi 66

TANIYALIM Osman Hamdi Bey 67

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM 68

3. ÜNİTE: MÜZE VE EĞİTİM **70**

3. MÜZE VE EĞİTİM 72

3.1. MÜZELERİN EĞİTİM HİZMETLERİ 72

3.1.1. Müzelerin Eğitim Hizmeti 72

3.1.2. Müzelerin Sunduğu Hizmetler 74

3.2. MÜZELERİN EĞİTİM AMAÇLI KULLANIMI 76

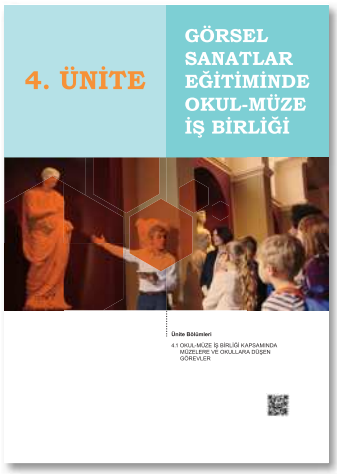
3.2.1. Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanılmasının Önemi 77

3.2.2. Müzelerde Gerçek Nesneler Karşısında Öğrendiklerini Önceki Bilgileriyle İlişkilendirme 77

3.2.3. Müzelerin Öğrenmeye Etkisi 78

TANIYALIM Troya (Truva) Antik Kenti 79

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM 81

4. ÜNİTE: GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE OKUL-MÜZE İŞ BİRLİĞİ **83**

4. GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE OKUL-MÜZE İŞ BİRLİĞİ .. 84

4.1. OKUL-MÜZE İŞ BİRLİĞİ KAPSAMINDA MÜZELERE-OKULLARA DÜŞEN GÖREVLER 84

4.1.1. Okul-Müze İş Birliğinin Önemi 84

4.1.2. Müze Ziyareti Sürecinde Müzelere-Okullara Düşen Görevler 85

TANIYALIM Şanlıurfa Müzesi 87

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM 91

İÇİNDEKİLER

5. ÜNİTE: MÜZELERDE GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ..... 92

5. MÜZEDE GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ 94

5.1. GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE MÜZE KOLEKSİYON VE ETKİNLİKLERİNDEN YARARLANMA 94

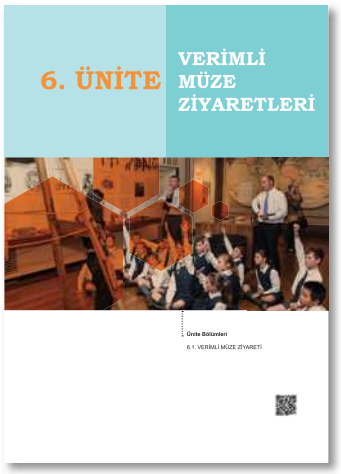
5.1.1. Sanat Müzelerinde Sanat Eserlerinin İncelenmesi 94

5.1.2. Farklı Türdeki Müzelerde Yer Alan Eserlerin Özellikleri 101

5.1.3. Müze ve Galerilerde Görsel Sanat Çalışmaları 105

TANIYALIM İzmir Etnografya Müzesi 110

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM 111

6. ÜNİTE: VERİMLİ MÜZE ZİYARETLERİ..... 114

6. VERİMLİ MÜZE ZİYARETLERİ 116

6.1. VERİMLİ MÜZE ZİYARETİ 116

6.1.1. Müze Ziyaretinin Önemi 116

6.1.2. Müze Ziyareti Öncesinde Yapılması Gereken Çalışmalar 118

6.1.3. Müze Ziyareti Sırasında Dikkat Edilmesi Gereken Kurallar 121

6.1.4. Müzede Eserleri ve Nesneleri İncelerken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar 122

6.1.5. Müzelerde Gerçekleştirilen Sanatsal, Sosyal ve Kültürel Organizasyonlar 122

6.1.6. Eserlerin Müzede Sergilenmesine Yönelik Görüşler, İzleme ve Çalışma 124

6.1.7. Müzede Sergilenen Eserlere İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Farklı Sanatsal Uygulamaları 125

TANIYALIM Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi 132

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM 133

Sözlük 137

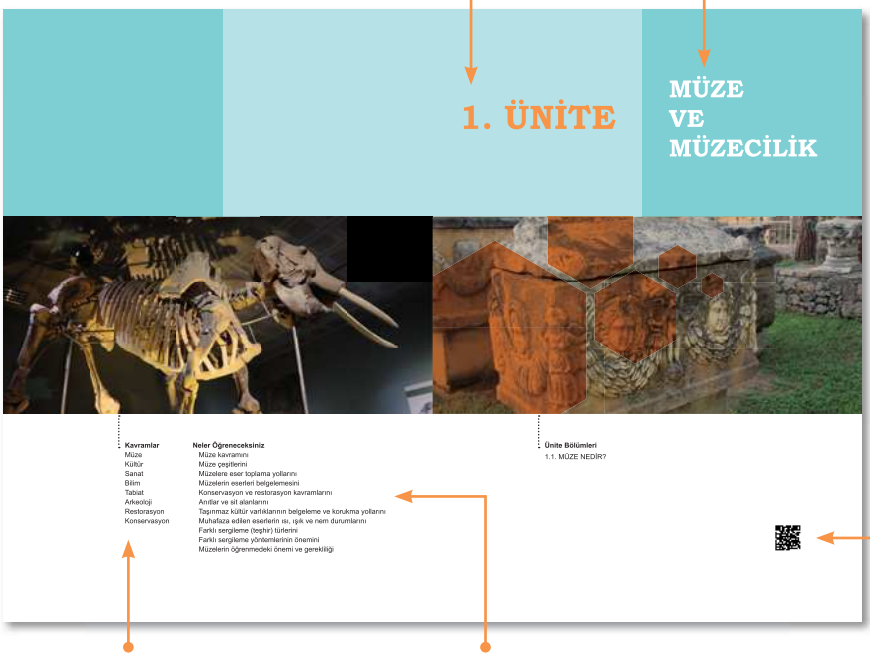
Kaynakça 139

Kendimi Değerlendiriyorum-Cevap Anahtarı 153

KİTABIN TANITIMI

Ünite numarasını gösterir.

Ünite adını gösterir.

Bölümle ilgili öğrenilmesi hedeflenen kavram ve terimleri gösterir.

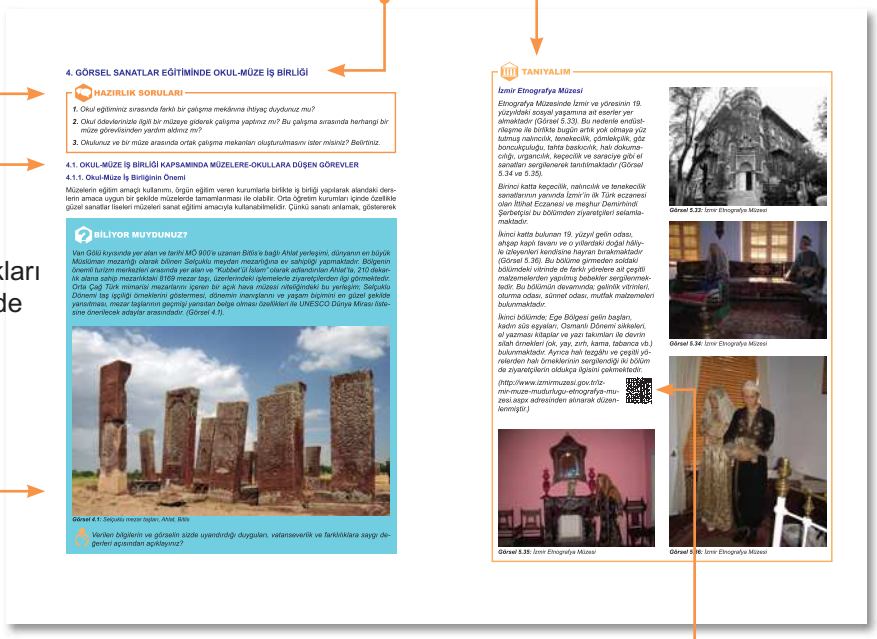
Ünitede yer alan bölüm başlıklarını ve sırasını gösterir.

Ünite ile ilgili karekodu gösterir.

Hazırlık Soruları bu bölümde yer alır.

Ünite başlıkları bu bölümde yer alır.

Tanıyalım bu bölümde yer alır.

Konu başlıkları bu bölümde yer alır.

Biliyor muydunuz? bu bölümde yer alır.

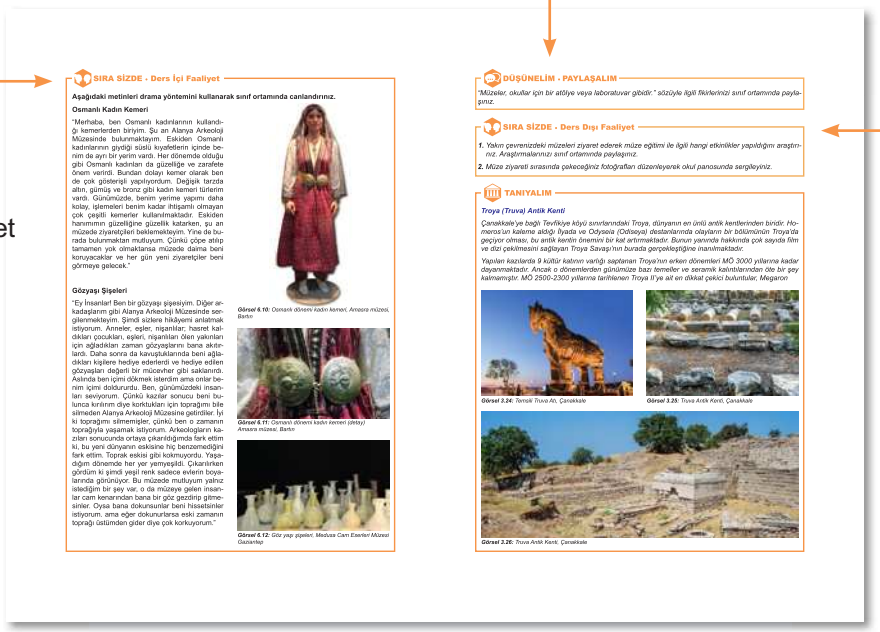
Tanıtılan müzenin İnternet sayfasına erişim sağlayan karekod bu bölümde yer alır.

KİTABIN TANITIMI

Düşünelim Paylaşalım bu bölümde yer alır.

Sıra Sizde Ders İçi Faaliyet bu bölümde yer alır.

Sıra Sizde Ders Dışı Faaliyet bu bölümde yer alır.

SIRA SİZDE - Ders İçi Faaliyet

Aşağıdaki metinleri drama yönteminı kullanarak sınıf ortamında canlandırınız.

Osmanlı Kadın Kemeri

"Merhaba, ben Osmanlı kadınlarının kullandığı kemerlerden biriyim. Şu an Alanya Arkeoloji Müzesinde bulunmaktayım. Eskiden Osmanlı kadınlarının giydiği süslü kıyafetlerin içinde benim de ayrı bir yerim vardı. Her dönemde olduğu gibi Osmanlı kadınları da güzelliğe ve zarafete önem verirdi. Bundan dolayı kemer olarak ben de çok gösterişli yapılıyordum. Değişik tarzda altın, gümüş ve bronz gibi kadın kemeri türlerim vardı. Günümüzde, benim yerime yapımı daha kolay, işlemeleri benim kadar ihtişamlı olmayan çok çeşitli kemerler kullanılmaktadır. Eskiden haremimin güzelliğine güzellik katarken, şu an müzede ziyaretçileri beklemekteyim. Yine de burada bulunmaktan mutluyum. Çünkü çöpe atılıp tamamen yok olmaktansa müzede daima beni konuyacaklar ve her gün yeni ziyaretçiler beni görmeye gelecek."

Gözyaşı Şişeleri

"Ey İnsanlar! Ben bir gözyaşı şişesiyim. Diğer arkadaşlarım gibi Alanya Arkeoloji Müzesinde sergilenmekteyim. Şimdi sizlere hikâyemi anlatmak istiyorum. Anneler, eşler, nişanlılar; hasret kaldıkları çocukları, eşleri, nişanlıları ölen yakınları için ağladıkları zaman gözyaşlarını bana akıtırlardı. Daha sonra da kavuştuklarında beni ağladıkları kişilere hediye ederlerdi ve hediye edilen gözyaşları değerli bir mücevher gibi saklanırdı. Aslında ben içimi dökmek isterdim ama onlar benim içimi doldururdu. Ben, günümüzdeki insanları seviyorum. Çünkü kazılar sonucu beni bulunca kırılmım diye korktukları için toprağımı bile silmeden Alanya Arkeoloji Müzesine getirdiler. İyi ki toprağımı silmemişler, çünkü ben o zamanın toprağıyla yaşamak istiyorum. Arkeologların kazıları sonucunda ortaya çıkarıldığımda fark ettim ki, bu yeni dünyanın eskisine hiç benzemediğini fark ettim. Toprak eskisi gibi kokmuyordu. Yaşadığım dönemde her yer yemyeşildi. Çıkarılırken gördüm ki şimdi yeşil renk sadece evlerin boyalarında görünüyor. Bu müzede mutluyum yalnız istediğim bir şey var, o da müzeye gelen insanlar cam kenarından bana bir göz gezdirip gitmesinler. Oysa bana dokunsunlar beni hissetsinler istiyorum, ama eğer dokunurlarsa eski zamanın toprağı üstümden gider diye çok korkuyorum."

Görsel 6.10: *Osmanlı dönemi kadın kemeri, Anasara-müzesi, Bartın*

Görsel 6.11: *Osmanlı dönemi kadın kemeri (detay) Amasra müzesi, Bartın*

Görsel 6.12: *Göz yaşı şişeleri, Meduse Cam Eserleri Müzesi Gaziantep*

DÜŞÜNELİM - PAYLAŞALIM

"Müzeler, okullar için bir atölye veya laboratuvar gibidir." sözüyle ilgili fikirlerinizi sınıf ortamında paylaşınız.

SIRA SİZDE - Ders Dışı Faaliyet

1. *Yakın çevrenizdeki müzeleri ziyaret ederek müze eğitimi ile ilgili hangi etkinlikler yapıldığını araştırınız. Araştırmalarınızı sınıf ortamında paylaşınız.*
2. *Müze ziyareti sırasında çekeceğiniz fotoğrafları düzenleyerek okul panosunda sergileyiniz.*

TANIYALIM

Troya (Truva) Antik Kenti

Çanakkale'ye bağlı Tevfikiye köyü sınırlarındaki Troya, dünyanın en ünlü antik kentlerinden biridir. Homeros'un kaleme aldığı İlyada ve Odysseia (Odisseya) destanlarında olayların bir bölümünün Troya'da geçiyor olması, bu antik kentin önemini bir kat artırmaktadır. Bunun yanında hakkında çok sayıda film ve dizi çekilmesini sağlayan Troya Savaşı'nın burada gerçekleştiğine inanılmaktadır.

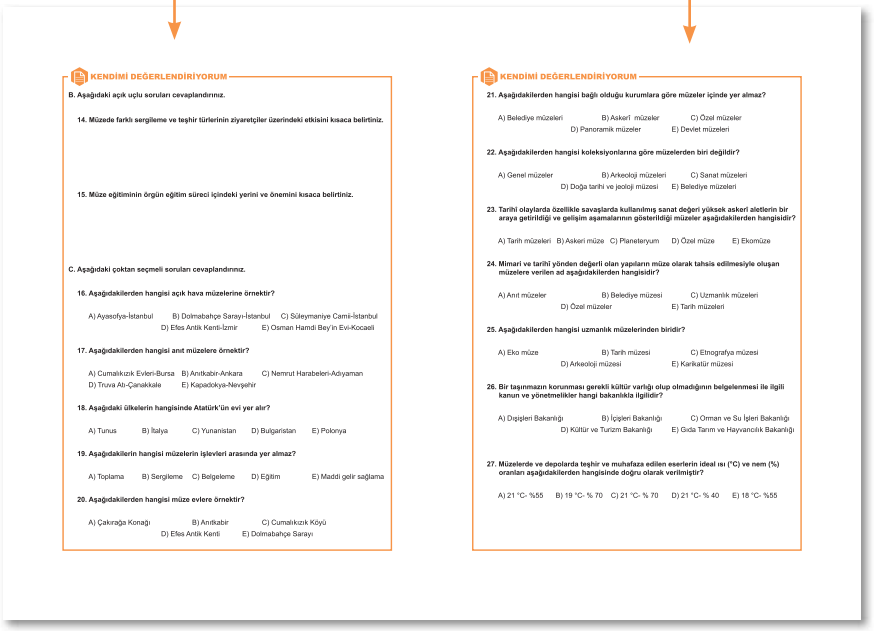
Yapılan kazılarda 9 kültür katının varlığı saptanan Troya'nın erken dönemleri MÖ 3000 yıllarına kadar dayanmaktadır. Ancak o dönemlerden günümüze bazı temeller ve seramik katmanlarından öte bir şey kalmamıştır. MÖ 2500-2300 yıllarına tarihlenen Troya II'ye ait en dikkat çekici buluntular, Megaron

Görsel 3.24: *Temsili Truva Atı, Çanakkale*

Görsel 3.25: *Truva Antik Kenti, Çanakkale*

Görsel 3.26: *Truva Antik Kenti, Çanakkale*

Ölçme ve Değerlendirme bu bölümde yer alır.

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

B. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplandırınız.

14. Müzede farklı sergileme ve teşhir türlerinin ziyaretçiler üzerindeki etkisini kısaca belirtiniz.

15. Müze eğitiminin örgün eğitim süreci içindeki yerini ve önemini kısaca belirtiniz.

C. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplandırınız.

16. Aşağıdakilerden hangisi açık hava müzelerine örnektir?

A) Ayasofya-İstanbul B) Dolmabahçe Sarayı-İstanbul C) Süleymaniye Camii-İstanbul
D) Efes Antik Kenti-İzmir E) Osman Hamdi Bey'in Evi-Kocaeli

17. Aşağıdakilerden hangisi anıt müzelere örnektir?

A) Cumalıkızık Evleri-Bursa B) Anıtkabir-Ankara C) Nemrut Harabeleri-Adıyaman
D) Truva Atı-Çanakkale E) Kapadokya-Nevşehir

18. Aşağıdaki ülkelerin hangisinde Atatürk'ün evi yer alır?

A) Tunus B) İtalya C) Yunanistan D) Bulgaristan E) Polonya

19. Aşağıdakilerin hangisi müzelerin işlevleri arasında yer almaz?

A) Toplama B) Sergileme C) Belgeleme D) Eğitim E) Maddi gelir sağlama

20. Aşağıdakilerden hangisi müze evlere örnektir?

A) Çakırağa Konağı B) Anıtkabir C) Cumalıkızık Köyü
D) Efes Antik Kenti E) Dolmabahçe Sarayı

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

21. Aşağıdakilerden hangisi bağlı olduğu kurumlara göre müzeler içinde yer almaz?

A) Belediye müzeleri B) Askerî müzeler C) Özel müzeler
D) Panoramik müzeler E) Devlet müzeleri

22. Aşağıdakilerden hangisi koleksiyonlarına göre müzelerden biri değildir?

A) Genel müzeler B) Arkeoloji müzeleri C) Sanat müzeleri
D) Doğa tarihi ve jeoloji müzesi E) Belediye müzeleri

23. Tarihî olaylarda özellikle savaşlarda kullanılmış sanat değeri yüksek askerî aletlerin bir araya getirildiği ve gelişim aşamalarının gösterildiği müzeler aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tarih müzeleri B) Askeri müze C) Planeteryum D) Özel müze E) Ekomüze

24. Mimari ve tarihî yönden değerli olan yapıların müze olarak tahsis edilmesiyle oluşan müzelere verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

A) Anıt müzeler B) Belediye müzesi C) Uzmanlık müzeleri
D) Özel müzeler E) Tarih müzeleri

25. Aşağıdakilerden hangisi uzmanlık müzelerinden biridir?

A) Eko müze B) Tarih müzesi C) Etnografya müzesi
D) Arkeoloji müzesi E) Karikatür müzesi

26. Bir taşınmazın korunması gerekli kültür varlığı olup olmadığının belgelenmesi ile ilgili kanun ve yönetmelikler hangi bakanlıkla ilgilidir?

A) Dışişleri Bakanlığı B) İçişleri Bakanlığı C) Orman ve Su İşleri Bakanlığı
D) Kültür ve Turizm Bakanlığı E) Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

27. Müzelerde ve depolarda teşhir ve muhafaza edilen eserlerin ideal ısı (°C) ve nem (%) oranları aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) 21 °C- %55 B) 19 °C- % 70 C) 21 °C- % 70 D) 21 °C- % 40 E) 18 °C- %55

Kavramlar

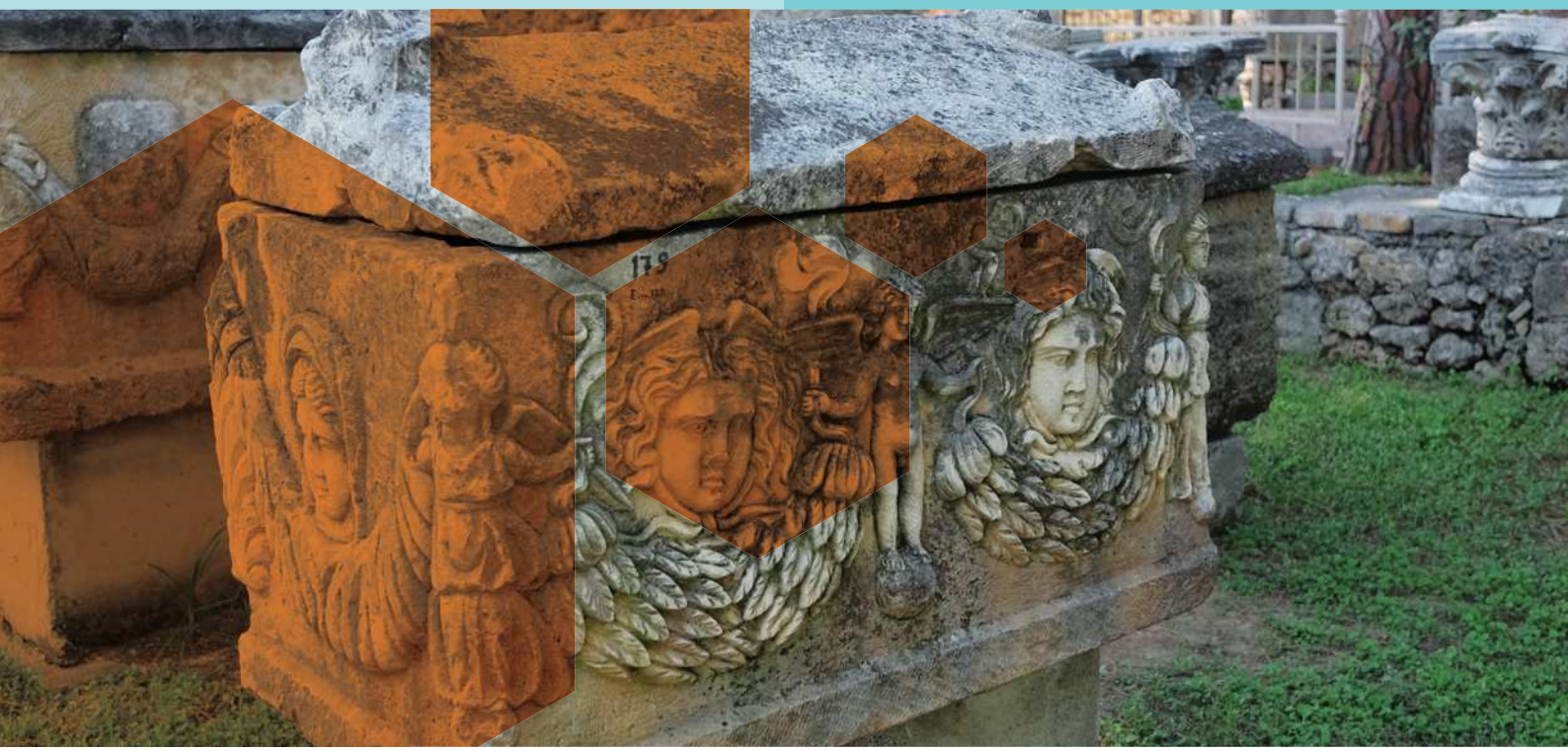
- Müze
- Kültür
- Sanat
- Bilim
- Tabiat
- Arkeoloji
- Restorasyon
- Konservasyon

Neler Öğreneceksiniz?

- Müze kavramını,
- Müze çeşitlerini,
- Müzelere eser toplama yollarını,
- Müzelerin eserleri belgelemesini,
- Konservasyon ve restorasyon kavramlarını,
- Anıtlar ve sit alanlarını,
- Taşınmaz kültür varlıklarını belgeleme ve koruma yollarını,
- Muhafaza edilen eserlerin ısı, ışık ve nem durumlarını,
- Farklı sergileme (teşhir) türlerini,
- Farklı sergileme yöntemlerinin önemini,
- Müzelerin öğrenmedeki önemi ve gerekliliğini öğreneceksiniz.

1. ÜNİTE

MÜZE VE MÜZECİLİK

Ünite Bölümleri

1.1. MÜZE NEDİR?
1.2. MÜZE ÇEŞİTLERİ
1.3. MÜZELERİN GÖREVLERİ

1. MÜZE VE MÜZECİLİK

HAZIRLIK SORULARI

1. *Yaşadığınız bölgede müze ya da müzeler var mı? Varsa isimleri nelerdir?*

2. *Yaşadığınız bölgedeki müzenin ya da müzelerin kurulma nedenleri sizce neler olabilir?*

1.1. MÜZE NEDİR?

1.1.1. Müze Kavramı

Milletlerarası Müzeler Konseyi (ICOM) Türkiye Komitesi Yönetmeliği 4. maddesine göre kültür eserlerini koruyan; bu eserleri etüt, eğitim ve bedii (estetik) zevki yükseltme amacıyla toplu hâlde teşhir eden; kamu yararına çalışan; sanata, ilme, sağlığa, teknolojiye ait koleksiyonları bulunan müesseselere müze adı verilir.

Müzeler; özellikle sanatçı, müzeci, arkeolog, tarihçi, bilim adamı, öğretmen ve öğrencilerin çalışabilecekleri zengin kaynaklara sahip ortamlardır (Görsel 1.1). Ayrıca bu kurumlar, sanatsal düşüncenin oluşmasını ve gelişmesini de güçlendirmektedir.

Görsel 1.1: *İskender Lahdi, MÖ 4. yy., Arkeoloji Müzesi, İstanbul*

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Divriği Ulu Camii ve Şifahanesi, Anadolu'da kurulan Türk beyliklerinden Mengücekoğulları Beyliği Dönemi'nde Ahmet Şah ve eşi Turan Melek tarafından 1228-1229 yıllarında yaptırılmıştır. İslam mimarisinin bu başyapıtı, iki kubbeli türbeye sahip bir cami ve ona bitişik bir hastaneden oluşmaktadır. Yapılar, mimari özelliklerinin yanı sıra sergilediği zengin Anadolu geleneksel taş işçiliği örnekleriyle UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer almaktadır (Görsel 1.2 ve 1.3).

Görsel 1.2: *Divriği Ulu Camii ve Şifahanesi, Sivas*

Görsel 1.3: *Divriği Ulu Camii ve Şifahanesi giriş kapısı, Sivas*

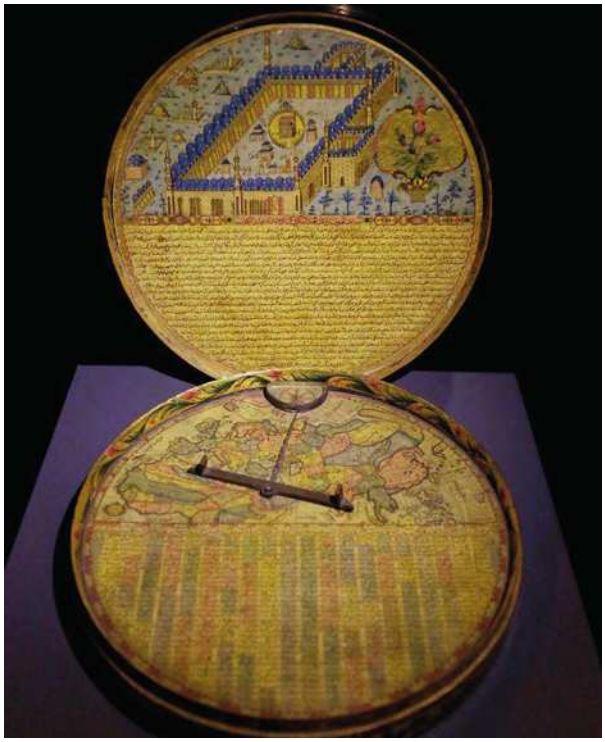
O dönemde yapılan bu eserle günümüzde yapılan benzer yapıları karşılaştırdığınızda estetik ve işçilik açısından nasıl bir sonuç çıkarırsınız? Sorumluluk, sabır ve saygı değerler açısından değerlendiriniz.

Görsel 1.4: *Osmanlı Evi Müzesi, Bursa*

Görsel 1.5: *Usturlap, 9. yüzyıl, İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesi, İstanbul*

Görsel 1.6: *Kıblenüma, 1738, Barunü'l-Muhterî, Türk İslam Eserleri Müzesi, İstanbul*

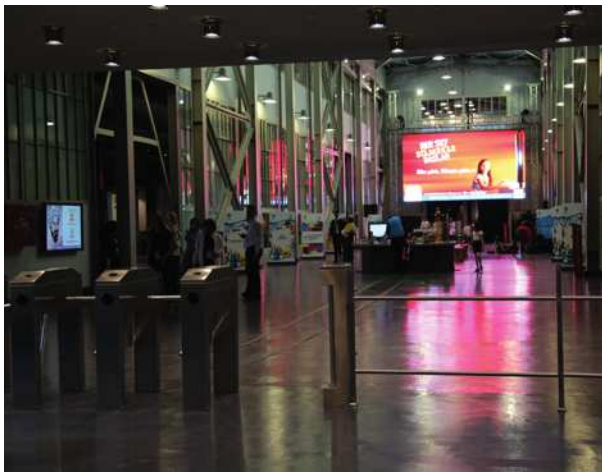
Çağdaş anlamda müze için "İnsana ve yaşadığı çevreye tanıklık etmiş malzemelerin üzerinde araştırmalar yapan; bu malzemeleri toplayan, koruyan ve edinilen bilgileri paylaşan; eserleri inceleme, eğitim ve zevk alma doğrultusunda sergileyen; kâr düşüncesinden bağımsız, toplumun hizmetinde, halka açık ve sürekliliği olan kurumdur." denilebilir.

Özetle müzeler; arkeoloji, sanat, kültür, bilim alanındaki ürünlerin yanı sıra insana dair her türlü ürünü toplayan, koruyan, sergileyen ve bunlar arasında köprü görevi gören kurumlardır. Aynı zamanda bu yapılar; eğitim, bilgilendirme ve araştırma imkânları sunan; öğrenmeyi, yaratıcılığı kolaylaştıran ve sürekliliği olan mekânlardır.

Müze kavramının önemli bileşenlerinden olan kültür kavramı, bir milletin veya toplumun yaparak yaşayarak meydana getirdiği maddi ve manevi değerler bütünüdür. Bunun içine tarih, sanat, din, dil, bilim gibi unsurlar girer. Sanat, edebiyat ve düşün eserleri, kendine özgü biçim ve anlamları ile hem maddi hem manevi kültürün ögeleridir (Görsel 1.4, 1.5 ve 1.6).

Sanat, başlangıcından bu yana insanlığın önemli bir parçası olmuştur. Yaşanılan mekândan giyilen elbiseye, dinlenilen müziğe, izlenilen filme, caddelerde yer alan heykel ve sembollere kadar hayatın her alanında sanatsal faaliyetlere rastlanmaktadır. Sanat; önce millî, sonra evrensel kültürü oluşturur. Sanatın kültür içinde önemli yer tutmasının nedeni, onun maddi ve manevi kültürü birlikte yansıtmasından ileri gelir. Her sanat eseri, ham maddesi ile maddi bir varlık iken konusu ile manevi bir varlık göstergesidir.

Bilim; araştırma bulgularına dayanarak neden ve sonuç niteliğinde ilişkiler bulan, olay ve olguları yöntemlere dayalı olarak çözümleyip genellemelere ulaşmaya çalışan sistematik bilgiler bütünüdür. Bilimin asıl uğraşı alanı doğa olaylarıdır. Burada doğa olaylarının en genel manasıyla algılanması gerekir. Yalnızca fiziksel olgular değil; sosyolojik, psikolojik, ekonomik, kültürel vb. bilgi alanlarının hepsi doğa olayları içerisinde yer almaktadır. Kısaca, insanla ve çevresiyle ilgili olan her olgu bir doğa olayıdır. İnsanoğlu, bu olguları bilmek ve kendi yararına yönlendirmek için varoluşundan beri tükenmez bir tutkuyla ve sabırla uğraşmaktadır. Bilim, doğal ve sosyal gerçekliğin daha iyi anlaşılmasını ve belirli ölçüde de olsa denetlenmesini sağlamanın yanında toplumun itici gücünü, üretim biçimini ve gelişmesini belirler. Bir toplumun bilimsel alandaki düzeyi, aynı zamanda onun gelişmişlik ölçütüdür.

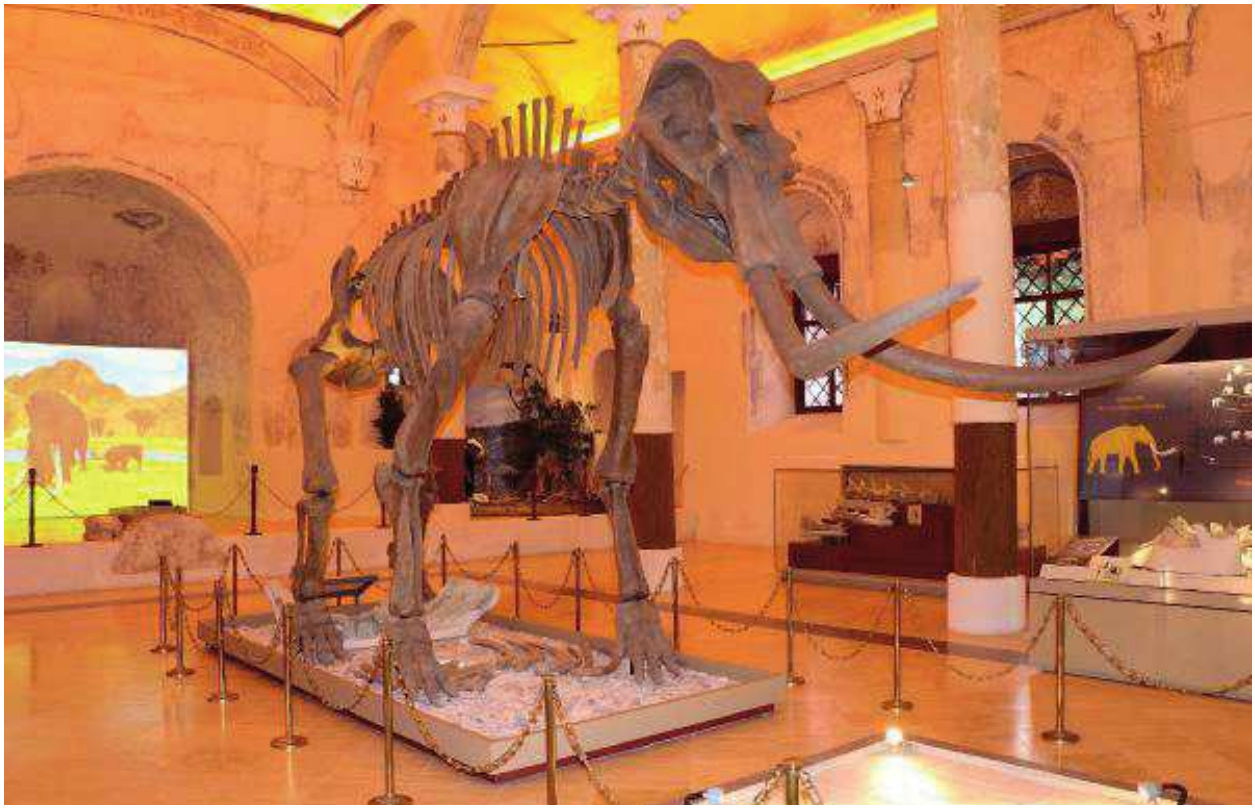
Görsel 1.7: *Bilim Merkezi, Kocaeli*

Görsel 1.8: *ODTÜ Bilim ve Teknoloji Müzesi, Ankara*

Sanat, bir bilgi üretme sürecidir. Bu özelliğiyle bilimle ilintilidir. Bilim de sanat da aynı gerçeklikle uğraşır ancak yöntemleri farklıdır. Gerçekleri estetik imgelerle anlatan sanat, doğanın sırlarını sezdirmeye çalışırken bilim, bunları akıl yoluyla anlatmaya çalışır ve ispatlama yoluna gider.

kapsayan geniş yaşam alanına **tabiat** denir. Müzeler; fosil, kayaç, jeolojik oluşum, bitki ve hayvan örneklerinin uluslararası standarda göre korunduğu kurumlardır. Bilimsel çalışmalar yapılabilmesi için yerli ve yabancı bilim adamlarının yanı sıra amatör tabiat bilimcileri de müzelerden yararlanabilir. Bu

Görsel 1.9: *Güney filine ait iskelet, Doğa Tarihi Müzesi, Burdur*

Sanatçı, doğa parçasını güzel yapan unsurları belirlerken bir sonuca varır. Ancak bu sonuç, bilim adamının bulduğu kesin, ispatlanabilir bir sonuç değildir. Sanat ve bilim, birbirlerini tamamlayan etkinliklerdir (Görsel 1.7 ve 1.8).

Kendini sürekli olarak yenileyen, değiştiren, canlı ve cansız maddelerden oluşan varlıkların hepsini

kurumlarda bitki ve hayvan türlerinin geliştirilmesine yönelik ekonomik kullanım amacıyla araştırmalar da yapılabilmektedir. Ayrıca müzeler, kendi botanik bahçesinde bitkilerin canlı olarak sergilenebildiği, konferans ve sergiler düzenlenerek tabiatın korunması konusunda halkın eğitildiği bilimsel araştırma kuruluşlarıdır (Görsel 1.9).

DÜŞÜNELİM • PAYLAŞALIM

Müzecilik açısından değerlendirildiğinde sanat, bilim, tabiat kavramları arasında nasıl bir bağ kurulabilir? Fikirlerinizi sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.

1.2. MÜZE ÇEŞİTLERİ

Müzeler; türüne, statüsüne, bağlı olduğu kuruma ve hizmet alanlarına göre sınıflandırılabilir. Ayrıca bu kurumlar; koleksiyonlarının içerikleri, nitelikleri, sergilendikleri mekânlar doğrultusunda da çeşitli gruplara ayrılabilir. Türüne, statüsüne, bağlı olduğu kuruma göre sınıflandırılabilen müzeler; koleksiyonların içerikleri veya nitelikleri, bağlı oldukları kurumlar, hizmet alanları, hizmet ettikleri toplum, koleksiyonların sergilendikleri mekânlar ve işlevleri doğrultusunda çeşitli gruplara ayrılmıştır. En ideal sınıflandırma, müzelerin içerdiği koleksiyonlara göre yapılanıdır.

1.2.1. Müze Çeşitleri

KOLEKSİYONLARINA GÖRE MÜZELER	• Endüstri Müzeleri • Planetaryumlar • Bilim Müzeleri • Panaromik Müze • Tarih Müzesi • Genel Müzeler • Arkeoloji Müzeleri • Sanat Müzeleri • Etnografya Müzeleri • Doğa Tarihi ve Jeoloji Müzeleri • Ekonomüzeler
BAĞLI OLDUKLARI KURUMLARA GÖRE MÜZELER	• Devlet Müzeleri • Belediye Müzeleri • Askerî Müzeler • Özel Müzeler • Kent Müzeleri
HİZMET ALANINA GÖRE MÜZELER	• Bölge Müzeleri • Çevre (Eko Müze) Müzeleri
HİZMET ETTİKLERİ TOPLUMA YÖNELİK MÜZELER	• Uzmanlık Müzeleri • Çocuk, Sanat ve Gençlik Müzeleri
KOLEKSİYONLARINI SERGİLEDİKLERİ MEKÂNLARA GÖRE MÜZELER	• Açık Hava Müzeleri • Anıt Müzeler • Müze Evler
İŞLEVLERİNE GÖRE MÜZELER	• Atatürk ve Türk Büyükleri Müzeleri • Devrim Müzeleri • Sanal Müzeler

Görsel 1.10: *Amasra Müzesi, Bartın*

a) Koleksiyonlarına Göre Müzeler

Koleksiyonlarına göre sınıflandırılan müzeler; yarar sağlama, tematik öğrenme, belli bir alanda uzmanlaşma gibi amaçlara yönelik olarak oluşturulmuş ve arkeoloji, sanat, etnografya, tarih, doğa tarihi, endüstri, astronomi gibi özel bir alanı inceleyen ve bu alana özgü eserleri bünyesinde barındıran müzelerdir.

Genel Müzeler

Bünyesinde farklı koleksiyonları barındıran, diğer türlerine göre çok yaygın olmayan müzelerdir. Bu müzelerde arkeolojik, etnografik, jeolojik, bilimsel, tarihî vb. türde koleksiyonlar farklı salonlarda sergilenir. Amasra Müzesi ve Adıyaman Müzesi genel müzelerden bazılarıdır (Görsel 1.10).

Sanat Müzeleri

Sanat değeri olan eserleri sanatçılarına, sanat akımlarına ve yüzyıllara göre kronolojik bir şekilde sınıflandırarak koleksiyonlarını sergileyen müzelerdir. Sanat müzeleri sadece eser sergilemekle kalmayan, hayatın içinde olan kurumlardır.

Bir ülkenin sanat alanındaki değişim ve gelişimi sanat müzeleri aracılığıyla takip edilebilir. Sanat müzelerinde başka ülke sanatçılarının eserleri de sergilenebilir. Bu özellik sanat müzelerine aynı zamanda uluslararası bir boyut kazandırır. Kütüphane, kafeterya, konferans salonları, eğitim atölyeleri ve sanat sohbetlerinin yapıldığı alanlara sahip olan bu müzelere Türkiye'de İstanbul Modern Sanat Müzesi ve İstanbul Pera Müzesi örnek verilebilir. (Görsel 1.11 ve 1.12).

Görsel 1.11: *Sultan ve Haseki, 18. yy., Pera Müzesi, İstanbul*

Görsel 1.12: *Modern Sanat Müzesi, İstanbul*

Görsel 1.13: *Akşehir Batı Cephesi Karargâhı Müzesi, Konya*

Görsel 1.14: *Batı cephesinde kullanılan silahlar, Akşehir Batı Cephesi Karargâhı Müzesi, Konya*

Tarih Müzeleri

Bir ülkenin, bölgenin veya şehrin iktisadi, tarihî ve siyasi hayatına dair yaşanmışlık verilerini koleksiyonlarında sergileyen müzelerdir. Fotoğraf, harita, belge, çizim ve resimler, koleksiyonları oluşturan eserlerden bazılarıdır. Çanakkale Savaşı müzeleri, Konya Akşehir'deki Batı Cephesi Karargâhı Müzesi bu müze türüne örnek olarak gösterilebilir (Görsel 1.13 ve 1.14).

Etnografya Müzeleri

İnsanların yaşantı, kültür, gelenek, dil ve el ürünlerinin incelenip sergilendiği müzelerdir. Çeşitli bölgelerden toplanmış çorap, havlu, oya, kese, halı, kilim, silah, el yazması ve halk giysileri bu müzelerde sergilenen koleksiyon örneklerinden bazılarıdır (Görsel 1.15).

Doğa Tarihi ve Jeoloji Müzeleri

Doğada var olan ancak eski dönemlerden kalma fosil, mineral, taş vb. elemanları bulunduran müzelerdir. Farklı bitki ve hayvan türleri, hayvanat bahçeleri, akvaryumlar, botanik bahçeleri, doğal rezervler ve doğal etkileşimler sonucu oluşmuş peyzajlar bu müzenin içeriğini oluşturur. Ankara'da MTA (Maden Tetkik Arama Enstitüsü) tarafından kurulmuş olan müze ve Burdur Doğa Tarihi Müzesi, Kütayha Jeoloji Müzesi bu tür müzelere örnek olarak verilebilir (Görsel 1.16 ve 1.17).

Görsel 1.15: *Cumalıkızık Etnografya Müzesi, Bursa*

Görsel 1.16: *Mineral örnekleri, Jeoloji Müzesi, Kütahya*

Görsel 1.17: *Mamut dişi fosilleri, Doğa Tarihi Müzesi, Burdur*

Görsel 1.18: *Bilim Merkezi, Bursa*

Görsel 1.19: *Bilim Merkezi, Konya*

Bilim Müzesi

Geçmişten bugüne geliştirilmiş bilimsel verilere ait örnekleri sergileyen, araştıran, inceleyen müzelerdir. Özellikle deneylerle izleyicilere etkili öğrenme ortamları oluşturulur. Örneğin suyun kaldırma kuvvetinin deneylerle uygulatılması, kalbin yapısının ve nasıl attığının kocaman yapay bir kalbin içerisinde yürünerek yaşatılması gibi uygulamalar yapılır. ABD'de Boston Bilim Müzesi, Ankara'da Feza Gürsoy Bilim Merkezi, Bursa ve Konya Bilim Merkezleri bu müzelere örnek verilebilir (Görsel 1.18 ve 1.19).

Görsel 1.20: *Planetaryum, Bursa*

Planetaryumlar

Gökyüzünün sanal ortamda canlandırıldığı müzelerdir. Bu tür müzeler, gezegen şeklindeki mimarileriyle dikkatleri üzerine çeker. Ayrıca müze içinde galaksiler, yıldız kümeleri, astronomi tarihi ve gök mekaniğine ilişkin bilgiler verilir. Bu müze örnekleri ülkemizde Bursa, Amasya, Gaziantep, Samsun, Sakarya ve Ankara'da bulunmaktadır. Bursa'daki planetaryum, MTA Tabiat Tarihi Müzesi içinde yer alır (Görsel 1.20).

Görsel 1.21: *Merinos Tekstil Sanayi Müzesi, Bursa*

Endüstri Müzeleri

Endüstriye ait her türlü teknolojik gelişmeyi içinde barındıran ve sergileyen müzelerdir. Teknolojik araçların gelişimine ait bilgi ve belgeler yer alır. Ülkemizde Rahmi Koç Müzesi, Bursa Merinos Tekstil Sanayi Müzesi bu tür müzelere örnek verilebilir (Görsel 1.21).

Görsel 1.22: *Roma Dönemi şişeleri, MS 2. yy., Medusa Cam Eserleri Müzesi, Gaziantep*

Ekonomüze

Endüstrileşme karşısında hızla gerileyen geleneksel üretim metotlarının tanıtıldığı ve uygulama yoluyla canlı tutulmaya çalışıldığı müzelerdir. İçinde tarım ve zanaat konuları (buğday, cam işçiliği, vb.) ele alınır. Örnek olarak Gaziantep'teki Medusa Cam Eserleri Müzesi verilebilir (Görsel 1.22).

Görsel 1.23: *Panorama 1453, İstanbul*

Panoramik Müze

Geniş açılı resimler eşliğinde önemli tarihî olayların canlandırıldığı ve tarihî belgelerle ziyaretçilerin bilgilendirildiği müzelerdir. İstanbul 1453 Fetih Müzesi bu müze türüne örnek verilebilir (Görsel 1.23).

Arkeoloji Müzeleri

Arkeoloji, geçmiş kültürlere ait maddi kalıntıları sanat ve tarih açısından araştıran, inceleyen bilim dalıdır. Buna göre arkeoloji müzelerini, koleksiyonları arkeolojik kazılardan çıkarılan eserlerden oluşan müzeler olarak tanımlamak mümkündür. Türkiye'de en yaygın müze türü, arkeoloji müzeleridir (Görsel 1.24).

b) Bağlı Olduğu Kuruma Göre Müzeler

Devlet Müzeleri

Millî, manevi, tarihî, kültürel ve turistik değerleri araştırmak, korumak, geliştirmek, yaşatmak, tanıtmak, benimsetmek, ekonomik gelişmeye katkıda bulunmak ve bu şekilde millî bütünlüğü güçlü tutmak amacıyla kurulan müzelerdir (Görsel 1.25). Bu müzeler, Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün sorumluluğundadır. TCDD Müzesi, Askerî müzeler, Devlet Resim Heykel Müzesi, Topkapı Sarayı, Yıldız Sarayı Müzesi önemli devlet müzeleridir.

Görsel 1.24: *Arkeoloji Müzesi, Bursa*

Görsel 1.25: *Topkapı Sarayı Müzesi, İstanbul*

SIRA SİZDE • Ders İçi Uygulama

Sınıfınızdaki etkileşimli tahtayı kullanarak İstanbul 1453 Fetih Müzesini sanal ortamda ziyaret ediniz. İstanbul'un fethinin, görsel materyaller ile ses efektleri kullanılarak anlatıldığı müze ortamında hissettiğiniz duygu ve düşüncelerinizi vatanseverlik, sevgi ve saygı değerleri açısından yorumlayınız.

Görsel 1.26: *El yazması kitap,Tanzimat Müzesi, İstanbul*

Görsel 1.27: *Atatürk İnkılap Müzesi, Ankara*

Belediye Müzeleri

Halka hizmet vermek amacıyla kurulan, devlet tarafından desteklenen ve denetlenen müzelerdir. İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı Tanzimat Müzesi, Atatürk İnkılap Müzesi, Tevfik Fikret Aşiyan Müzesi, Karikatür ve Mizah Eserleri Müzesi, Amasya Taşova Belediye Müzesi ülkemizdeki belediye müzelerinden bazılarıdır (Görsel 1.26 ve 1.27).

Özel Müzeler

Koleksiyonlarının yönetimi özel kişilere bağlı olan ancak devlet kuruluşları tarafından denetlenen müzelerdir. Türkiye'de ilk özel müze 1980 yılında kurulan Sadberk Hanım Müzesidir. Daha sonra Sabancı Müzesi, Basın Müzesi, Rahmi M. Koç Müzesi gibi özel müzeler kurulmuştur (Görsel 1.28 ve 1.29).

TANIYALIM

Görsel 1.28: *Sadberk Hanım Müzesi, Sarıyer, İstanbul*

Görsel 1.29: *Sadberk Hanım Müzesi, Sarıyer, İstanbul*

Sadberk Hanım Müzesi

Vehbi Koç Vakfı Sadberk Hanım Müzesi; çağdaş müzecilik anlayışına uygun, yaşayan, üreten bir kültür ve eğitim merkezi yaratılması hedefiyle Türkiye'nin ilk özel müzesi olarak kurulmuştur. Bu müze; Osmanlı Dönemi kadın kıyafetleri, tekstil ve sanat eserlerinin yanı sıra İznik çini ve arkeolojik eser koleksiyonlarına sahiptir. Yüksek nitelikli sergi katalogları ve akademik çalışmalar yayımlayan müze; Türkiye'nin kültür mirasını, gelenek ve göreneklerini çocuklara tanıtmaya yönelik düzenli eğitim çalışmaları da yürütmektedir.

Vehbi Koç Vakfı Sadberk Hanım Müzesi, 1980'de Sarıyer Büyükdere'de Azaryan Yalısı olarak adlandırılan yapıda, vakfın kurucusu Vehbi Koç'un eşi Sadberk Koç'un anısına, onun kişisel koleksiyonunu sergilemek üzere açılmıştır. Müzenin nüvesini oluşturan koleksiyon, zaman içinde hibe ve satın alma yoluyla zenginleştirilmiştir. İki kanattan oluşan müzenin Azaryan Yalısı bölümünde Türk İslam eserleri koleksiyonu sergilenmektedir. 1988'de açılan Sevgi Gönül Binası ise arkeolojik eser koleksiyonuna ayrılmıştır.

Müze, 1988 yılında Europa (Yuropa) Nostra Ödülü'ne layık görülmüştür. 2001'de Uluslararası Müzeler Konseyine (ICOM) kurumsal üye olarak kabul edilen müzenin uzmanları ve yöneticileri de ICOM üyesidir.

Askerî Müzeler

Tarihî olaylarda özellikle savaşlarda kullanılmış sanat değeri yüksek askerî aletlerin bir araya getirildiği ve gelişim aşamalarının gösterildiği müzelerdir. Bir milletin kahramanlık ve fedakârlıklarının gösterildiği bu müzeler, millî gurur ve bilincin yükselmesine, artmasına vesile olur.

Askerî müzeler, Türkiye'de ilk olarak Aya İrini'de 1726 yılında kurulmaya başlanarak günümüze kadar gelen ve işlevini sürdüren kurumlardır. Türk ordusu ve Millî Mücadele tarihinin yansıtıldığı bu müzelere en iyi örnek İstanbul Askerî Müzesidir (Görsel 1.30).

TANIYALIM

Görsel 1.30: *Askerî Müze, İstanbul*

Görsel 1.31: *Kılıç, tabanca ve madalyalar, Askerî Müze, İstanbul*

İstanbul Askerî Müzesi

Koleksiyonların zenginliği ve çeşidi açısından dünyanın en önde gelen müzelerinden birisidir. Müzenin kuruluşu 15'inci yüzyıla kadar uzanmaktadır. 1453'te İstanbul'un Türkler tarafından fethinden sonra Aya İrini Kilisesi, harplerde kullanılmış değerli silah ve araç gereçlerin toplandığı Cebehane olarak düzenlenmiştir. 1726'da Cebehane'deki tüm malzemeler düzenlendikten sonra kurum, Darülesliha (Silah Evi) adını almıştır.

Modern anlamda müzeciliğin temeli Tophane Müşiri Damat Ahmet Fethi Paşa'nın gayretleri ile 1846 yılında atılmış ve bu tarih, Türk müzeciliği ve Askerî Müze için gerçek anlamda bir milat olmuştur. Aya İrini'deki revakların araları camekânlarla kapatılarak sergileme mekânları hâline getirilmiştir. Bu mekânlardan bir bölümünde eski harp silah ve araç gereçlerinden oluşan koleksiyonlar, diğer bölümlerde ise arkeolojik eser koleksiyonları sergilenmiştir.

Ahmet Fethi Paşa'dan sonra Aya İrini'deki bu koleksiyonlar, kısa bir süre sonra ilk defa müze adını almış ve Müzeihümayun olarak isimlendirilmiştir. Müze teşkilatının kurulmasından sonra özellikle arkeolojik eserlerin sayısının artması üzerine bu eserler Çinili Köşk'e taşınmış ve bugünkü İstanbul Arkeoloji Müzesinin temeli atılmıştır. Ahmet Muhtar Paşa, silah koleksiyonlarını ilanlar ve resmî yazışmalarla zenginleştirmiştir. Böylelikle kütüphanesi, sineması, atış poligonu, yayınları, kıyafethanesi ve mehteri ile günümüz çağdaş müzecilik anlayışına uygun nitelikte bir müze oluşturulmuştur.

1940 yılına kadar Aya İrini'deki faaliyetlerini sürdüren Askerî Müze, İkinci Dünya Savaşı'nın Türkiye'ye sıçrayabileceği düşüncesi ile faaliyetlerine bir süre ara vermiştir. Savaş tehlikesinin ortadan kalkmasından sonra 1949 yılında Maçka Silahhanesinde depolanan eserler 1959'dan itibaren Harbiye Mektebi Jimnastikhanesi binasında tekrar sergilenmeye başlamıştır. Bu binanın zamanla Askerî Müze koleksiyonları için yetersiz kalması ve çağdaş anlamda gelişime yönelik adımların atılmasına imkân vermemesi üzerine 1966 yılından itibaren restorasyon çalışmaları sürdürülen eski Harbiye binasının Askerî Müze olarak kullanılmasına karar verilmiş ve 10 Şubat 1993 günü yeni bir düzenleme ile bu bina, müze olarak ziyarete açılmıştır (Görsel 1.31).

Görsel 1.32: *Kent Müzesi, Bursa*

Görsel 1.33: *Kent Müzesi, Bursa*

Kent Müzesi

Kent ve bölgesinin geçirdiği aşamaları, arkeolojik geçmişini, geleneksel mimari yapısını, kültürünü ve önemli ürünlerini sergileyen müzelerdir. Ayrıca bu kurumlarda yöredeki geleneksel sanatlar; fotoğraf, belge, maket ve bal mumu heykelleri ile canlandırılıp yaşatılmaya çalışılır (Görsel 1.32 ve 1.33).

c) Hizmet Alanına Göre Müzeler

Bölge Müzeleri

Büyük bir merkezden uzakta bulunan tamamen coğrafik, bölgesel ya da yöresel konularla ilgili müzelerdir. Genelde nüfus dağılımına göre biçimlenen bölge müzeleri, insanlara gezdikleri yer hakkında sistematik bilgi vermek durumundadır. Bölge müzeleri aynı zamanda açık hava müzesi olarak da tanımlanır. Türkiye'de Bergama ve Efes açık hava müzeleri bölge müzelerine örnek gösterilebilir (Görsel 1.34 ve 1.35).

Görsel 1.34: *Bergama Antik Kenti, İzmir*

Görsel 1.35: *Efes Antik Kenti, İzmir*

Görsel 1.36: *Safranbolu evleri, Karabük*

Görsel 1.37: *Hüsamettindere Köyü Ekomüzesi, Bolu*

Çevre Müzeleri (Ekomüze)

Hem maddi kültür belgelerini hem de geçmişi, içinde yaşanan günlere bağlayan bu müzeler, ata hatıralarının canlı örneklerini ve izlerini barındırır. Halk müzeleri bir bina içerisinde yer alabileceği gibi bir ev, kasaba veya çiftlik de olabilir. Türkiye'de bu tür müzelere örnek olarak Safranbolu evleri verilebilir (Görsel 1.36).

Çevre müzelerini gezmek için bir rehbere ihtiyaç duyulmaz. Çünkü barındırdıkları eserler zaten içinde yaşanılan mekânlar ve ataların ürettiği kültür ürünleridir. Bu müzeler, özel bir kesime hitap etmekten daha çok her kesimden insana hitap eden bir koleksiyon sunar.

Bölge halkının katılımıyla yöreye ait yaşam biçimlerinin araştırılması ve korunmasının yanında yöredeki kültürel ve doğal varlıkların değerlendirilmesi etkinliklerini kalıcı olarak sağlayan bir müze türüdür. Toplum müzeleri de denilen bu müzeler sosyal çevrenin aynası gibidir. Türkiye'nin ilk ekomüzesi Hüsamettindere Köyü Ekomüzesidir (Görsel 1.37). Köy hayatının konu alındığı bu müzede yöreye ait halk sazı dinletisi, Karagöz ve orta oyunu gösterileri yapılan etkinlikler arasındadır.

ç) Hizmet Ettikleri Topluma Yönelik Müzeler

Uzmanlık Müzeleri

Bir alana ait gelişim ve değişim üzerine yoğunlaşan müzelerdir. Sağlık Müzesi, Oyuncak Müzesi, karikatür ve mizah müzeleri, Grafik Sanatları Müzesi bu tür müzelerden bazılarıdır (Görsel 1.38 ve 1.39).

Çocuk, Sanat ve Gençlik Müzeleri

Özellikle çocukların ve gençlerin sanatı tanıma, anlama ve sevmelerine yönelik oluşturulmuş müzelerdir. Açılan sergi ve düzenlenen etkinlikler, amaca yönelik fiziki özellikler de dikkate alınarak düzenlenmektedir. Bu müzelerin amaçlarından bazıları, ülke genelinde ve bölge düzeyinde okullarla iş birliği yapmak, öğretmen ve öğrencilere sanat müzesi ziyaretinde yayın ve görsellerle katkı sağlamaktır. Diğer müzelerden farklı olarak gençlerden müze koleksiyonlarının düzenlenmesine katkıda bulunmaları beklenir. Bu tür müzelerde öğrencilerin eserlere dokunabilecekleri ve rahat çalışabilecekleri eğitim amaçlı atölyelerin kurulması gerekir.

Görsel 1.38: *Oyuncak Müzesi, Münih, Almanya*

Görsel 1.39: *Karikatür Müzesi, Eskişehir*

1 Aralık 2004'te ziyarete açılan ve Türkiye'nin ilk modern sanat müzesi olan İstanbul Modern Sanat Müzesi, bahsedilen özellikleri içinde barındıran müzelerdendir (Görsel 1.40).

Görsel 1.40: *Modern Sanat Müzesi, İstanbul*

d) Koleksiyonlarını Sergiledikleri Mekânlarına Göre Müzeler

Açık Hava Müzeleri

Eserlerin açık havada sergilendiği müzelerdir. Bu müzeler; kırsal açık hava (köy, kasaba), bölgesel açık hava (belli bir bölgenin halk kültürünü yansıtan müzeler), ulusal açık hava müzeleri (bir ulusun kültürünü yansıtan müzeler) olarak üçe ayrılır. İlk açık hava müzesi, 1891 yılında İsveç'te açılmış olan Skansen Açık Hava Müzesidir (Görsel 1.41). Türkiye'de ise Kapadokya (Görsel 1.42), Truva (Görsel 1.43), Nemrut (Görsel 1.44), Bergama, Boğazköy, Alacahöyük ve Ahlat gibi birçok açık hava müzesi mevcuttur (Görsel 1.45 ve 1.46).

Görsel 1.41: *Skansen Açık Hava Müzesi, Stockholm, İsveç*

Görsel 1.42: *Kapadokya, Türkiye*

Görsel 1.43: *Laodikeia Antik Kenti, Denizli*

Görsel 1.44: *Nemrut Dağı Açık Hava Müzesi, Adıyaman*

Görsel 1.45: *Alacahöyük Antik Kenti, Alaca, Çorum*

Görsel 1.46: *Ahlat Selçuklu mezar taşları, Bitlis*

Anıt Müzeler

Mimari ve tarihî yönden değerli olan yapıların müze olarak tahsis edilmesiyle oluşan kurumlardır. Cami, kilise, kale, sur, anıt, tapınak vb. yapıların müzeye çevrilmesiyle oluşur. Mimarisi ve içindeki süslemeleriyle önem kazanmış ve değerli bulunan kimi yapılar da müze olarak değerlendirilir. Dolmabahçe Sarayı (Görsel 1.47), Beylerbeyi Sarayı, Topkapı Sarayı (Görsel 1.48), Anıtkabir (Görsel 1.49), Çanakkale Şehitler Anıtı (Görsel 1.50), Kariye Camii en çok ziyaret edilen anıt müzelerden bazılarıdır.

Görsel 1.47: *Dolmabahçe Sarayı, İstanbul*

Görsel 1.48: *Topkapı Sarayı Müzesi, İstanbul*

Görsel 1.49: *Anıtkabir, Ankara*

Görsel 1.50: *Şehitler Abidesi, Çanakkale*

Müze Evler

Tarihi, mimarisi ve içindeki değerler dolayısıyla korunması gereken konak ve evlerdir. Bu yapılar, dönemin sivil mimarisini yansıtmaları itibariyle de dikkate değerdir. Çakırağa Konağı, Eskişehir Osmanlı Evi, Amasya Haznedarlar Konağı müze evlere örnek yapılardır (Görsel 1.51 ve 1.52).

Görsel 1.51: *Çakırağa Konağı, Birgi, Ödemiş, İzmir*

Görsel 1.52: *Osmanlı Evi, Eskişehir*

Görsel 1.53: *Atatürk Müze Evi, Selanik*

Görsel 1.54: *Kongre Binası ve Müzesi, Sivas*

e) İşlevlerine Göre Müzeler

Atatürk ve Türk Büyükleri Müzeleri

Atatürk müzeleri; Atatürk'ün savaş yıllarında karargâh olarak kullandığı, gezilerinde konuk olduğu, toplantılar yaptığı, dinlendiği, çalıştığı ve yaşadığı ev, köşk, saray ve resmî yapılardır. Kurtuluş Savaşı, Atatürk ve inkılapları ile ilgili belgelerle, Türk büyüklerinin eşya ve anılarını taşıyan nesnelerinin sergilendiği müzelerdir. Bu yapıların bir kısmı yurt dışında, çoğunluğu yurt içindedir (Görsel 1.53 ve 1.54). Türkiye'de bazı Atatürk müzeleri etnografya müzeleri ile birlikte açılmıştır. Günümüzde birçok il ve ilçemizde Atatürk müzeleri bulunmaktadır.

Bu başlıktaki önemli müzeler şunlardır: Bursa Atatürk Evi Müzesi, Mudanya Mütareke Müzesi, Selanik Atatürk Müze Evi, Sivas Kongre Binası ve Müzesi, TBMM Müzesi, Kurtuluş Savaşı Müzesi.

Devrim Müzeleri

Kapsamı ve içinde barındırdığı nesneler bakımından diğer müzelerden farklı olan devrim müzelerinde amaç, sergilenen nesne değil onun verdiği mesajdır. Fotoğraf, maket, fotomontaj, gazete koleksiyonu, grafik, müzik ve afişler müzenin koleksiyonlarını oluşturmaktadır. Müzenin duvarları, fotoğraflarla koridorları ise kahramanların veya binaların maketleriyle süslüdür. Bu müzelerde aynı zamanda ulusal müzikler çalmaktadır. Örnek olarak Anıtkabir'deki Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Müzesi, Küba Devrim Müzesi verilebilir (Görsel 1.55 ve 1.56).

Sanal Müzeler

İnternet (Genel Ağ), müzeye gelemeyen fakat eserlere ulaşmak isteyen kişilere erişim imkânı sunar. Eğitimciler, gidilmesi güç olan müzelere ulaşılabilmesi ve öğrencilerin araştırmalara teşvik edilmesi için İnternet'i bilgiye erişim aracı olarak kullanabilir. Ayrıca müzelerin web adresleri de sanal ortamda gezme olanağı sağlar. İnternet altyapılarının oluşturularak eğitim faaliyetlerinin etkileşimli tahtada gerçekleştirilmesi ve akıllı telefon kullanımının yaygınlaşması sanal müzelere kolayca ulaşabilmenin önünü açmıştır. Eczacıbaşı Sanal Müzesi, Anıtkabir ve Sabancı Sanal Müzeleri bu müzelere örnek olarak verilebilir.

Görsel 1.55: *Kurtuluş Savaşı Müzesi, Anıtkabir, Ankara*

Görsel 1.56: *Devrim Müzesi, Küba*

SIRA SİZDE • Ders İçi Uygulama

Aşağıdaki müzelerin hangi müze türleri içinde yer aldığını isimlerin karşısındaki boşluklara yazınız.

MÜZENİN ADI	TÜRÜ
KAPADOKYA	AÇIK HAVA MÜZESİ
YOZGAT NİZAMOĞLU KONAĞI	
OSMAN HAMDİ BEY MÜZESİ	
BURSA CUMALIKIZIK KÖYÜ	
ÇANAKKALE DENİZ MÜZESİ	
DOLMABAHÇE SARAYI MÜZESİ	

1.3. MÜZELERİN GÖREVLERİ

Görev alanı oldukça geniş olan müzelerin ortak amacı; toplama, koruma, belgeleme, eğitim ve eğlendirme olarak sıralanabilir. Günümüzde ise müze, toplumların kendi kültür ve sanat değerlerini bir arada toplayarak sergileme ve koruma amacının yanında toplumun modernleşmesi için kullanılan bir araç hâline gelmiştir. Toplumsal bir eğitim aracı olan ve kültürel kimliğin belli bir düzen içinde oluşturulduğu müzelerin başlıca görevi; sanat kalitesini geliştirmeye yönelik görgü, eğitim ve araştırma alanı oluşturmaktır.

1.3.1. Müzelerin Toplama Görevi

Müzelerin eserleri bir araya toplama nedeni farklı yerlerde dağınık hâlde bulunan birtakım eserlerin rahatlıkla izlenmesini sağlamaktır. Toplama görevleri; satın alma, kazılarla elde etme, bağış (hibe), değiş tokuş ve el koyma (devletin kaçak kazı veya satışa sunulan eserleri alıkoyma ve ilgili müzelere verme yetkisi) şeklinde yerine getirilir. Eser toplama görevi, müzelerin kendi uzman personeli tarafından yürütülür. Toplama görevinde dikkat edilmesi gereken husus, müzeye alınacak eserlerin müzenin genel görüntüsünü bozmayacak nitelikte olmasıdır (arkeolojik eserlerin etnografya içinde sergilenmemesi gibi). Her müzenin sahip olduğu koleksiyonları açısından bir karakteri vardır (Görsel 1.57). Bir eser, bağışlanmış dahi olsa müzenin karakterine uymuyorsa alınmamalıdır. Çünkü bu durum, müzelerin genel amacına aykırıdır. Müze yöneticileri; kabul edilecek eserleri iyi analiz etmeli, kaliteye önem vermeli; ender bulunan koleksiyonların, nesnelerin nereden ve nasıl alınacağı ile ilgili bilgi sahibi olmalıdır. Aksi takdirde müzenin planlama görevi; rastlantısal, politikasız, programsız bir şekilde olur ki bu da müzeyi hedefine ulaştırmaz.

1.3.2. Müzelerin Belgeleme Görevi

Müze koleksiyonlarında yer alan eserlerin kaybolmaması ve rahatlıkla bulunabilmesi için belgeleme yapılması zorunludur. Belgeleme yapılacak eserlerin kronolojik sıralamasına göre veya eserlerin dönem özelliklerine göre sistematik bir şekilde düzenlenmesi gerekir. Koleksiyonlarda yer alan eserlerin etiketlenmesi ve fotoğraflanması, teknolojik araç gereçlerden faydalanılması belgelemenin kalıcı ve işlevsel olmasını sağlar.

Koleksiyonlarda yer alan eserler sistematik bir biçimde müzenin envanter defterine kaydedilmelidir (Görsel 1.58). Böylece eserlerin tamamının dökümü oluşturularak kayıplara karşı önlem alınmış olur.

Görsel 1.57: *Sualtı Arkeoloji Müzesi, Bodrum, Muğla*

Görsel 1.58: *Elmalı Müzesi, Antalya*

BİLİYOR MUYDUNUZ?

KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KANUNU ESER ALIM YÖNETMELİĞİ

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve Kapsam

MADDE 1 - (1) *Bu yönetmeliğin amacı; 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamına giren korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının tasnif, tescil, müzelere alınması ve değer takdirini yapacak komisyonların çalışma usul ve esaslarını belirlemektir.*

Dayanak

MADDE 2 – (1) *Bu yönetmelik, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunun'un 25'inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.*

Tanımlar

MADDE 3 – (1) *Bu yönetmelikte geçen;*

a) Arkeolojik Eser: *2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunun'un 23'üncü maddesi kapsamında; jeolojik, tarih öncesi ve tarihî devirlere ait, jeoloji, antropoloji, prehistorya, arkeoloji ve sanat tarihi açılarından belge değeri taşıyan ve ait oldukları dönemin sosyal, kültürel, teknik ve ilmi özellikleri ile seviyesini yansıtan genellikle kazı ve benzeri çalışmalarla bulunan kültür varlıklarını,*

b) Bakanlık: *Kültür ve Turizm Bakanlığını,*

c) Etütlük Eser: *2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamına giren ancak eser envanter defterine kayıt edilecek nitelikte olmayıp bilimsel amaçla kullanılabilecek korunması gerekli eserleri,*

ç) Genel Müdürlük: *Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünü,*

d) Güzel Sanat Eserleri: *Bedii vasfı haiz olan; yağlı ve sulu boya tablolar, resimler, desenler, pasteller, gravürler, güzel yazılar ve tezhipler, kazıma, oyma kakma eserler, heykeller, kabartmalar, mimarlık eserleri, elişleri ve küçük sanat eserleri ve fotoğraf eserlerini,*

e) İhtisas Elemanı: *Üniversitelerin ilgili bölümlerinden mezun olmuş arkeolog, sanat tarihçisi, tarihçi, etnolog, Sümerolog, Hititolog, antropolog, klasik ve şark dilleri filologları ile güzel sanatlar fakültelerinin müzecilik hizmetine yönelik ilgili bölüm mezunlarını,*

f) Müze: *Resim ve heykel müzeleri hariç, bakanlığa bağlı müzeleri,*

g) Tasnif: *2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunun'un 23'üncü maddesinde belirtilen taşınır kültür ve tabiat varlıklarından; korunması gerekli olanlarla olmayanların, müzelere alınacaklarla alınmayacakların ayrımını,*

ğ) Taşınır Tabiat Varlığı: *Jeolojik devirlerden zamanımıza intikal eden, özellikleri ve eskilik ölçüleri bakımından korunması gerekli insan yapısı olmayan taşınırları,*

h) Tescil: *Korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarından, müzelere alınanların müze envanter defterine kaydı ile müzelere alınmayanların belge ve envanter listelerinin birer nüshasının müze dosyalarında muhafaza edilmesini,*

ı) Tescile Tabi Etnografik Eser: *Günümüzden yüz yıl öncesine kadar olanlar hariç, halkın hayat tarzını, dönemin sosyal, teknik ve ilmi özellikleri ile kültürünü temsil eden araç ve gereçler dâhil bilim, kültür, din ve mihaniki sanatlarla ilgili, belge değeri bakımından korunması gerekli insan yapısı taşınırları, ifade eder.*

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Esaslar

Emanete Alma

MADDE 4 – (1) *Müze müdürlüğüne getirilen taşınır kültür ve tabiat varlıkları, müze idaresince emanete alınır ve söz konusu varlıkları getirenlere, müze idaresince taşınır geçici alındısı verilir.*

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunun'un 25'inci maddesi ne ait detaylı bilgilere ***http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863.doc*** *adresinden ulaşarak inceleyebilirsiniz.*

1.3.3. Konservasyon ve Restorasyon

Müzeler, asırlar öncesinden kalan binlerce eseri ısı ve ışıktan koruyarak içlerinde barındırır. Bu eserleri koruma işlemi üç aşamada yapılmaktadır. Bu aşamalar sırasıyla konservasyon, restorasyon ve depolamadır.

Konservasyon

Koleksiyonlarda yer alan eserlerin yapıldıkları malzemeler dikkate alınarak özelliklerini kaybetmeyecek şekilde korunmalarını sağlamak amacıyla yapılan işlemlere denir.

Restorasyon

Koleksiyonlarda yer alan eserlerin aslına sadık kalınarak tamir edilme veya onarılma işlemine denir (Görsel 1.59).

Depolama

Müzelerin depolarında yer alan eserlerin muhafaza edilmesi, depolama olarak tanımlanır.

Görsel 1.59: *Muradiye Külliyesi tavan süslemeleri restorasyonu, Bursa*

1.3.4. Anıtlar ve Sit Alanları

Anıt: Önemli bir olayın veya bir kişinin, gelecek kuşaklarca bilinip anılması için yapılan ve göze çarpacak büyüklükte olan sembol niteliğindeki yapılara denir (Görsel 1.60).

Görsel 1.60: *Taksim Anıtı, İstanbul*

a) Sit Alanı

2863 Sayılı Kültür Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 3. maddesine göre sit; *tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari vb. özelliklerini yansıtan kent, kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihî hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlar* olarak tanımlanmıştır *(Görsel 1.61).*

Görsel 1.61: *Apollon Tapınağı, MÖ 7. yy., Didim ören yeri, Aydın*

Görsel 1.62: *Göbeklitepe arkeolojik sit alanı, MÖ 10000, Şanlıurfa*

b) Arkeolojik Sit Alanı: Eski uygarlıkların yer altında, yer üstünde ve su altındaki ürünlerinin yanında sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan her türlü kültür varlığının yer aldığı yerleşmeler ve alanlardır (Görsel 1.62)

c) Doğal Sit Alanı: Jeolojik devirlere ait olup ender bulunmaları nedeniyle yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlardır.

ç) Tarihî Sit Alanı: Millî tarih ve askerî harp tarihi açısından önemli olayların cereyan ettiği, doğal yapısıyla birlikte korunması gerekli alanlardır.

d) Kentsel Sit Alanı: Mimari, mahallî, tarihsel, estetik ve sanat özelliği olan kültürel ve tabii çevre elemanlarının (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar) birlikte bulundukları alanlardır.

1.3.5. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Belgelenmesi ve Korunması

a) Belgelenmesi: Bir taşınmazın, korunması gerekli kültür varlığı olarak belgelenmesi için bu konuyla ilgili kanun ve yönetmelikler doğrultusunda toplanan; içlerinde mimarlık, arkeoloji, sanat tarihi, hukuk ve şehir planlaması dallarında uzmanlaşmış yedi kişiden oluşan koruma bölge kurullarından geçmesi gerekir. Eser, kurul tarafından onaylandığı takdirde "korunması gerekli kültür varlığı" olarak tapu kütüğüne kaydedilir. Ardından Resmî Gazete'de yayımlanır ve Kültür ve Turizm Bakanlığının Genel Ağ sitesindeki yerini alır.

b) Korunması: Geçmişten bugüne emanet edilen ve gelecek kuşaklara miras bırakılacak kültürel mirasa sahip çıkılmalı, bu varlıkların gelecek kuşaklara en iyi şekilde aktarılması için gerekli özen gösterilmelidir.

Kültür varlıklarının kimliğinin zenginleştirilmesi için onların anlaşılmasına yönelik çaba sarf edilmesinin yanında bir ön hazırlığın da olması gerekir. Bu yapılmadığı takdirde kültür varlıklarının herhangi bir taş parçasından farkı kalmaz.

Antika eser, kıymetli eşya, çok para edecek nesne ve rant alanlarının önündeki engel gibi kavramlar ortadan kaldırılmadığı sürece arkeolojik alanlar gün geçtikçe daha çok tahrip edilmekle karşı karşıya kalacaktır. Bunun yanında yasal olan veya olmayan yollardan gün yüzüne çıkarılan eserler yurt dışına kaçırılmaya ve yanlış kullanımlar ne-

deniyle tahrip edilmeye devam edecektir. Bunu önlemek amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurumları tarafından cezai işlemler uygulanmakta ve sivil toplum kuruluşlarının düzenlemiş olduğu konferans, panel ve toplantılar ile halk bilinçlendirilmeye çalışılmaktadır. Yapılan gözlemler ve haber kaynaklarından (gazete, televizyon, İnternet vb.) öğrenilen bilgiler, alınan bu önlemlerin işe yaradığını ancak kültür varlığı tahribatını tam anlamıyla önleyemediğini ortaya koymaktadır.

Sit alanlarındaki sorunlardan bazıları; define aramak amacıyla yapılan kaçak kazılar, yeni yapılanmalar, altyapı çalışmaları, tarımsal çalışmalar, doğal tahribatlar olarak sıralanabilir. Sit alanları içerisinde kalan taşınmazlara ait kültürel tahribatın en aza indirgenebilmesi için 2863 sayılı Kanun'da bazı düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler; kamulaştırma, koruma amaçlı imar planı ve takas olarak üç başlıkta belirtilmiştir.

1.3.6. Teşhirde ve Depolarda Muhafaza Edilen Eserlerin Isı, Işık ve Nem Durumlarının Düzenlenmesi

Müzenin en önemli işlevi korumaktır. Bu işlev, klasik müzecilikte olduğu kadar modern müzecilik anlayışında da birincil öneme sahiptir. Arşivlerde yer alan birçok materyalin korunması, saklanması ve depolanması başlı başına bilimsel bir konudur. Modern binalarda koleksiyonun muhafazası için mimarlar, en ideal binayı tasarlamakta serbesttir. Binanın yapım aşamasında doğal veya yapay ışıklandırma, iklim kontrolü gibi unsurlar hesap edilebilir (Görsel 1.63 ve 1.64).

Müzelerde uygun ısı, ışık ve nem ortamını sağlayacak asgari bir klima sisteminin varlığı, eserin hayatta kalması için önemli bir koşuldur. Ayrıca sergilenen ve depolanan eserlerin deprem ve sel gibi tabii afetlerden korunması da oldukça önem arz etmektedir. Eğer eser dengeli bir şekilde bu faktörlerden korunmaz ise yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalabilir.

Esere zarar vermesi muhtemel bir etken olan rutubet, nesneleri değişik şekillerde etkiler. Çok düşük rutubet; kâğıt, parşömen veya deriden yapılmış eserlerin kurumasına ve buruşmasına neden olurken yüksek nem oranları ise materyalin içine su çekmesine neden olmak suretiyle eserlerde çürüme ve bozulmaya sebep olmaktadır. Rutubet oranlarındaki ani değişmeler ise nem alıcı materyallerin genişlemesine neden olmaktadır. Bilimsel araştırmalar, müzeler için ideal nem oranlarının %40 ila %60 arasında tutulması gerektiğini, ideal oranın ise %55 olduğunu ortaya koymaktadır.

Eserlerin korunmasında ısının ayarlanması önemli bir faktördür. 21 derecenin üzerindeki sıcaklığın,

Görsel 1.63: *Arkeoloji Müzesi, Şanlıurfa*

Görsel 1.64: *Zeugma Mozaik Müzesi, Gaziantep*

mantar ve benzeri organizmaların üremesine sebep olduğu bilinmektedir. Uygulamada depoların ısı ve nem durumu, termohigraf denilen bir cihaz vasıtasıyla günlük ve aylık ölçülerek tespit edilmektedir. Eserler, bu ölçümlere uygun olarak muhafaza edilmektedir.

Aydınlatma konusu en az diğer faktörler kadar önem arz etmektedir. Işık, bir sanat eserinin güzelliğini yansıtma fonksiyonuna sahip olduğu gibi eserin iletmek istediği mesajın ziyaretçilerce doğru algılanmasına da hizmet etmektedir. Bunun yanında yoğun ışık, nesneye zarar da verebilmektedir. Ku-

maş ve elyaf gibi organik materyallerde ışığın etkisi daha çok hissedilir. Yanlış ışık kullanımı bu malzemelerin zayıflamasına neden olmaktadır. Müzedeki eserler, birbirinden farklı seviyede ışık kaynağına ve aydınlığa ihtiyaç duymaktadır.

En zararlı ışık, esere direkt olarak gelen güneş ışığıdır. Bu bakımdan müzelerde gün ışığını kesen pencere storları, vitrin içi otomatik sensörlü aydınlatma cihazları ve jaluzilerin kullanılmasıyla ışık filtrelenmekte, yansıtılmış ışık kullanılarak ışık kaynağı kontrol altına alınmaktadır.

Eserlerin korunmasında depolama tekniği büyük önem arz etmektedir. Teşhirde olmayan eserlerin uygun ekipmanlar yardımıyla dış etkilere karşı muhafazası, etkin bir depolama sistemiyle mümkün olmaktadır. Depolama sisteminin zemini yerden en az bir metre yüksekte bulunmalı, duvarları nem ve ısı geçirmeyecek şekilde dizayn edilmeli ve sağlam olmalıdır. Depolar; su baskınlarına karşı korunaklı olmalı, madenî raflar paslanmaz çelikten yapılmalı ve biyolojik tahribata karşı da cilalanmalıdır. Rafların boyanmasında kullanılacak ürünler, eserlere zarar vermeyen asitsiz türden seçilmelidir. Raflar, nesnelerin özelliklerine göre farklı yükseklikte ayarlanabilir olmalı ve duvara desteklerle sabitlenmelidir. Bunun yanında duvara asılan veya yerden ayaklı vitrinler seçilmelidir.

1.3.7. Farklı Sergileme (Teşhir) Türleri

Modern müze işletmeleri, sahip oldukları koleksiyonlara göre değerlendirilir. Müzenin topluma yansıyan yüzü olan sergilemelerde ziyaretçilerin görüş, beklenti ve istekleri, müzelerin onlara sundukların-dan daha farklı olabilmektedir (Görsel 1.65). Büyük bir müzeyi hakkıyla gezmek için günler veya haftalar gerekebilir.

Müzeye gelenlerin ziyaret öncesindeki meşguliyetleri ve başka yerleri de dolaşmaları onları yorgun düşürmüş olabilir. Dolayısıyla sergi bu tür insanların dikkatini çekecek nitelikte olmalı, bilgiler verilirken ziyaretçinin hoşça vakit geçirmesi de sağlanmalıdır. Bunlar yapılamadığı takdirde sergi tam anlamıyla işlevini yerine getirememiş olur. Sergileme türleri; sürekli, geçici ve gezici sergileme olmak üzere üç başlıkta incelenir.

Görsel 1.65: *Kent Müzesi, Çanakkale*

SIRA SİZDE • Ders İçi Faaliyet

1. Okulunuzda kitap, evrak, eğitim araç gereçleri vb. materyallerin korunup saklandığı depo ve arşiv bölümüne gidiniz. Isı, ışık ve nemin ortam ve materyaller üzerindeki etkilerini araştırınız.

2. Edindiğiniz bilgiler ışığında alınması gereken önlemlerle ilgili fikirlerinizi okul yönetimi ile paylaşınız.

a) Sürekli Sergileme

Uzun süreli sergilemeler için kullanılan bir tanımdır. Bu sürenin en az 10 yıl olması önerilir. Bu süre içinde sergi, değişmeden kalacağı için isteyenler sergiyi birkaç defa gezme olanağı bulabilir. Sürekli sergilemeyi belirleyecek unsurlar; müzenin tipi, koleksiyonu ve amacıdır. Bu tip sergileme, küçük koleksiyonu olan müzeler için en iyi yöntemdir (Görsel 1.66).

b) Geçici Sergileme

Süresi bir günden birkaç aya kadar olan sergilemelere verilen bir isimdir. Bu sergileme çeşidi kısa süreli olduğu için çarpıcı ve ilgi çekici olmalı, planlama ve yer seçimi çok iyi yapılmalıdır. Geçici sergilemede yeni konu, nesne ve teknikler kullanılabilir. Geçici ve özel sergilemelerde tanıtım ve duyurular çok önemlidir. Bu nedenle sergilemeler öncesinde basın ve televizyon (ulusal, yerel) duyurularına yönelik çalışmalara da yer verilmektedir. Okul sergileri, kişisel veya karma sanatçı sergileri bu tür sergilemelerdir (Görsel 1.67 ve 1.68).

Görsel 1.66: *Attis heykeli, Roma Dönemi MS 2. yy., Hierapolis Arkeoloji Müzesi, Denizli*

Görsel 1.67: *Whitney (Vitni) Müzesi, New York (Niv York), ABD*

Görsel 1.68: *Halı sergisi, Türk İslam Eserleri Müzesi, İstanbul*

c) Gezici Sergileme

Değişik yerlerde sergileme yapmak üzere tasarlanmışlardır. Fotoğraflar, sanat eserlerinin kopyaları veya taşınabilir eserler sergilenir. Sergi bitiminde eserler toparlanıp başka yerlerde de sergilenebilirler. Bu tip sergilemelerin müze kültürünün toplumun her katmanına girebilmesine, müzenin tanıtılmasına çok büyük katkıları olmaktadır. Karşılaşılabilecek sorunların başında ulaşım, bakım onarım ve eserlerin güvenliği gelmektedir (Görsel 1.69 ve 1.70).

Görsel 1.69: *1915 Çanakkale Gezici Tır Müzesi*

Görsel 1.70: *1915 Çanakkale Gezici Tır Müzesi*

Görsel 1.71: *Modern Sanatlar Müzesi, Glasgow*

Görsel 1.72: *Anforalar, Sualtı Arkeoloji Müzesi, Bodrum, Muğla*

1.3.8. Farklı Sergileme Yöntemleri

Sergilemeler; eserlerini gösterme, insanları etkileme, eğitme ve eğlendirme özellikleriyle müzelerin en önemli bölümü olarak nitelendirilebilir. Müzelerin yaşamak ve varlıklarını sürdürebilmek için ziyaretçiye ihtiyaçları vardır. Ziyaretçinin bir müzeyi en iyi değerlendireceği yer, sergi salonlarıdır. Salonların yükseklik, ısı, aydınlatılma, vitrin temizliği gibi fiziki özellikleri ve görevlilerin davranışları bu sergileme içindir (Görsel 1.71 ve 1.72).

İyi bir müze yönetimi, sahip olduğu eserleri doğru planlamalı ve estetik açıdan en güzel bir şekilde ziyaretçilere sunmalıdır. Müzeyi ilgilendiren koleksiyonlar teşhir edilirken onların korunması sağlandıktan ve kimlikleri temin edildikten sonra sıra artık serginin düzenlenmesine gelir.

Serginin amacı ne olursa olsun eşyanın gösterilmesi ancak onun özel karakteri ortaya konmuş ve değeri ortaya çıkarılmışsa etkili olabilir (Görsel 1.73). Bir serginin hazırlanmasında ilk aşama, eşyayı yepyeni bir ışık altında göstermektir. Eşyanın boyutlarının büyük ya da küçük olması ölçü meselesini ortaya çıkarır. Bu hesaba katılmazsa hacimli eşyanın silikleşmesi, küçük eşyanınsa bütün mantıki ölçülerin dışında büyütülmesi tehlikesi ortaya çıkar. Boyutlar arasındaki bağıntılar memnuniyet verici değilse ziyaretçi kendini darda hisseder ve rahatsız olur. İşte bu ilk rahatsızlık işaretleri başlar başlamaz ziyaretçi gözlemlediği şeye ruhen bağlanma gücünü kaybeder.

Teşhir yapılırken dikkat edilmesi gereken bir diğer unsur sergilenen eser ile zemin arasındaki ilişkinin doğru ayarlanmasıdır (Görsel 1.74). Bu ilişkinin iyi olmaması eşsiz bir eserin görsel etkisini azaltabileceği gibi zeminin doğru bir şekilde ayarlanması ile basit bir eser dikkatleri üzerine çekebilir. Bir süs etkisi elde etmek istenirse eşyanın renginin tamamlayıcı renginde fon kullanmak, sağlam bir buluştur. Fakat bu, yarım tonları ortaya koyamaz. Gümüş, hemen her renkten fonlar üzerinde parıldayacaktır fakat grinin çeşitli tonları, eşyadan eşyaya özel değişmeler meydana getirebilir. Altın da buna benzer sorunlar ortaya koyar. Genel olarak altın eşyayı takdim için kullanılan mavi, kırmızı, siyah ya da sıcak kahverengi fonlar, ilk bakışta altındaki zenginliği ortaya çıkarıyorsa da eski madenin nefis tonları, bazen bir anlık bir gösteri amacı için feda edilmiş olmaktadır. Oysa bej ve tatlı griler bu tonları incelikle belirtebilir.

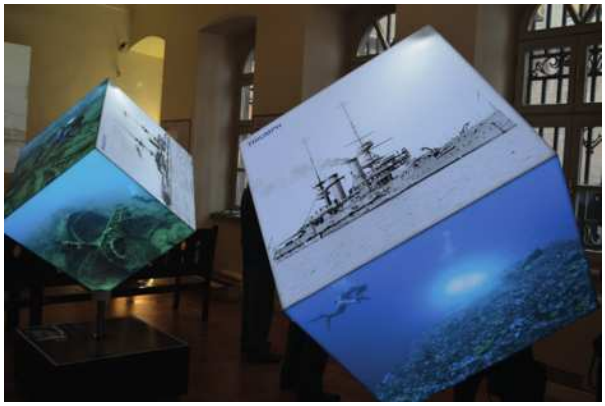
Görsel 1.73: *Rautenstrauch (Rautunştrauh) Müzesi, Almanya*

Görsel 1.74: *İş Bankası Müzesi, İstanbul*

Görsel 1.75: *Türk İslam Eserleri Müzesi, İstanbul*

Görsel 1.76: *İş Bankası Müzesi, İstanbul*

Aynı prensip, eşyanın dokusu bakımından da değer taşır fakat bu konuda tezat yaratmak çoğu zaman arzu edilen bir şey değildir. Kaba dokumalı bir nesne, ince dokumalı bir çerçevenin içine yerleştirilebilir. Maddelerin en düzgünü; cam, ham ipekten düzensiz bir fon, atlas ve eski kadifeden bir fon üstünde kendini daha iyi gösterir. Eşyaya uygun bir fonun seçilmesine gelince günlük kullanışların verdiği fikirlerden faydalanılabilir.

Teşhirin önemli yanlarından birisi, vitrinlerin estetik görünüşüdür (Görsel 1.75 ve 1.76). Her teşhir ziyaretçiye evinin rahatlığını vermelidir. Teşhirin estetik yanı ağır basarsa ziyaretçiye daha çok mesaj verir. Vitrinin yapısı ve içindeki eşyanın düzeni estetik fonksiyonu oluşturur. Vitrinlerin estetik görünüşünü; yapımları, malzemelerin türü ve kalitesi, tasarımları, döşemeleri, aydınlatmaları gibi malzeme ve tekniğe dayanan hususlar etkiler. Eserlerin tasnifi, belli bir sırayı takip etmesi, yerleştirilmeleri ve sunumu çok önemlidir. Yan yana duran eserler bir bütünlük sağladıkları gibi birbirlerini de fazla etkilememelidir.

Nesneler, ziyaretçileri kendine çekebilecek nitelikte olmalıdır. Nesnelerin etrafında yeterli alan bulunmalı, eser ile ilgili ayrıntılı bilgiler eserin hemen yanında çocuk, engelli ve yaşlıların okuyabilecekleri yükseklikte ve büyüklükte olmalıdır. Gelişen teknoloji ile birlikte müzelerdeki eserler işitsel aletlerle de tanıtılmaya başlanmıştır (Görsel 1.77). Ses kayıtları birçok dilde yapılmakta böylelikle yabancı ziyaretçilerin müzelerden daha fazla istifade etmesi sağlanmaktadır.

Görsel 1.77: *Doğa Tarihi Müzesi, Viyana, Avusturya*

DÜŞÜNELİM • PAYLAŞALIM

Daha önce gezdiğiniz bir sergideki eser ya da nesnelerin sergilenme türünü ve yöntemlerini sınıf ortamında paylaşınız.

1.3.9. Müzelerin Öğrenmedeki Önemi ve Gerekliliği

Türkiye, pek çok medeniyete beşiklik yapmış zengin bir tarihî ve kültürel birikime sahip coğrafyada yer almaktadır. Bu nedenle Türkiye'de açık ve kapalı, değişik işlevlere sahip çok sayıda müze bulunmaktadır. Ancak bu müzelerin bazılarının sadece depolama işlevi gördüğü ve ziyaretçi sayılarının az olduğu da bilinen bir gerçektir. "Müzeler birer tapınak gibi saygın, dokunulmaz, sadece turistik amaçla ziyaret edilen, daha çok da yabancı ziyaretçilere ve elit kesime hizmet veren kurumlardır." anlayışının değişmesi müzelere olan ilgiyi daha da artıracaktır. Ayrıca müzelerin pek çok medeniyete beşiklik yapmış, zengin bir birikime sahip tarihî ve kültürel değerlerin korunduğu yerler olmasının yanında birer eğitim ve eğlence merkezleri hâline getirilmeleri gerekir. Tüm bunlar dikkate alındığında eğitim sisteminin içinde müzelerin de interaktif görevler almaları şarttır.

Hayatın her alanında ve her zaman gerçekleşen bir süreç olan eğitim, sadece okullar ile sınırlı olmayıp okul dışı kurumlarda da devam eden bir etkinliktir. Okullar gibi tarihî mekân, kütüphane, şehitlik ve müze gibi çeşitli kurum ve kuruluşlar da eğitim sürecinin önemli bir parçası hâline gelebilir. Bunlar arasında özellikle müzeler, eğitim öğretim sürecini etkinleştiren ve zenginleştiren kurumlar olarak görülüp değerlendirilebilir. Buna rağmen günümüze kadar müzelerin eğitimde kullanılması pek gündeme gelmemiş, eğitime yönelik ilke ve politikalar geliştirilememiştir.

Müzelerin eğitim öğretim amacıyla kullanılması birçok açıdan yarar sağlayacaktır. Her şeyden önce müze, yaşayarak öğrenme ilkesinin gerçekleşmesine müsait bir ortam sunar. Bu ortamlarda, yaşayarak ve gözleyerek öğrenme gerçekleşeceği için öğrenilenlerin daha kalıcı olması sağlanacak, dolayısıyla derse karşı motivasyon da canlı tutulmuş olacaktır. Müzelerde somut nesnelerden esinlenerek drama, hikâye anlatma ve sanatsal çalışmalar yapılabilir. Geçmişte yaşamış önemli kişiler ve yaşanmış olaylar canlandırılarak tarihsel empati kurma ve kanıt kullanma becerileri geliştirilebilir. Bu sayede öğrencilere derslerde zamanı ve mekânı daha iyi algılama becerisi kazandırılabilir (Görsel 1.78, 1.79, 1.80 ve 1.81).

Müzeler hem fen (fizik, kimya, biyoloji vb.) hem sosyal bilimler (tarih, sanat tarihi, coğrafya, resim, sosyal bilgiler vb.) alanlarına ait derslerde kullanılabilecek somut materyalleri ve tarihî eserleri bünyesinde barındırmaktadır. Bu yönüyle müzeler, özellikle sosyal bilimler alanında bir uygulama laboratuvarı işlevine sahiptir. Müzelerdeki eserlerin ne kadar değerli olduklarını; onları korumak, bakımlarını yapmak ve yılların etkisine karşı koyma-

Görsel 1.78: *İstanbul Genç Modern Müzesinde sanat eğitimi*

Görsel 1.79: *Bursa Kent Müzesi öğrenci eğitim çalışmaları*

Görsel 1.80: *Bursa Kent Müzesi öğrenci eğitim çalışmaları*

Görsel 1.81: *Mardin Müzesi öğrenci eğitim çalışmaları*

larını sağlamak için neler yapıldığını öğrencilerle hatta tüm ziyaretçilerle paylaşmak gerekir. Restorasyon veya konservasyon işlemlerinin ne denli zor olduğunun ve bu iş için nasıl bir ihtisas istendiğinin ziyaretçilere anlatılması aynı zamanda sessiz bir eğitim sürecinin de başlatılmasını sağlar.

Müzeler, sanat eğitimi açısından önemli işlevler üstlenebilir. Müze ile eğitim, sanat sevgisinin oluşmasında ve yaratıcılığın gelişmesinde önemli katkılar sağlar (Görsel 1.82). Sürekli aynı ortamda, durağan bir şekilde gerçekleştirilen eğitimden farklı olarak müzelerde yapılan etkinlikler, kültürel değerlerin tanınmasını ve bu değerlerle kaynaşılmasını daha iyi sağlar. Bu yönüyle müzeler sadece öğretim programına destek olmakla kalmaz; bireylerin toplumsallaşmasına, daha kültürlü ve birikimli hâle gelmesine de katkıda bulunur.

Müze ile eğitim sürecinde gözlem yapılabilir, nesnelerle algılar yoluyla ilgi kurulabilir, düşünce ve duygular daha kolay ifade edilebilir, müzenin bakış açısı ve barındırdığı mesaj anlamlandırılabilir ve aynı zamanda kültürel değerlerin paylaşılması ve tarihî gerçeklerin daha net bir biçimde anlaşılması sağlanabilir. Böylece müze eğitimi geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağ kurulmasına; kültürel varlıkların, tarihî eserlerin anlaşılması, korunması ve onlara karşı daha korumacı olunmasına katkı sağlayacaktır.

DÜŞÜNELİM • PAYLAŞALIM

Müzelerin eğitim ortamı olarak kullanılması hakkında ne düşünüyorsunuz? Fikirlerinizi sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.

Görsel 1.82: *Öğrenci ziyareti, Louvre (Luvr) Müzesi, Fransa*

SIRA SİZDE • Ders Dışı Faaliyet

Yakın çevrenizdeki bir müzeyi ziyaret ediniz. O müzenin türünü, sergilediği eserlerin çeşitlerini, eserlerin sergilenme (teşhir) biçimlerini, korunma (saklanma) koşullarını ve müzenin fiziki yapısını içeren bir sunum hazırlayarak sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız (Sunum, kendi çekeceğiniz fotoğraf, video vb. araçlarla dijital ortamda yapılacak şekilde hazırlanmalıdır.).

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

A) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle tamamlayınız.

1. Geçmiş dönemlere ait sanat, kültür, bilim, doğa, din ve etnografik yapılara ait yer altında ve yer üstündeki belgeleri araştıran, toplayan, sergileyen eğitim, bilim ve kültür kurumlarına ……. denir.

2. Bir milletin veya toplumun yaparak yaşayarak meydana getirdiği maddi ve manevi değerler bütününe ..... denir.

3. Araştırma bulgularına dayanarak neden ve sonuç niteliğinde ilişkiler bulan, olay ve olguları yöntemlere dayalı olarak çözümleyip genellemelere ulaşmaya çalışan sistematik bilgiler bütününe ……. denir.

4. Kendini sürekli olarak yenileyen, değiştiren, canlı ve cansız maddelerden oluşan varlıkların hepsini kapsayan geniş yaşam alanına ……..…… denir.

5. Değerli olan eserleri sanatçılarına, sanat akımlarına, yüzyıllara göre kronolojik olarak gruplayarak koleksiyonlarında sergileyen müzelere ……..…… denir.

6. Gökyüzünün sanal ortamda canlandırıldığı müzelere …… denir.

7. Doğada var olan ancak eski dönemlerden kalma fosil, mineral, taş vb. elemanları sergileyen müzelere …….. denir.

8. Geniş açılı resimler eşliğinde önemli tarihî olayların canlandırıldığı, tarihî belgelerle ziyaretçilerin bilgilendirildiği müzelere……denir.

9. İnsanların yaşantı, kültür, gelenek, dil ve el ürünlerinin incelendiği ve sergilendiği müzelere …… denir.

10. Bir ülkenin, bölgenin veya şehrin iktisadi, tarihî ve siyasi hayatına dair yaşanmışlık verilerini koleksiyonlarında sergileyen müzelere …….. denir.

11. Jeolojik devirlere ait olup ender bulunmaları nedeniyle yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlara…….. denir.

12. Koleksiyonlarda yer alan eserlerin aslına sadık kalınarak tamir edilme veya onarılma işlemine…… denir.

13. Koleksiyonlarda yer alan eserlerin yapıldıkları malzemeler dikkate alınarak özelliklerini kaybetmeyecek şekilde bozulmalarını önlemek ve korunmalarını sağlamak amacıyla yapılan işlemlere …… denir.

14. Müzede yer alan eserlerin dönem özelliklerine göre sistematik bir şekilde düzenlenmesi, etiketlenmesi ve fotoğraflanması müzelerin ……. görevi ile ilgilidir.

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

B) Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

15. Müzede farklı sergileme ve teşhir türlerinin ziyaretçiler üzerindeki etkisini kısaca belirtiniz.

16. Müze eğitiminin örgün eğitim süreci içindeki yerini ve önemini kısaca belirtiniz.

17. Taşınmaz kültür varlıklarının belgelenmesi ve korunmasının önemini müzecilik açısından kısaca değerlendiriniz.

18. Müzelerdeki farklı sergileme yöntemleri hakkında kısaca bilgi veriniz.

C) Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

19. Aşağıdakilerden hangisi açık hava müzelerine örnektir?

A) Anıtkabir-Ankara
B) Dolmabahçe Sarayı-İstanbul
C) Süleymaniye Camii-İstanbul
D) Efes Antik Kenti-İzmir
E) Osman Hamdi Bey'in Evi-Kocaeli

20. Aşağıdakilerden hangisi anıt müzelere örnektir?

A) Cumalıkızık Evleri-Bursa B) Anıtkabir-Ankara C) Nemrut Harabeleri-Adıyaman
D) Truva Atı-Çanakkale E) Kapadokya-Nevşehir

21. Aşağıdaki ülkelerin hangisinde Atatürk'ün evi yer alır?

A) Tunus B) İtalya C) Yunanistan D) Bulgaristan E) Polonya

22. Aşağıdakilerin hangisi müzelerin işlevleri arasında yer <u>almaz</u>?

A) Toplama B) Sergileme C) Belgeleme D) Eğitim E) Maddi gelir sağlama

23. Aşağıdakilerden hangisi müze evlere örnektir?

A) Çakırağa Konağı B) Anıtkabir C) Cumalıkızık Köyü
D) Efes Antik Kenti E) Dolmabahçe Sarayı

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

24. Aşağıdakilerden hangisi bağlı olduğu kurumlara göre müzeler içinde yer almaz?

A) Belediye müzeleri B) Askerî müzeler C) Özel müzeler
D) Panoramik müzeler E) Devlet müzeleri

25. Aşağıdakilerden hangisi koleksiyonlarına göre müzelerden biri değildir?

A) Genel müzeler B) Arkeoloji müzeleri C) Sanat müzeleri
D) Doğa tarihi ve jeoloji müzesi E) Belediye müzeleri

26. Tarihî olaylarda özellikle savaşlarda kullanılmış sanat değeri yüksek askerî aletlerin bir araya getirildiği ve gelişim aşamalarının gösterildiği müzeler aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tarih müzeleri B) Askeri müze C) Planetaryum D) Özel müze E) Ekomüze

27. Başlangıçta toplama, koruma, belgeleme, sergileme ve depolama işlevleriyle yapıtlara ve değerli nesnelere karşı sorumlu davranmayı amaçlayan klasik müzecilik yaklaşımı, müzenin eğitimde önemli bir unsur hâline gelmesiyle daha zengin bir içeriğe sahip olmaya başlamıştır. Sadece eşyaya saygı gösterilmesi fikri aşılmış; insanların birbirlerine karşı saygı içinde olması, toplumla doğrudan iletişim kurma, toplumun kültür seviyesinin artırılması gibi görevlerin üstlenildiği çağdaş bir müzecilik anlayışı benimsenmiştir.

Verilen paragrafta anlatılan ana düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Müzelerin toplumsal rolü
B) Müze-ziyaretçi ilişkisi
C) Müzecilik anlayışındaki değişim
D) Müzelerin insana verdiği değer
E) Müzelerin görevleri

28. Bir taşınmazın korunması gerekli kültür varlığı olup olmadığının belgelenmesi ile ilgili kanun ve yönetmelikler hangi bakanlıkla ilgilidir?

A) Dışişleri Bakanlığı B) İçişleri Bakanlığı C) Millî Eğitim Bakanlığı
D) Kültür ve Turizm Bakanlığı E) Tarım ve Orman Bakanlığı

29. Müzelerde ve depolarda teşhir ve muhafaza edilen eserlerin ideal ısı (°C) ve nem (%) oranları aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) 21 °C-%55 B) 19 °C-%70 C) 21 °C-%70 D) 21 °C-%40 E) 18 °C-%55

30. Aşağıdakilerden hangisi müzelerin toplama görevini yerine getirme biçimlerinden biri değildir?

A) Bağış kabul etme B) Eser kaçırma C) El koyma D) Satın alma E) Değiş tokuş

Kavramlar

- Koleksiyon

Neler Öğreneceksiniz?

- Mitolojide müze kavramını,
- İlk koleksiyonların oluşturulması ve müzeciliğin gelişimini,
- Halka açılan ilk müzeleri,
- Dünyadaki müze eğitiminin tarihsel gelişimini,
- Osmanlı Dönemi Türk müzeciliğini,
- Osman Hamdi Bey ve Türk müzeciliğini,
- Cumhuriyet Dönemi Türk müzeciliğinin gelişimini,
- Atatürk'ün Türk müzeciliğinin gelişimine katkılarını,
- Türkiye'de müze eğitiminin tarihsel gelişimini öğreneceksiniz.

2. ÜNİTE

MÜZECİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Ünite Bölümleri

2.1. DÜNYADA MÜZECİLİĞİN VE MÜZE EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.2. TÜRKİYE'DE MÜZECİLİĞİN VE MÜZE EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2. MÜZECİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

HAZIRLIK SORULARI

1. *Yaşadığınız bölgede gördüğünüz ve sizi etkileyen tarihî bir yapı, ören yeri, sanat eseri veya kalıntı var mı? Varsa bu yapının ne zaman ve kimler tarafından yapıldığını biliyor musunuz?*
2. *Bir Atatürk müzesine gittiniz mi? Gitmişseniz gördüklerinizle ilgili duygu ve düşüncelerinizi belirtiniz.*

2.1. DÜNYADA MÜZECİLİĞİN VE MÜZE EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1.1. Mitolojide Müze Kavramı

Yunan mitolojisine göre Akaların en büyük tanrıları Zeus'un dokuz tane kızı vardı (Görsel 2.1). Müz denilen bu dokuz kız, şarkılar ve danslar eşliğinde tanrı Apollon'a refakat ederlerdi. Bu kızlar

Görsel 2.1: *Müzler (Detay), Mantegna (Mantenya), Louvre Müzesi, Paris*

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Dünyada ilk müze, MÖ 3. yüzyılda İskenderiye'de Kral II. Ptolemy Philadelphus (Pitolemi Filedelfus) zamanında kurulmuştur. Müze adı verilen bu ilk bina, aslında kütüphane ve üniversite olarak kullanılmıştır (Görsel 2.2).

Görsel 2.2: *İskenderiye Kütüphanesi (temsilî resim)*

Eski Yunan Pantheon'unda [Panteon (Antik Yunan Tapınağı)] nağme ve şiir ilham eden tanrıçalardı. Kızlardan her biri, güzel sanatların bir dalını temsil etmekteydi. Müze kelimesi, Antik Yunanlılar tarafından güzel sanatları temsil eden kızlara verilen **müz** isminden türemiştir. Bu kızlar için bir tepede müze (museon) adlı bir mabet yapılmıştır. **Müze**, müzlerin mabedi anlamına gelir.

2.1.2. İlk Koleksiyonların Oluşturulması ve Müzeciliğin Gelişimi

Müzeciliğin atası sayılan koleksiyonculuk, insanlıktarihinde kendiliğinden gelişen bir olgudur. Önemlieserleri bir araya getirme, saklama ve toplama gibimüzeciliğin temelini oluşturacak ilk hareketlermilattanönceki yıllara dayanmaktadır. Tarih içinde doğal ve insan elinden çıkma yapıtların bazı mezarlarda bir arada toplanması, Mısır ve Mezopotamya'da kıymetli eşyaların tapınakların hazine dairelerinde, piramitlerde ya da saraylarda bir araya getirilmesi müzeciliğin ilk adımları olarak nitelendirilebilir. Bunun yanında Antik Yunan'da sanatsal özelliği olan eserlerin tapınakların hazine dairelerinde saklanması ve savaş galibi komutan veya kralların elde ettikleri hazineleri halka göstermek için gerçekleştirdikleri sergiler (güç gösterisi), ilk müzecilik hareketleri olarak gösterilebilir.

2.1.3. İlk Çağ'dan Başlayarak Günümüze Kadar Dünya Tarihinde Müzeciliğin Gelişimi

Sergileme ve koleksiyonculuğun çok eskilere dayanan bir geçmişi vardır. İlk çağlardan itibaren Anadolu, Eski Mısır ve Mezopotamya uygarlıklarına ait mezar, saray ve konutlarda kutsal eşya, hazine, değerli kap ve silah aletleri gibi eserlerin toplanıp saklanması bunun en önemli göstergesidir.

Romalılar, ganimet olarak getirilen Yunan heykellerinden koleksiyon oluşturmayı ve eser kopyalamayı kültürlerinin bir parçası hâline getirmişlerdir. Hatta Romalıların Yunan heykellerinin bir araya toplanarak sergilendiği "Pinakothek"e (Pinakotek) sahip olmaktan büyük onur duydukları bilinmektedir.

Müzecilik olarak tanımlanabilecek ilk örnekler Antik Yunan Dönemi'nde ortaya çıkmıştır. Değerli eşyaların, sanatsal nesnelerin, ganimetlerin ve kutsal eşyaların toplandığı Treasury (Trezuri) adı verilen hazine binalarının ilk kez bu dönemde yapıldığı düşünülmektedir (Görsel 2.3).

Yazı araç gereçlerinin gelişmesiyle özellikle Akdeniz havzasında kütüphaneler kurulmaya başlamıştır. MÖ 3. yy.da Mısır'ın İskenderiye şehrinde Ptolemy Philadelphus (Pitolemi Filadelfus), sarayın bir bölümünde müze ve kütüphaneden oluşan bir merkez kurdurmuştur (Görsel 2.4). Bu mekân, aynı zamanda çeşitli konferans salonları ve gözlemevi gibi birimlerin yer aldığı; bilimsel aletler ve sanat eserlerinin sergilenip korunduğu bir bilim merkezi hâline getirilmiştir. Bina, günümüzdekilerden farklı olsa da müze kavramının oluşmaya başladığını gösteren en eski örneklerden biri olarak kabul edilmektedir.

MÖ 3. yy.da Bergama'da bulunan Pergamon Kütüphanesinde büyük bir koleksiyon oluşturulmuştur. Pergamon Kütüphanesinde kitapların yanında birçok heykel de sergilenmiştir. Burada Homeros ve Herodot gibi bilginlerin heykel ve büstleri bulunmaktadır (Görsel 2.5).

Görsel 2.3: *Hazine binası, Delphi (Delfi), Atina, Yunanistan*

Görsel 2.4: *Kral II. Ptolemy Philadelphus Heykeli, Mısır*

Görsel 2.5: *Bergama Antik Kenti maketi*

Orta Çağ müzeciliği; çoğunlukla kilise ve manastırlardaki değerli eşyalar, kral hazineleri ve ganimetlerden meydana gelir. Özellikle resim, heykel, el yazması, kutsal emanet ve azizlerden kalma değerli eşyalar bu mekânlarda zengin koleksiyonların oluşturulmasını sağlamıştır.

İlk çağlardan Rönesans'a kadar hazine niteliğinde büyük bir birikimden söz edilse bile bugünkü anlamıyla koleksiyon kavramı Rönesans düşüncesinin bir ürünüdür. Değerli eserlerin belirli entelektüel ortam içinde bir araya getirilip korunması, başka bir deyişle müze koleksiyonculuğunun oluşması Rönesans Dönemi'nde ortaya çıkan hümanizm düşüncesinin bir neticesidir. Bu dönemde modern müzeciliğe giden yolda birer basamak sayılabilecek yeni mekânlar ortaya çıkmıştır. Bu yerler önce stüdyo sonra da kabine (merak kabineleri) olarak adlandırılmıştır (Görsel 2.6).

Fransa'da görülen daha sonra Almanya ve İtalya'da yaygınlaşan stüdyolar; koleksiyonun veya bir parçasının korunduğu, mimari değeri olan, sahibinin kültür anlayışına göre düzenlenmiş, herkesten uzak, düşünmeye ve çalışmalara adanmış özel mekânlardır.

Stüdyoların ardından yeni sergileme modelleriyle modern müzeciliğe biraz daha yaklaşan galeriler ortaya çıkmıştır. Ziyaretçilere daha rahat dolaşım olanağı sunmak ve aynı zamanda denetimi kolaylaştırmak üzere tasarlanan bu galeri modelinde, nesne ve eserlerin düzenlenmesinde ışığın etkisi dikkate alınarak özel bir yerleştirme planı uygulanmıştır. Bu yöntem ilk kez 16. yüzyılda, Floransa'da Galleria degli Uffizi'de (Galeriya degl Ufizi) uygulanmış daha sonra tüm Avrupa'da yaygınlaşmıştır (Görsel 2.7).

Aynı dönemde Avrupa'da bitki türleri, mineraller ve hayvanlar üzerinde, tıp ve eczacılık konularında özel çalışma eğilimini ortaya koyan; laboratuvar, dershane ve kütüphane işlevlerini aynı anda gören; doğa tarihi ve sanat koleksiyonlarından oluşan pek çok kabine oluşturulmuştur.

16. yüzyılda eğitim alanında anatomi, eczacılık, tıp, botanik ve zooloji ile ilişkili koleksiyonlar ortaya çıkmıştır. Kişisel ilgiye göre çeşitlenen araştırma koleksiyonlarının bugünkü anlamda oluşumu da yine aynı yüzyılda gerçekleşmiştir. İlk kez 15 ve 16. yüzyıllarda Fransa'da görülmeye başlanan kabineler, daha sonra diğer Avrupa ülkelerinde de yaygınlık kazanmıştır. Böylece bir yandan koleksiyonlar çeşitlenirken bir yandan da mekânlar ve bunların işlevleri farklılaşmış, modern müzelerin öncüleri ortaya çıkmıştır. Stüdyolar, merak kabineleri, doğa tarihi kabineleri ve galeri gibi mekânların tümü, müzenin tarihî aşamalarını oluşturan basamaklardır (Görsel 2.8).

Müzecilik kavramının oluşması açısından 17. yüzyıl bir dönüm noktası olarak kabul edilebilir. Topluma açık olmayan bu eserler koleksiyonların çeşitlenmesi ile birlikte artık toplumsal paylaşıma ve

Görsel 2.6: *Urbino Dükü Montefeltro'nun stüdyosu, Urbino, İtalya*

Görsel 2.7: *Uffizi Galerisi, Floransa, İtalya*

Görsel 2.8: *Ole Worm'un merak kabinesi, 1655, Wormianum (Vormiyanum) Müzesi, Kopenhag, Danimarka*

bilgi aktarımına yönelik de değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu anlayışın ilk örneği, Elias Ashmole'ün (Elayıs Eşmol), özel koleksiyonunu Oxford (Oksfort) Üniversitesine bağışlamasıyla ortaya çıkar. Böylece ilk kez özel bir koleksiyon üniversite kapsamına girerek halkın görüş ve kullanımına açılmıştır. İngiltere'deki Ashmolean (Eşmoliyın) Müzesinin temeli olan bu koleksiyon, bazı kaynaklara göre ilk müze olarak da anılır (Görsel 2.9).

18. yüzyılda müzeleri kurumsallaştırmaya götüren sosyal, kültürel ve siyasi gelişmeler ile müzecilik alanında yeni bir sayfa açılmıştır. Bu dönemde müzeciliğin yanı sıra antikacılık ve koleksiyonculuk da yaygınlaşmış, Londra'da birçok müzayede evleri açılmıştır.

1789 Fransız Devrimi sonrası bağlı olduğu kültüre ve coğrafyaya göre düzenlenen koleksiyon ve arşivler ilk kez halka açılmaya başlanmış, dolayısıyla gerçek anlamda müzeler ortaya çıkmıştır.

18. yüzyılda müzeler, her kesimden insana hitap eden kurumlar hâline getirilmiştir. Çağın önemli girişimlerinden biri İngiltere'de British (Britiş) Müzesinin kurulması ve 1759'da halka açılmasıdır (Görsel 2.10).

British Müzesinden sonra diğer Avrupa merkezlerinde de müzeler açılmıştır. İlk özel sanat müzesi olarak tanımlanan ve 1764 yılında Rus Çariçesi II. Katerina tarafından kurdurulan ve 1852'de halka açılan

Görsel 2.9: *Ashmolean Müzesi, Oxford, İngiltere*

Görsel 2.10: *British Müzesi, Londra, İngiltere*

Görsel 2.11: *Hermitaj Müzesi, Rusya*

Görsel 2.12: *Louvre Müzesi, Fransa*

St. Petersburg'daki (Sen Petersburg) Hermitage (Hermitaj) Müzesi bunlardan biridir (Görsel 2.11).

1793 tarihinde Paris'te imparatorluğa ait olan saray, yeniden düzenlenerek Louvre Müzesi adıyla halka açılmıştır. Fransız Devrimi sonrası imparatorluk koleksiyonlarının halka açıldığı Louvre Müzesi, kendinden sonra dünyadaki birçok müzenin yapılandırılmasına örnek olmuştur (Görsel 2.12).

19. yüzyılda sadece Avrupa'da değil Avrupa dışındaki ülkelerde de çok sayıda müze açılmıştır. Fransız Devrimi sonrasında yayılan ulusçuluk hareketlerinin etkisiyle özellikle tarih müzeleri yaygınlaşmıştır.

Almanya'nın Berlin şehrinde Prusya kraliyet ailesine ait sanat koleksiyonunu sergilemek amacıyla kurulan ve 1845 yılına kadar Kraliyet Müzesi olarak bilinen Altes Müzesi açılmıştır. 1872 yılında New York'ta açılan Metropolitan Sanat Müzesi (MET) bu yüzyılda açılmış bir diğer önemli müzedir (Görsel 2.13 ve 2.14).

20. yüzyılın başında Avrupa ve ABD'de çağdaş sanat müzelerinin, ikinci yarısında ise endüstriyel gelişmelerin etkisiyle bilim ve teknoloji müzelerinin sayısında artış olmuştur. Bu anlamda Musée de Grenoble (Müze dö Gronobl) Fransa'nın ilk modern sanat müzesidir.

Bu dönemde müzecilikle ilgili değişimler müze mimarisine de yansımış ve mimarlar için müze tasarlamak prestijli bir görev hâline gelmiştir. Çağdaş mimarlardan Zaha Hadid'in yaptığı Ulusal 21. Yüzyıl Sanatları Müzesi mimarisiyle dikkat çeken müzelerdendir (Görsel 2.15).

Günümüzde eğitim, sosyoloji ve psikoloji gibi alanlardan faydalanan müzelerin bir bilim dalı olarak üniversitelerde bağımsız bölümleri de açılmaktadır.

Görsel 2.13: *Metropolitan Sanat Müzesi, ABD*

Görsel 2.14: *Metropolitan Sanat Müzesi, ABD*

Görsel 2.15: *Ulusal 21. Yüzyıl Sanatları Müzesi (MAXXI), Roma, İtalya*

Önceleri tarihî yapılarda koleksiyonlarını koruyup sergileyen müzeler, giderek çağdaş bir anlayış ile yeniden yapılandırılmıştır. Saklanacak eserlere göre tasarımı yapılan müzeler aynı zamanda bir eğitim kurumu olarak da kullanılmaktadır.

SIRA SİZDE • Ders İçi Faaliyet

Koleksiyon ve koleksiyonerlikle ilgili fikirlerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız. Bireysel ya da ortaklaşa oluşturduğunuz koleksiyonu okulunuzda sergileyiniz.

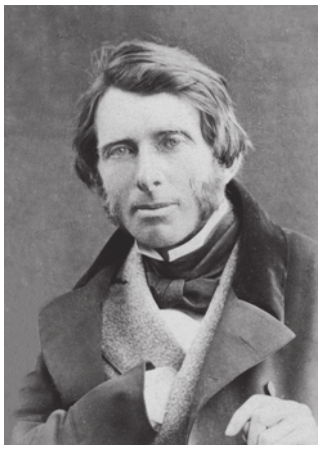
2.1.4. Dünyadaki Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Müze eğitimi 19. yüzyıldan itibaren Avrupa ve Amerika'daki ülkelerin kültür politikalarında ele alınmaya başlanmıştır. Bu yüzyıldan itibaren müze ve galeriler aynı zamanda bir eğitim kurumu olarak da görülmeye başlanmıştır. Birinci Dünya Savaşı sırasında müzeler çocuklara eğitim vermek için ve sergiler yoluyla halka önemli fikirleri iletmede büyük rol oynamıştır.

Müzeler, çoğu zaman eğitim anlayışındaki değişimleri takip etmiştir. Derslerin işlenişinde müzedeki nesnelerden de yararlanılması bu dönemdeki eğitimin önemli bir özelliğidir.

Birinci Dünya Savaşı'nda müzeler çeşitli nedenlerle işlevini yerine getiremeyen okulların eksikliklerini gidermiş, gerektiğinde kaynaklarını kullanarak eğitim gereksinimine yanıt vermiştir. Bilgiyi yaymak, gerekli olan fikirleri iletmek için sergiler kullanılmıştır. Okulların öğretime devam edemedikleri yerlerde çocuklarla yapılacak çalışmalar için müzelerden yararlanılmıştır.

İngiltere'de müzelerin eğitim öğretimdeki rolü 1857 yılında John Ruskin'in (Can Raskin) İngiltere parlamentosuna müzelerin çalışan sınıfların eğitiminde kullanılmasına yönelik öneride bulunmasıyla başlamıştır (Görsel 2.16). 19. yüzyıl sonlarına doğru ilkokulların müze kurmaları ve müzelerin derslerde kullanılmak üzere seçilmiş müze nesnelerini okullara göndermesi gündeme getirilmiştir. Bu tarihten itibaren birçok okul müzesi açılmaya başlanmıştır.

Görsel 2.16: *John Ruskin*

Müze eğitimi, 19. yüzyıldan itibaren Amerika ve Avrupa'da kurulmaya başlanan çocuk müzelerinde uygulanmaya başlanmıştır. 1823 yılında çocukların ilgi alanlarına cevap verecek ortam yaratma düşüncesi doğmuş ve 1899'da ilk çocuk müzesi **Brooklyn (Broklin) Çocuk Müzesi** kurulmuştur (Görsel 2.17). İlk kurulan çocuk müzelerinin birçok ilkesi vardır. Çocukların zevk alacağı bir eğitim ortamı yaratma, okullarda ele alınan bilimsel konularda pratik yapma olanağı sağlama, gözlem ve düşünme yeteneklerini artırıp onları harekete geçirme bunlardan bazılarıdır.

19. yüzyılın başında İngiltere'de bulunan 40 kadar müze arasında 1883 yılında açılan **Ashmolean (Aşmolın) Müzesi** özellikle eğitim amacıyla kurulmuş müzelere örnek teşkil eder.

19. yüzyılın sonlarına doğru eğitim olanaklarındaki ve öğretim yöntemlerindeki değişiklikler, müzelerle okullar arasındaki bağların kuvvetlenmesini sağlamıştır. Müze eğitimindeki gelişmeler, müze içinde öğretim ve nesnelerin okullara gönderilmesine yönelik ödünç verme servislerinin kurulması bu iki kurum arasındaki ilişkiye örnek verilebilir. Okullara ödünç verme hizmeti ilk olarak 1884'te Liverpool'da (Livırpul) gerçekleştirilmiştir.

Birçok ülkede müzeler, malzeme ve ürettikleri kopya eşyaları ödünç vererek okullarda müze köşesinin oluşmasına katkıda bulunmuşlardır. Bunun yanında öğretmenlere kendi

Görsel 2.17: *Brooklyn Çocuk Müzesi, ABD*

Görsel 2.18. *Haslemere Müzesi, İngiltere*

Görsel 2.19: *Öğrenci etkinliği, 1910, Metropolitan Müzesi, ABD*

Görsel 2.20: *Eğitim etkinliği, 1924, Metropolitan Müzesi, ABD*

kurumları ve müze bilimi hakkında bilgi vererek müze-eğitim ilişkisini başlatmışlardır.

1894-1895 yıllarında İngiltere'de ilk eğitsel müze olan **Haslemere (Hasılmir) Müzesi** açılmıştır (Görsel 2.18). Okulların bu müzeyi ziyaret etmeleri ile okul-müze iş birliğinin ilk örnekleri gerçekleşmiştir (Görsel 2.19 ve 2.20).

Yirminci yüzyılın başlarından itibaren müze eğitimi bir uzmanlık alanı hâline gelmiştir. Müzelerde psikolojik etkenlerin eğitim açısından etkili bir şekilde kullanılmasını ilk kez 1905-1945 yılları arasında müze eğitimcisi **Arthur Parker** (Artur Parkır) sağlamıştır. İlgi çekici programlar ile müzelerin mümkün olduğu kadar çok kişiye hitap edebileceğini ileri süren Parker, yerel halkın kültür düzeyinin de bu şekilde yükseltilebileceğini savunmuştur.

Müze eğitimi alanında birçok yenilik getiren ABD'deki **Indianapolis (İndiyanapolis) Çocuk Müzesi** 1924 yılında "çocuk müzesi" fikri ile açılmıştır. On galeriden oluşan müzede nesnelerin önüne "Lütfen dokunun." şeklinde uyarı yazıları konulmuş, bu şekilde çocukların dokunarak öğrenmeleri amaçlanmıştır (Görsel 2.21).

Görsel 2.21: *Günümüzde Indianapolis Çocuk Müzesi, ABD*

Görsel 2.22: *Uluslararası Müzeler Konseyi logosu*

Görsel 2.23: *Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) logosu*

1926 yılında Uluslararası Müzeler Dairesi, 1947 yılında ise kısa adı ICOM olan Uluslararası Müzeler Konseyi [International Community of Museum (İnterneyşınıl Kominıtiy Müzyım)] kurulmuştur (Görsel 2.22). Bu konsey, Türkiye'nin de içinde bulunduğu birçok ülkede yapmış olduğu çalışmalarla çağdaş müzecilik anlayışının yerleşmesine öncülük etmiştir.

1950'lerde eğitim alanındaki gelişmeler, öğrencinin araştırarak bulduğu bilgilerin analiz ve sentezi yoluyla öğrenmenin daha etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu durum, okul eğitiminde kütüphane, laboratuvar ve müzelerin kullanılmasını gerekli kılmıştır. Yaşanan gelişmeler ışığında UNESCO (YUNESKO), birçok ülkede seminerler düzenleyerek müzelerin eğitimdeki rolünü vurgulamaya çalışmıştır (Görsel 2.23).

1960'ların sonunda müzelere eğitsel ziyaretler artınca talep artışını karşılamak için öğretmenlere yönelik kaynak paketler ve özel yöntem kursları düzenlenmesi gündeme gelmiştir.

1970'lerdeki en önemli gelişme, çevresel eğitim olarak da adlandırılan doğal çevreyle ilgili çalışmalardır. Bu yıllarda müze eğitimine ilgi daha da artmaya başlamış, aynı zamanda açık hava müzeleri yaygınlaşmaya başlamıştır.

1990'ların başlangıcında büyük ulusal müzeler, taşra müzeleri ve bağımsız müzelerde uzman personelden oluşan yerleşik müze eğitim birimleri açılmıştır.

1984'te Amerikan Müze Topluluğunun "Yeni Yüzyıl İçin Müze" adlı raporunda, müze eğitiminin işlevi üzerinde önemle durularak okul-müze iş birliğine

Görsel 2.24: *Yerel kostümleri ile müze görevlisi, Skansen Açık Hava Müzesi, Stockholm, İsveç*

değinilmiştir. Raporda müzelerin görsel, bilimsel ve tarihsel kültür acenteleri olduğuna dikkat çekilmiştir. Bunun yanında müzelerde düşünceleri sentezleme, fikir oluşturma ve estetik duyarlılığı şekillendirme gibi meziyetlerin de edinilebildiği belirtilmiştir.

Günümüzde müze eğitiminde kullanılan yöntemler arasında önemli bir yere sahip olan drama, 1890'larda İsveç'te **Artur Hazelius (Artur Hazelyus)** tarafından açılan ilk açık hava müzesinde uygulanmaya başlanmıştır. Bu müzedeki yorumcular, tarihsel kostümler giyip insanların geçmişte nasıl yaşadığını anlatarak bir müze rehberi gibi hareket etmişlerdir (Görsel 2.24).

1870'li yıllarda **Minnesota (Minesota) Bilim Müzesi**nde aktörler ilk olarak kısa tarihsel monologlar oynamışlardır. Bu deneyimden sonra 1984 yılında aynı müze kendi tiyatro bölümünü açmıştır. 1980'lerde Amerika'da "yaşayan tarih" olarak adlandırılan aktivitelerin bazı biçimlerinin içinde yer aldığı sekiz yüz alan yer almaktadır (Görsel 2.25).

1990'ların başlangıcında dünyadaki büyük ulusal müzelerin, taşra müzelerinin ve bağımsız müzelerin çoğunda müze eğitimi bölümleri kurulmuştur. Son yıllarda pek çok ülkede müze eğitimi, bütün müzelerin yaşamsal ve ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir.

Görsel 2.25: *Minnesota Bilim Müzesi, ABD*

Görsel 2.26: *Ashmolean Müzesi, Oxford, İngiltere*

2.1.5. Halka Açılan İlk Müzeler

Modern anlamda ilk müze 17. yy.da İngiltere'de açılmıştır. Elias Ashmole adındaki bir İngiliz koleksiyoncu, topladığı eserleri Oxford Üniversitesine bağışlamıştır. Bağış sonrası koleksiyon ilk defa halkın ziyaretine açılmış (1683) böylelikle **Ashmolean Müzesinin** temelleri atılmıştır (Görsel 2.26). Ancak özel bir üniversite bünyesinde kurulması, sadece zengin bir zümreyi randevu sistemiyle ziyaretçi olarak kabul etmesi gibi sebepler bu kurumun "ilk halka açık müze" olarak tanımlanmasını tartışmalı hâle getirmiştir.

Eserlerin toplanarak korunması ve bakımının yapılmasıyla başlayan müzecilik anlayışı, genel ve gerçek anlamını 1746 yılında Fransa'da bulmuştur. Tarihî niteliğe sahip sanat eserlerinin kralların saraylarında toplanarak bir müzede halka gösterilmesi fikri 1750 yılında uygulamaya geçirilmiştir. Bu anlamda kurulan **Lüksemburg Müzesi** dünyanın bilinen ilk resmî müzesidir (Görsel 2.27). Fransız Devrimi'nden sonra açılan **Louvre Müzesi** ise hem halka açık hem kamusal niteliğe sahip ilk müze olmuş, dünyadaki birçok müzenin yapılandırılmasına da örnek teşkil etmiştir (Görsel 2.28).

Görsel 2.27: *Lüksemburg Müzesi, Paris, Fransa*

Görsel 2.28: *Louvre Müzesi, Fransa*

Görsel 2.29: *Charleston Müzesi, ABD*

Görsel 2.30: *Yabani hayvanlar, Charleston Müzesi, ABD*

Avrupa'da 15 ile 18. yüzyıllar arasında Rönesans hümanistlerinin Roma Dönemi eserlerini incelemeye başlamaları ile o döneme ait her türlü eser değer kazanmış böylelikle müzeciliğin kurumsallaşmasının temelleri atılmıştır.

1773 yılında ABD'nin Güney Carolina (Karolayna) eyaletinde, ilk çevre müzesi olan **Charleston (Çarlsten) Müzesi** açılmıştır (Görsel 2.29 ve 2.30). 1793'te Napolyon tarafından açılan Louvre sarayındaki büyük galeride **Louvre Müzesi** kurulmuş, burada paha biçilmez hazineler ve savaş ganimetleri sergilenmiştir (Görsel 2.31). Yine Paris'te 1794 yılında **Bilim Müzesi** açılmıştır (Görsel 2.32). 1764 yılında Rusya'da Çariçe II. Katerina tarafından **Hermitaj Müzesinin** ilk koleksiyonları oluşturulmuş, 1852 yılında bu müze kamunun hizmetine açılmıştır (Görsel 2.33). Bu sıralarda birçok Avrupa başkentinde (Madrid, Berlin, Budapeşte, Prag) müzeler açılmıştır. 18. yüzyılda koleksiyonlar özelliklerine göre değerlendirilmiş, arşivlenmiş ve ziyarete açılmıştır. Aynı yüzyılda sanat koleksiyonları, sanat okullarına göre ve kronolojik sırayla gruplandırılmaya başlanmış, bu sayede müzeografi ile sanat tarihinin ilişkilendirilmesi söz konusu olmuştur.

Görsel 2.31: *Louvre Müzesi, Fransa*

Görsel 2.32: *Bilim Müzesi, Paris*

Görsel 2.33: *Hermitaj Müzesi, Rusya*

Görsel 2.34: *Amerikan Tabiat Tarihi Müzesi, ABD*

Görsel 2.35: *Metropolitan Sanat Müzesi, ABD*

19. yüzyıl, müzecilik açısından çok önemli gelişmelere sahne olmuştur. Örneğin 1874'te dünyanın en büyük müzesi olarak kabul edilen **Amerikan Tabiat Tarihi Müzesi** (Görsel 2.34) kurulmuştur. Bu yüzyılda ABD'de müzelerdeki eserlerin türleri ve estetik değerleri üzerinde durulmuş, daha sonra da etnografik ürünlerle güzel sanatlar birbirinden ayrılmıştır. Bu anlamda **New York Metropolitan Sanat Müzesi** (1890), **Boston (Bastın) Güzel Sanatlar Müzesi** (1870), **Chicago (Şikago) Sanat Enstitüsü** (1879) gibi müzeler oluşturulmuştur (Görsel 2.35, 2.36 ve 2.37). Daha sonra yeni müze türlerinin bu kez İskandinav ülkelerinde ortaya çıktığı görülmüştür.

Görsel 2.36: *Boston Güzel Sanatlar Müzesi, ABD*

Görsel 2.37: *Chicago Sanat Enstitüsü, ABD*

TANIYALIM

Ashmolean Müzesi

Ashmolean Sanat ve Arkeoloji Müzesi, Oxford Müzesinde bulunan dört müzeden biridir. Bu müze, İngiltere'nin halka açık en eski sanat, arkeoloji ve doğa tarihi koleksiyonlarını barındırır. Üniversiteye bağışlanan çeşitli koleksiyonları yerleştirmek amacıyla 1675'te Elias Ashmole tarafından kurulan müze, Thomas Wood'un (Tamıs Vud) tasarladığı bir binada 1683'te halka açılmıştır. Önceleri büyük ölçüde doğa tarihine ilişkin parçalar içeren koleksiyon, 150 yıl boyunca Oxford'daki bilimsel çalışmaların merkezini oluşturmuştur. 19. yüzyılda çok sayıda yeni parçanın eklenmesi nedeniyle koleksiyonların sınıflandırılarak farklı binalara dağıtılması gereği doğmuştur. Bu sırada sanat ve arkeoloji koleksiyonları Ashmolean Müzesinde kalmıştır.

Bugünkü Ashmolean Müzesi, C. R. Cockerell (Kakırel) tarafından yeni klasik üslupta tasarlanmış, 1841-45 yılları arasında inşa edilmiştir. Yeni binaya sanat ve arkeoloji koleksiyonları yerleştirilmiş, eski bina ise Bilim Tarihi Müzesi olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Görsel 2.38: *Elias Ashmole'un (Elays Eşmol) Portresi, ?, Jhon Riley (Con Rayli), Ashmolean Müzesi*

Görsel 2.39: *Japon Edo Dönemi salonu, Ashmolean Müzesi, Oxford Üniversitesi, İngiltere*

Görsel 2.40: *Avrupa tarihi salonu, Ashmolean Müzesi, Oxford Üniversitesi, İngiltere*

Görsel 2.41: *Avrupa tarihi salonu, Ashmolean Müzesi, Oxford Üniversitesi, İngiltere*

TANIYALIM

Bergama Müzesi

Yapımına 1933'te başlanan Bergama Müzesi, 30 Ekim 1936 tarihinde tamamlanarak ziyarete açılmıştır. Müze binası, geniş ve etrafı galerilerle çevrili, enlemesine yerleştirilmiş dikdörtgen bir avlu ile bu avlunun arkasında yine enlemesine yer alan dikdörtgen teşhir salonundan oluşmaktadır. Avlunun galerileri, açık hava müzesi için uygun olduğundan eserler burada sergilenmiştir.

Asıl müzenin yapımından önce halkevinde sergilenen eserler, Etnografya ve Arkeoloji Müzesinin faaliyete geçmesiyle birlikte yeni müze binasına taşınmıştır. Eserlerin bir kısmı ise ek binanın yapımından sonra 1979 yılında bugünkü müze binası içine alınmıştır. Ek bina, avlu ve teşhir salonunun bulunduğu kısmın yanına enlemesine yapılmıştır. Binaya giriş avludan salona açılan bir kapı ile sağlanmaktadır. Müzenin boş bırakılmış diğer yanı ile arka kısmına da sonradan depo, laboratuvar, fotoğrafhane, arşiv gibi birimler eklenmiştir.

Bergama Müzesinde sergilenen Erken Tunç Dönemi'nden Bizans Dönemi'ne kadar değişik dönemlere ait arkeolojik eserlerin çoğu Bergama ve çevresinde yapılan kazılardan çıkmıştır. Civardaki antik yerleşimlerden çıkan buluntular içinde Pergamon heykeltıraşlık ekolüne ait örnekler, Pitane ve Gryneion'dan (Grineyın) gelen Arkaik Dönem buluntuları ve Myrina Terracotta'ları (Mayrina Terrakotta) dikkat çekmektedir. Etnografya bölümünde bölgeye ait halı, kilim (Yuntdağ, Yağcıbedir, Kozak Bergama dokumaları), kumaş dokuma örnekleri ve el işlemelerinin yanı sıra Anadolu'nun diğer yörelerine ait el emeği eserler de sergilenmektedir.

Görsel 2.42: *Bergama Akropolü, İzmir*

Görsel 2.43: *Trajan Tapınağı, Bergama Akropolü, İzmir*

Görsel 2.44: *Asklepion Sağlık Merkezi kalıntıları, MÖ 4. yy., İzmir*

Görsel 2.45: *Bergama Müzesi, Zeus Sunağı, Berlin, Almanya*

Görsel 2.46: *Bergama Tiyatrosu, İzmir*

2.2. TÜRKİYE'DE MÜZECİLİĞİN VE MÜZE EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.2.1. Osmanlı Dönemi Türk Müzeciliği

Değerli eşyaların saraylarda saklandığı ve belirli yerlerde korunduğu düşünüldüğünde gerçek anlamda müze olmasa bile Türk müzeciliğinin kökeninin Hun Devleti'ne kadar uzandığı söylenebilir. Daha sonra aynı yaklaşımın Gazneliler, Selçuklular ve Osmanlılarda da devam ettiği bilinmektedir. Selçuklular Dönemi'nde yapılan anıtsal yapılarda antik dönemlere ait bazı heykel ve kabartmalar toplanmıştır. Bu çalışmalar ilk müzecilik hareketleri olarak kabul edilebilir.

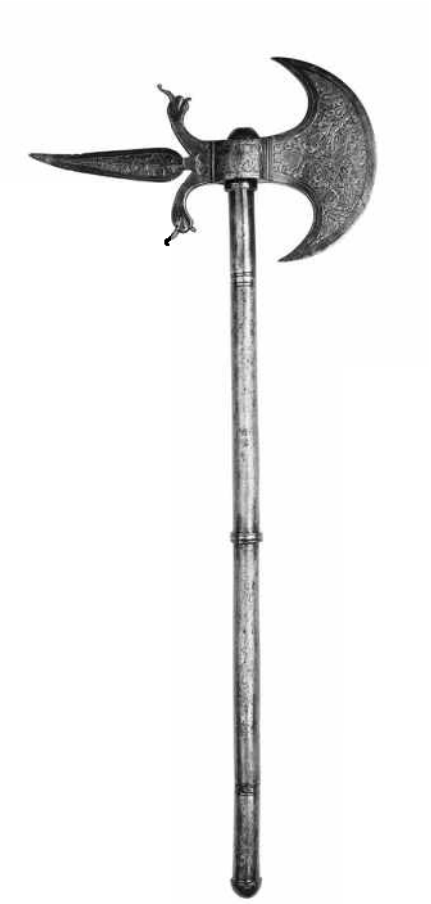
Bazı uzmanlar resmî olarak Türk müzeciliğinin, 1723 tarihinde başladığını ifade ederler. 1723 tarihinde Osmanlı Devleti'nde cephanelik olarak kullanılmak amacıyla Aya İrini Kilisesi'nde bazı onarımlar yapılmış, kullanımdan kaldırılmış birçok silah toplanmış ve izlenime açılmıştır.

Tanzimat (1839) ile başlayan Batılılaşma çabaları, müzecilik açısından da kurumsallaşmanın başlangıcı olmuştur. İlk genel müzenin kurulması ve yayımlanan genelgeler sonrasında İstanbul dışındaki illerde bulunan değerli sanat eserlerinin İstanbul'a gönderilmesinin önü açılmış ve eserler bu şehirde toplanabilmiştir. Ancak bu olumlu gelişmenin yanında arşiv incelemesine göre 1840 yılında yayımlandığı tahmin edilen Türkiye'de Yabancılara Kazı İzni Genelgesi, Osmanlı Devleti'ndeki yüzlerce eserin yurt dışına çıkarılmasına zemin hazırlamıştır. Osmanlı Devleti'nin resmî olarak eski eserlerin toplanmasını onaylaması ise 1846 yılında olmuştur.

16. yüzyıldan beri Osmanlı padişahları, saraylarının hazinelerinde değerli sanat eserlerini biriktirmiş ve büyük bir özenle bu eserleri saklamışlardır. Türk sanatının şaheserleri III. Murat Dönemi'ne (17. yüzyıl) kadar Yedikule'de saklanırdı. Daha sonra bu eserler, Topkapı Sarayı'na nakledilmiştir. Sultan II. Abdülhamit de Yıldız Sarayı'nda kendine özel bir müze oluşturmuştur.

İlk Askerî Müzenin oluşturulması 1846 yılında gerçekleştirilmiştir. Sultan Abdülmecid, Fethi Ahmet Paşa'yı İstanbul'da Aya İrini Kilisesi'ndeki eski silahların değerlendirilmesi için görevlendirmiştir. Paşa da bunları, **Mecma-i Esliha-i Atika** [Eski Silahlar Koleksiyonu (Görsel 2.47. ve 2.48)] ve **Mecma-i Asar-ı Atika** (Eski Eserler Koleksiyonu) altında toplayarak ilk müzeyi oluşturmuştur.

1869 yılında bu ilk müzeye **Müze-i Hümayun** (İmparatorluk Müzesi) adı verilmiştir. Maarif-i Umumiye (Genel Eğitim Bakanı) Saffet Paşa, Aya İrini Kilisesi'ndeki eserlerle burayı ziyarete açmıştır. Avrupa'ya ziyaret amacıyla giden ilk Osmanlı padişahı Sultan Abdülaziz; Fransa, İngiltere ve

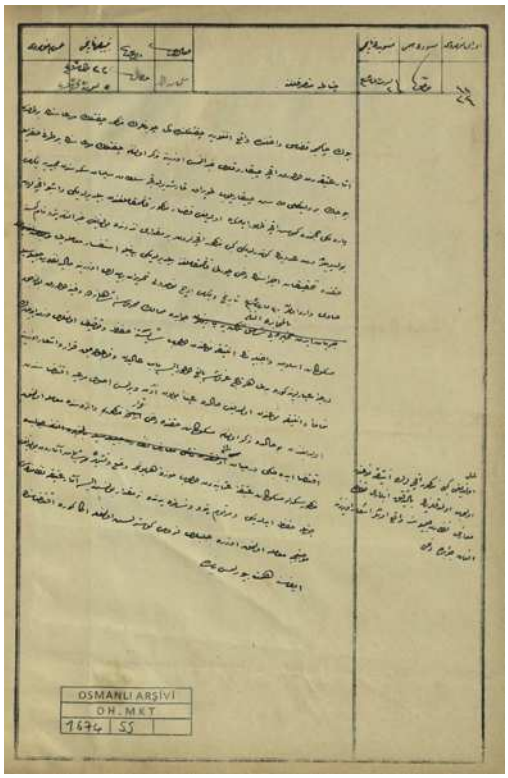
Görsel 2.47: *Osmanlı savaş baltası, Topkapı Sarayı Müzesi, İstanbul*

Görsel 2.48: *Osmanlı savaş zırhı, Topkapı Sarayı Müzesi, İstanbul*

Görsel 2.49: *Müze-i Hümayun (İstanbul Arkeoloji Müzesi), İstanbul*

Görsel 2.50: *Büyükçekmece Angurya Çiftliği'nde bulunan Sultan Süleyman sikkelerinin Müze-i Hümayunda sergilenmesi ve bulanlar hakkında Eski Eserler Nizamnamesi'ne göre işlem yapılması hakkındaki belge*

Avusturya'yı kapsayan gezisinde müzelerle de yakından ilgilenmiştir. Sultanın yurda döndükten sonra müze konusundaki girişimleri Türk müzeciliğinin gelişimine hız kazandırmıştır (Görsel 2.49).

1872 yılında Ahmet Vefik Paşa, müze müdürlüğüne Alman Dr. Philiph Anton Dethier'i (Filip Enton Detiyır) getirmiş, onun döneminde de müzeye kazandırılan eser sayısı artmıştır. Yine bu dönemde arkeolojik kazıların ve araştırmaların denetlenmesi ve yurt dışına eski eser çıkarılabilecek yerlerin tespit edilmesi için yetkililere bilgi verilmiştir. Çünkü o dönemde yurt dışından gelen arkeologların aldıkları izin belgeleri ile ülkenin birçok yerinde kazılar yaptıkları ve eserlerin bir kısmını da gizlice ülke sınırları dışına çıkarttıkları belirlenmiştir.

1874 yılında 36 maddelik **Asar-ı Atika Nizamnamesi** (Eski Eserler Tüzüğü) yayımlanmış ve arkeoloji okulu açılmak istenmiştir (Görsel 2.50). Nizamname ile arkeoloji çalışmaları belli bir düzene girmiş ve eser kaçakçılığı yapanlara belli cezalar getirilirken müzeye eser getirenler ödüllendirilmiştir.

Müzeye kazandırılan eserler Aya İrini'deki Müze-i Hümayuna sığmayınca arkeolojik eserlerin yer aldığı Mecma-i Asar-ı Atika denilen kısmı Çinili Köşk'e taşınmıştır. 1880 tarihinde açılan bu müze, Aya İrini'de oluşturulan koleksiyonun gerçek anlamda müzeye dönüştüğü yer olmuştur.

2.2.2. Osman Hamdi Bey ve Türk Müzeciliği

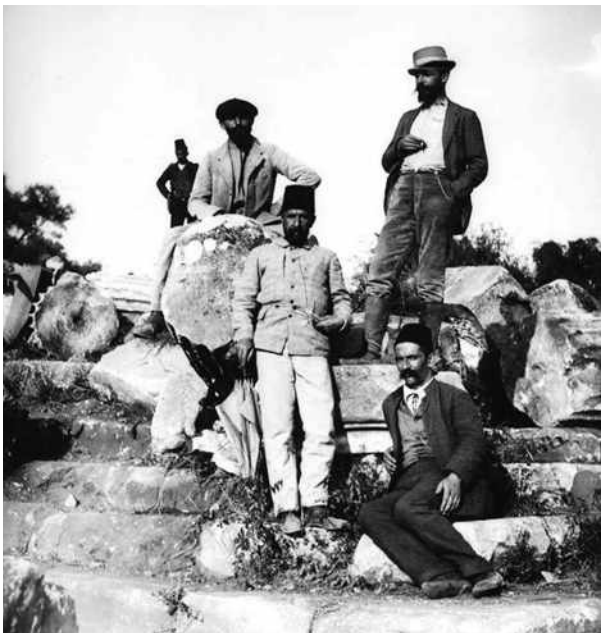
1881 yılında Dr.Philippe Anton Dethier'in ölümünden sonra Müze müdürlüğüne Osman Hamdi Bey atanmıştır (Görsel 2.51). Aynı zamanda ilk Türk müze müdürü olan Osman Hamdi Bey, gerçek anlamda Türk müzeciliğinin gelişmesinde önemli işler başarmış bir kişidir. Osman Hamdi Bey'in en önemli başarılarından biri, hem Anadolu'daki kazıları takip etmek hem de yurt dışına eser kaçırılmasını önlemek için 1884'ten 1973 yılına kadar yürürlükte kalacak olan ikinci "Asar-ı Atika Nizamnamesi"ni (Eski Eserler Tüzüğü) hazırlamasıdır.

Türkiye'de ilk bilimsel kazıları başlatan Osman Hamdi Bey, Adıyaman Nemrut Dağı, Lübnan'da Sayda (Sidon) Krallar Mezarı, Muğla-Lagina kazılarını yürütmüştür. Sayda'da yaptığı kazılarda, içinde İskender Lahdi'nin de bulunduğu antik eserler, bu gün İstanbul Arkeoloji Müzesinde sergilenmektedir. Osman Hamdi Bey, göreve geldiği ilk yıllarda Çinili Köşk'te bazı onarımlar yaptırmış fakat Sayda'dan getirilen 26 lahit ve giderek sayıları artan eserler müzeye sığmayınca yeni bir müze binasına ihtiyaç duyulmuştur. İçinde kütüphane ve fotoğraf stüdyosu gibi atölyelerin yer aldığı yeni müzenin tasarımı Fransız asıllı mimar Alexander Vallaury'ye (Aleksandır Valuri) yaptırılmıştır. 13 Haziran 1891'de tamamlanarak Müze-i Hümayun adıyla ziyarete açılmış, 1903 ve 1907 yıllarında ek binalar yapılarak genişletilmiştir. Bu müzeyle Osmanlıda modern müzecilik anlayışı başlamıştır. Müze-i Hümayun bugün de İstanbul Arkeoloji Müzesi olarak görevini sürdürmektedir.

1910 yılında Osman Hamdi Bey'in ölümünden sonra Müze-i Hümayun'un ve Sanayi-i Nefise Mektebi'nin müdürlüğünü kardeşi Halil Edhem Bey yapmıştır. Bu dönemde 1913 yılında Süleymaniye Külliyesi'nin imaretinde Evkaf-ı İslamiye Müzesi (İslam Vakıfları Müzesi) kurulmuştur. Cumhuriyet Dönemi'nde ismi Türk İslam Eserleri Müzesi olarak değiştirilen İslam Vakıfları Müzesi, 1983 yılında yeniden düzenlenerek Sultanahmet Meydanı'ndaki İbrahim Paşa Sarayı binasına taşınmıştır.

2.2.3. Cumhuriyet Dönemi Türk Müzeciliğinin Gelişimi

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra kültür ve sanat eserlerinin korunması ve sergilenmesinin yanı sıra tarihî yapıların restorasyonlarına girişilmiş ve plastik sanatların geliştirilmesine büyük önem verilmiştir. Bunun yanında eserlerin korunması ve sergilenmesine yönelik müzelerde görev yapabilecek bilim insanı yetiştirmek üzere yurt dışına öğrenciler gönderilmiştir. Tarihî eserlere değer veren Atatürk, cumhuriyetin ilanından sonra müzelerin kurulması için gerekli çalışmaları başlatmıştır. Türkiye'de ilk İnkılap Müzesi (İstiklal Müzesi),

Görsel 2.51: *Osman Hamdi Bey (ortada ayakta) kazı alanında*

Görsel 2.52: *Etnografya Müzesi, Ankara*

24. Fırka zabitlerinden mülazım Nuri Halil Bey tarafından 1921 yılında Millî Mücadele'ye ait değerli eşyaların toplanmasıyla oluşturulmuştur. Osmanlı Dönemi'ndeki **Müze-i Hümayun**, 1922'de **İstanbul Arkeoloji Müzesi** adını almıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak kurulan **Türk Asar-ı Atikası**, her türlü arkeolojik ve etnografik buluntunun toplanması ve korunmasına yönelik çalışmaları üstlenmiştir. Müzeciliğin gelişmesi ve halkın bilinçlenmesi için halkevlerinde müzecilik kolları oluşturulmuş, 1923'te İzmir, Ankara, Bursa, Antalya ve Adana'da müzeler kurulmuştur. İçindeki eşyalar ile birlikte müzeye dönüştürülen Topkapı Sarayı 1924'te ziyarete açılmıştır. 1926 yılında Konya'daki Mevlana Celaleddin-i Rûmî'nin türbesi ve dergâhının müze olması kararlaştırılmıştır. Cumhuriyetin ilk müzesi olarak Mimar Arif Hikmet Koyunoğlu'na yaptırılan **Ankara Etnografya Müzesi** 1930 yılında halkın ziyaretine açılmıştır (Görsel 2.52). İlerleyen yıllarda ise Tokat, Sivas, Amasya, Kayseri, Afyon ve Bergama'da müzeler kurulmuştur. Anadolu'nun bir-

Görsel 2.53: *Sanayi-i Nefise Mektebi, İstanbul*

çok ilindeki kilise, cami, han vb. anıtsal yapılar onarılarak yeni müzeler kurulmuştur. İstanbul Kariye Camii, Bursa Yeşil Türbe ve Muradiye Külliyesi gibi tarihî yapılar müzeye dönüştürülerek koruma altına alınan önemli eserlerdir. Aynı zamanda çok sayıda antik kent, açık hava müzesi olarak düzenlenmiştir. Boğazköy, Efes, Bergama, Aspendos, Göreme ve Perge açık hava müzeleri bunlardan bazılarıdır.

1928 yılında **Sanayi-i Nefise Mektebinin** (Görsel 2.53 ve 2.54) adı Devlet Güzel Sanatlar Akademisi olarak değiştirilmiştir. Bu yapı, günümüzde Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi olarak hizmet vermektedir. 1931 yılında Atatürk'ün emriyle Türk Tarih Kurumu kurulmuştur. Bu kurumun tarih ve arkeoloji bilimlerinin gelişimine katkısının olmasının yanında müzeciliğin yaygınlaşmasında da önemli rolü olmuştur. Ankara'da 1936'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi açılmış ve fakültedeki en önemli alanı tarih ve arkeoloji bölümleri oluşturmuştur.

Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğüne bağlı olan resim ve heykel müzelerinin ilki, 1937 yılında Atatürk'ün emri ile Dolmabahçe Sarayı Veliaht Dairesinde hizmete girmiştir. **Evkaf-ı İslamiye Müzesi, Türk İslam Eserleri Müzesi** adını almıştır. Bu müzelerin bakım, onarım ve diğer işlerini Vakıflar Genel Müdürlüğü üstlenmiştir. Hitit Müzesi kurma düşüncesi ilk defa Atatürk tarafından dile getirilmiş, 1936 yılında kurulan Hitit Müzesi, 1968 yılında Anadolu Medeniyetleri Müzesine dönüştürülmüştür.

Görsel 2.54: *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi, İstanbul*

Türkiye'de müzecilik faaliyetlerinin başladığı ilk yıllardan 1971'e kadar farklı uygarlıklara ait ve farklı türdeki eserler aynı mekânlarda iç içe sergilenmiştir. 1971 yılında kurulan Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesindeki Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünün ortak çalışmasıyla koleksiyonların türlerine göre müzeler açılmıştır. Böylelikle eserler sınıflandırılarak sergilenmeye başlanmıştır.

1980'de eski Türk Ocağı binası restore edilerek **Ankara Resim ve Heykel Müzesi** açılmıştır. İlerleyen yıllarda ise Erzurum, Şanlıurfa, Mersin ve Aydın illerinde resim heykel müzeleri kurulmuştur.

Görsel 2.55: *Atatürk'ün Edirne Müzesini ziyareti, 1925, Edirne*

2.2.4. Atatürk'ün Türk Müzeciliğinin Gelişimine Katkıları

Millî kültürümüzün sergilendiği müzelerin çoğalması ve yurt çapında yaygınlaşması 1920'li yıllardan sonra Atatürk'ün bu konuya verdiği önemin bir sonucudur (Görsel 2.55 ve 2.56). Mustafa Kemal, 16 Ekim 1921'de Maarif Kongresi açılış konuşmasında Türk halkına şöyle seslenmiştir: "Eski devirlerin boş inançlarından ve yeniden kuruluş özelliğimize hiç de uymayan yabancı fikirlerden, Doğu'dan ve Batı'dan gelen etkilerden uzaklaşabilmek ulusal karakterimize ve tarihimize sahip çıkan bir kültür birliği ile mümkündür." Konuyla ilgili Prof. Dr. Enver Ziya Karal'ın çok yerinde bir saptaması vardır: "Atatürk'ün tarih üzerinde çalışmaları, İstiklâl Savaşımızın kültür alanındaki devamıdır. Atatürk'e göre bir millet, etkilenmekten kurtulup etkileyici duruma gelirse tam bağımsız olabilir. Ulusal birliğe ulaşabilmek, tarihimize ve kültürel değerlerimize sahip çıkmakla sağlanır. Ulu Önder Atatürk, bu düşüncelerinden hareketle girişimlerde bulunmuştur."

Atatürk, Türk müzeciliğini geliştirmek için çeşitli kanun düzenlemeleri yapılmasında öncülük etmiştir. Atatürk'ün emriyle dönemin Millî Eğitim Bakanı İsmail Safa, 5 Kasım 1922 tarihinde "Müzeler ve Asar-ı Atika Hakkında Talimat" adı ile müze müdürleri ve memurlarının görev ve sorumluluklarını açıklayan bir genelge yayımlamıştır. Bu genelgede arkeoloji ve etnoloji ile ilgili eserlerin derlenmesi, envanterlenmesi, korunması ve yeni müzeler kurulmasına yönelik istekler mevcuttur. Yine aynı bakan döneminde Atatürk'ün direktifleri doğrultusunda kurulmuş olan Heyet-i İlmiye'nin aldığı kararlar arasında Ankara'da bir Millî Müze ve Etnografya Müzesinin kurulması, okullarda eğitim amaçlı okul müzelerinin açılmasının yanı sıra var olan Asar-ı Atika Nizamnamesi'nin yeni şartlara göre yeniden gözden geçirilmesi yer almaktadır. 14 Ağustos 1923 tarihinde okunan hükûmet programında da yeni müzelerin açılması yapılacak işler arasında gösterilmiştir.

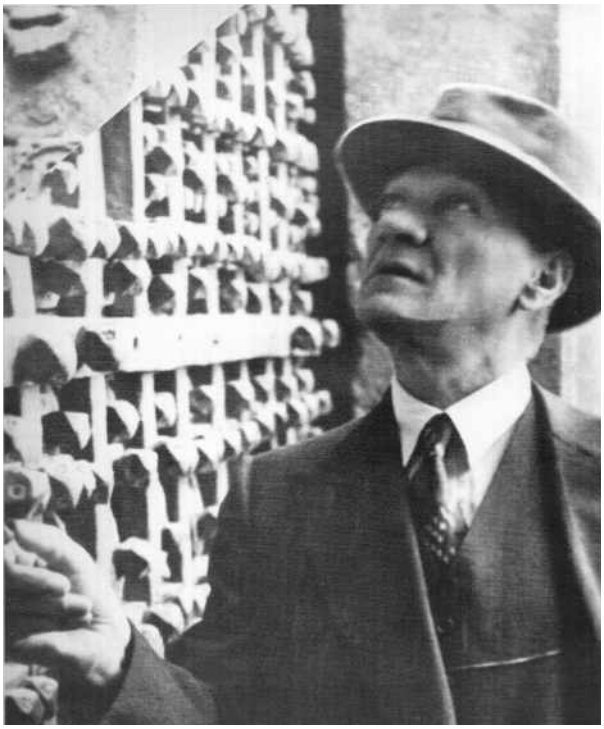
Görsel 2.56: *Atatürk Alacahöyük kazıları ile ilgili belgeleri inceliyor. Dolmabahçe Sarayı, İstanbul*

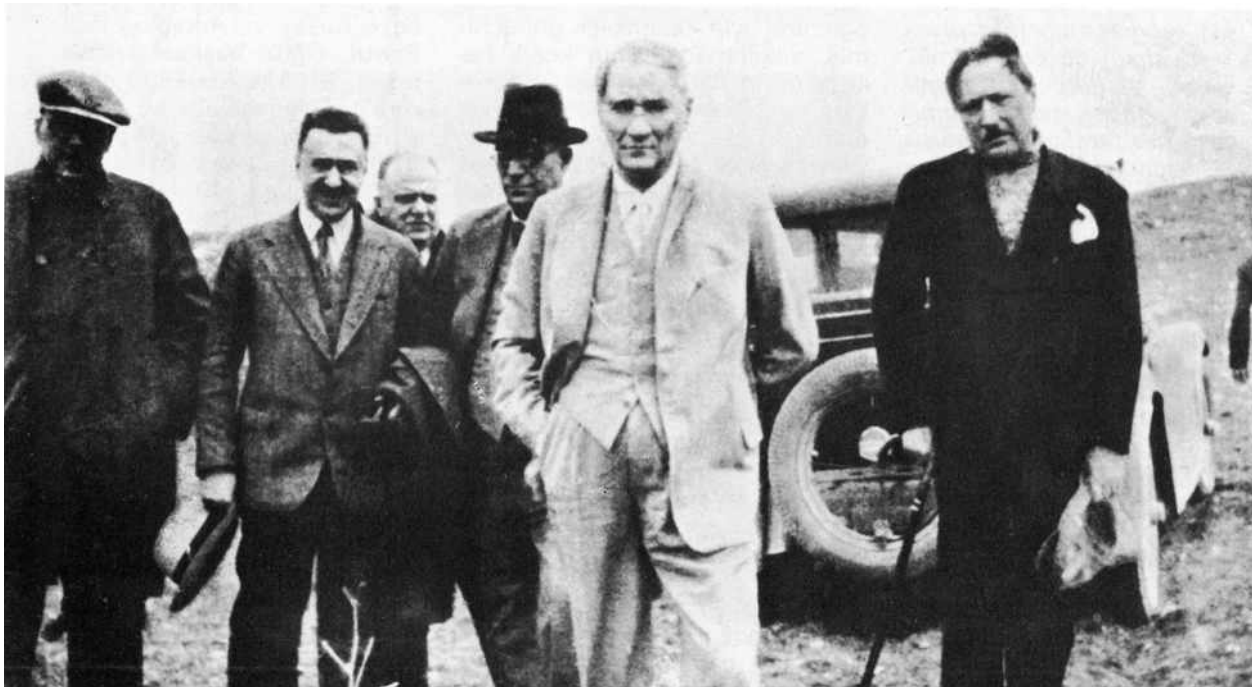
Görsel 2.57: *Atatürk İstanbul Dolmabahçe Sarayında, II. Türk Tarih Kongresi, 20-25 Eylül 1937, İstanbul*

Atatürk, yeni müzelerin açılmasını istemiş ve bunu teşvik etmiştir (Görsel 2.57 ve 2.58). Ankara'da bir Hitit Müzesinin açılmasını istemesi üzerine 1923 yılında Kurşun Han ve Mahmut Paşa Bedesteni, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından onarılarak Ankara Arkeoloji Müzesi ismiyle açılmıştır. 1967 yılında yeniden düzenlenen müzedeki eserlerin çeşitliliği de göz önünde bulundurularak adı Anadolu Medeniyetleri Müzesi olarak değiştirilecektir.

Topkapı Sarayı'nın bugünkü hâlini almasında Mustafa Kemal'in büyük rolü vardır. Atatürk, sarayın müze olarak onarımı, düzenlenmesi ve ziyarete açılması için bir Bakanlar Kurulu kararı aldırmıştır. Bu kararnameden sonra Topkapı Sarayı, müze olarak ziyarete açılmak üzere Millî Eğitim Bakanlığına (Asar-ı Atika ve Müzeler Dairesi) bağlanmış, hemen onarımına başlanmıştır. Sarayın onarımı, eşyalarının envanteri ve teşhiri yıllarca sürmüştür. 1927 yılında nihayet sarayın bir kısmı ziyarete açılmıştır. Topkapı Sarayı'nın harabe hâlinden, modern bir müzeye dönüşmesinde büyük katkısı olan Atatürk, zaman zaman sarayı ziyaret ederek çalışmalar hakkında Müzeler Müdürü Halil Ethem Eldem'den bilgi almıştır.

Görsel 2.58: *Atatürk, Diyarbakır surlarındaki Urfa Kapısı'nı inceliyor. 16 Kasım 1937*

Görsel 2.59: *Atatürk'ün Ahlatlıbel kazı alanını ziyareti, 5 Mayıs 1933, Ankara*

Görsel 2.60: *Atatürk'ün Gâvur Kalesi kazı alanını ziyareti, Haymana, Ankara*

Görsel 2.61: *II. Türk Tarih Kurultayı üyelerinin Alacahöyük ziyareti, Çorum*

Atatürk, Konya gezisi sırasında kendi isteği doğrultusunda müze hâline getirilen Mevlana Türbesi ve Dergâhı'nı 21 Şubat 1931 günü ziyaret etmiştir. Bu ziyaretinin ardından Selçuklu ve Osmanlı Devri mimari eserlerini de gezmiştir. Gezileri esnasında, Türk medeniyetinin devrimize ulaşabilen bu değerli eserlerinin çoğunun harap durumda olduğunu ve bazılarının da askerî depoda bırakıldığını gören Atatürk, talimat vererek bu eserlerin onarımını ve müze olarak halka açılmasını sağlamıştır.

Cumhuriyetin 10. yıl dönümünde Atatürk'ün talimatı ile millî kazılar başlamıştır. Atatürk özellikle Hitit uygarlığının araştırılmasını istemiştir. Ankara yakınlarındaki Gâvurkale (1930), Ahlatlıbel (1933), Karalar (1933), Çankırıkapı (Roma Hamamı), Eti yokuşu (1937), Alacahöyük (1934), Pazarlı ve Büyük Güllücek (1934) kazıları, 1930 yılında başlayan Trakya bölgesi araştırmaları ve 1932 yılında başlayan Hasankeyf yüzey araştırması onun direktifleri ile başlayan çalışmalardan bazılarıdır. 1933 yılından itibaren Çanakkale-Truva, Çorum-Boğazköy, Malatya-Aslantepe başta olmak üzere yurdun dört bir yanında kazılara başlanmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında eski eserlerin korunması Mustafa Kemal Atatürk öncülüğünde devletin üst düzey yöneticileri tarafından titizlikle takip edilmiştir (Görsel 2.59, 2.60 ve 2.61).

Türk medeniyetinin mazisine büyük önem veren Mustafa Kemal Atatürk, Türk müzeciliğiyle bizzat kendisi ilgilenmiş ve yaptığı çalışmalarla Türkiye'deki müzeciliğinin modern seviyeye çıkmasına önemli katkılarda bulunmuştur. Onun "Bir vatanın sahibi olmanın yolu; o topraklarda yaşamış tarihî olayları bilmek, doğmuş uygarlıkları tanımak, sahip olmaktan geçer." sözü müzecilik anlayışının özünü yansıtmaktadır.

2.2.5. Türkiye'de Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Türkiye'de Tanzimat'tan bu yana Satı Bey, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Halil Ethem Eldem ve Remzi Oğuz Arık gibi aydınlar müzelerin eğitimdeki işlevini vurgulamışlardır (Görsel 2.62 ve 2.63). Okul müzesi kavramının pedagojik bir anlayışla eğitim sürecine dâhil edilmesinde önemli rolü olan Satı Bey, okul içindeki eğitimi yeterli bulmamış, öğrencilerin okul dışında yaşanan gerçekleri de yakından tanımaları için toplumsal ve tarihî çevreyi inceleme gezilerini öğretim yöntemi olarak kullanmıştır.

Türkiye'de resim müzesi kurma fikri ilk kez 1883 yılında yayımlanan Güzel Sanatlar Talimnamesi'nde yer almıştır. Müzelerin pedagojik açıdan düşünülmesi ve eğitim ortamı olarak kullanılması düşüncesi 1909 yılında Darülmuallime (öğretmen yetiştiren ilk Osmanlı resmî kurumu) müdür olarak Satı Bey'in atandığı yıllarda oluşmuştur (Görsel 2.64).

Görsel 2.62: *Satı Bey*

Görsel 2.63: *Remzi Oğuz Arık*

Görsel 2.64: *Darülmuallim, İstanbul*

Müze eğitimindeki asıl gelişme, 1923-1925 yılları arasında Maarif Kongresi adıyla Ankara'da toplanan Heyet-i İlmiye'nin çalışmalarıyla başlamıştır. 1923'te Ankara'da toplanan 1. Heyet-i İlmiye'de Etnografya Müzesi, Millî Müzenin oluşturulması ve okul müzelerinin kurulması konularına yer verilmiştir. Bu süreçte 1923-1930 yılları arasında Bursa ve İstanbul'da birer okul müzesi açılmıştır. 1926 yılındaki İlköğretim Programı'nda müze ve eski eserlerin öğretimde kullanımına dikkat edilmesi gerektiğine ilişkin bir vurguya rastlanmaktadır. 1926'daki İlkokul Tarih Dersi Programı'nın 6. maddesinde "Mevcut olan yerlerde öğretmen, öğrencisine müzeler ve eski eserleri gösterecektir. Müze mevcut olmayan yerlerde öğretmen; kale, sur ve su kemeri gibi eski eserleri gösterir ve bunların geçmişine ilişkin bilgi verir." denilmektedir. 1929 yılında yayımlanan Yeni İlk Mektep Talimnamesi'nin 16. maddesi, pazartesi günü öğleden sonraki zamanın gezi işlerine ve okul içinde konferans, konser, temsil gibi sosyal eğlencelere ayrılmasını istemektedir. Belgenin 46. maddesinde ise inceleme ve gözlem gezilerine çıkılmadan önce öğrenciye bu etkinliğin niçin ve nasıl yapılacağının anlatılması belirtilmiştir. Aynı maddede öğrencinin bir gözlem defteri tutmasının ve buraya gezi sonuçlarını düzenli şekilde yazmasının sağlanması önerilmektedir. 1932 yılında açılan halkevlerinde müze kolları oluşturulmuştur. 1958 yılına kadar ilkokul programlarında müzelerin ve tarihî yerlerin öğretim amacıyla kullanılmasına etkin biçimde devam edilmiştir. Aynı yıl Millî Eğitim Bakanlığı "Öğretmenler İçin Müze El Kitabı"nı çıkarmıştır.

1962 yılında Uluslararası Müzeler Konseyi Türkiye Millî Komitesi tarafından müzelerin eğitimdeki rolü hakkında UNESCO Bölge Semineri düzenlenmiştir. Bu seminerde müzelerden geniş çaplı olarak eğitimde sürdürülebilir biçimde nasıl yararlanılacağı etraflıca tartışılmıştır. ICOM Türkiye Millî Komitesi 1963 yılında "Müzelerin Teşkilatlanması: Pratik Öğütler" adlı kitabın Türkçe olarak basılmasını sağlamıştır. Kitabın yedinci bölümünde müzede eğitimin kimler tarafından, nasıl ve nerede verileceğine ilişkin ayrıntılar yer almaktadır.

1982'de düzenlenen Birinci Millî Kültür Şûrası'nda "müzede eğitim" tekrar vurgulanmış ve büyük müzelerde çocuk bölümleri kurulması önerilmiştir. 1986'da Millî Eğitim Bakanlığınca okul müzelerine ilişkin yönerge yayımlanmıştır. 1988 yılında düzenlenen 12. Millî Eğitim Şûrası'nda yine müze vurgusu yapılmış ve ilgili kararların 17. maddesinde müzeyle ilgili olarak "Okullarda tabiat koleksiyonları, müzeler, sergiler, seralar ve hayvan yetiştirme yerlerinin kurulması; öğrencilerin gözlem, araştırma ve uygulama yapmalarının teşvik edilmesi; çevrede mevcut müzelerin ve benzer yerlerin gezdirilmesi" ifadesi yer almıştır. 1992'de ve 1995'te okul müzeleriyle ilgili yeni yönergelerin yayımlandığı görülmektedir.

1990'da önce Antalya Arkeoloji Müzesi çocuk birimi, Ankara Üniversitesi Oyuncak Müzesi ve daha sonra 1995'te İstanbul Arkeoloji Müzesinde çocuk bölümleri kurulmuştur. Özel müzeler başta olmak üzere çok sayıda müzede yeni müzecilik anlayışının da etkisiyle eğitim etkinlikleri yapıldığı görülmektedir. Başta İstanbul'daki Sabancı Müzesi, Rahmi Koç Müzesi ve İstanbul Modern olmak üzere artık çok sayıda müzenin eğitim atölyesi ve çocuk birimi bulunmaktadır.

TANIYALIM

Osman Hamdi Bey

Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisinin (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) ve İstanbul Arkeoloji Müzesinin kurucusu, arkeolog ve ressamdır (Görsel 2.65 ve 2.66).

1842 yılında İstanbul'da doğmuştur. 1860'da hukuk öğrenimi için Paris'e giden Osman Hamdi Bey, hukuk öğreniminin yanı sıra o dönemin ünlü ressamlarından Jean Leon Gerome (Jan Leon Jerom) ve Boulanger'nin (Bulonji) atölyelerinde resim eğitimi almıştır. 1869 yılında Bağdat Yabancı İşler Müdürlüğüne atanmış, 1871'de İstanbul'a geri dönünce sarayda çalışmaya başlamıştır. 1881'de Müze-i Hümayuna (İmparatorluk Müzesi) atanmasının ardından Türk müzeciliğinin parlak dönemleri başlamıştır. 1883 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisini ve İstanbul Arkeoloji Müzesini kurmuş ve müdürlüklerini üstlenmiştir. 1884'te antik eserlerin yurt dışına çıkarılmasını yasaklayan Asar-ı Atika Nizamnamesinin yürürlüğe girmesini sağlamıştır.

Osman Hamdi Bey; Nemrut Dağı, Lagina ve Sayda'da arkeolojik kazılar gerçekleştirmiştir. Sayda'da yaptığı kazılarda bulduğu, arkeoloji dünyasının başyapıtlarından sayılan, aralarında İskender Lahdi'nin de yer aldığı antik eserler çıkarmıştır. Buradan çıkarılan eserler bugün İstanbul Arkeoloji Müzesinde sergilenmektedir.

Osman Hamdi Bey, devlet işleri ile arkeoloji ve müzecilik çalışmalarını sürdürürken ressamlığını hiç ihmal etmemiştir. "Kaplumbağa Terbiyecisi", "Arzuhalci", "Kur'an Okuyan Hoca", "Silah Taciri", "Leylak Toplayan Kız", "Şehzadebaşı Camisi Avlusunda Kadınlar", "Feraceli Kadınlar", "Mimozalı Kadın", "Ab-ı Hayat Çeşmesi", "Mihrap" gibi resimleri ünlü yapıtları arasındadır.

Görsel 2.65: *Osman Hamdi Bey, otoportre*

Görsel 2.66: *Osman Hamdi Bey kazı alanında*

Resimlerinde Türk sanatı, kültürü ve mimarisine ait çinili pano, duvar, halı, süslemeli nesne, örtü, kandil, rahle, türbe, hat levhası, aile portesi ve insan figürlerini kullanmıştır. Osmanlı kadınının iç ve dış mekânlardaki yaşayışını resmeden sanatçı, bu anlamda oryantalist eserler üretmiştir. Osman Hamdi 24 Şubat 1910 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir.

Öğrendiğiz bilgilerden hareketle Osman Hamdi Bey'in Türk müzeciliğine ve Türk sanatına katkılarını saygı ve vatanseverlik değerlerine göre yorumlayınız.

SIRA SİZDE • Ders İçi Faaliyet

1. *Görsellerden yararlanarak sınıfınızda dünya müzeciliğinin gelişimini anlatan bir sunum yapınız.*
2. *Sınıfınızdaki etkileşimli tahtadan Türk müzelerini anlatan sanal müze gezisi yapınız.*
3. *Uluslararası Müzeler Konseyinin (ICOM) Türk ve dünya müzeciliğine yaptığı katkıları anlatan bir sunum yapınız.*

www.360tr.com

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

A) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle tamamlayınız.

1. **Antik Yunan'da güzel sanatları koruduğu ve şarkı söyleyip dans ederek Apollon'a refakat ettiği söylenen Zeus'un kızlarına ..... denir.**
2. **Antik Çağ'da müzlerin mabedi anlamına gelen yapılara .....denir.**
3. **İlk Türk müzesi 1723 tarihinde cephanelik olarak kullanılan ..... Kilisesi'nde kullanımdan kaldırılan birçok silahın sergilenmesiyle izlenime açılmıştır.**
4. **Türkiye'de 1923-1925 yılları arasında ..... yaptığı çalışmalarla müze eğitiminin geliştirilmesine katkıda bulunmuştur.**

B) Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

5. **Müzelerin ortaya çıkış sürecini kısaca açıklayınız.**

6. **Osman Hamdi Bey Dönemi'nde müzecilik alanında yaşanan gelişmeleri kısaca açıklayınız.**

7. **Osmanlı Dönemi Türk müzeciliğinin gelişimini kısaca özetleyiniz.**

8. **Atatürk'ün Türk müzeciliğine olan katkılarını kısaca özetleyiniz.**

C) Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

9. **Aşağıdakilerden hangisi ilk müzecilik hareketleri içerisinde <u>gösterilemez</u>?**

A) Doğal ve insan eliyle yapılan eserlerin mezarlarda bir araya getirilmesi

B) Kıymetli eşyaların tapınaklarda, saraylarda ve hazine dairelerinde bir araya getirilmesi

C) Kralların savaş ganimeti olarak elde ettikleri değerli eserleri sergilemesi

D) Antik Dönem'de zenginlerin sanat galerileri açarak değerli eserleri sergilemesi

E) Antik Yunan'da değerli eserlerin hazine dairesinde saklanması

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

10. 15. ve 16. yüzyılda Avrupa'da dershane ve kütüphane işlevinin yanı sıra sanat koleksiyonlarının da sergilendiği mekânların ismi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Pinakothek B) Treasury C) Kabine D) Stüdyo E) Laboratuvar

11. 19. yüzyıldan itibaren Amerika ve Avrupa'da müzede eğitim faaliyetleri ilk defa aşağıdaki hangi müze türünde uygulanmaya başlamıştır?

A) Arkeoloji Müzesi B) Etnografya Müzesi C) Çocuk Müzesi
D) Tarih Müzesi E) Karikatür Müzesi

12. Özellikle eğitim vermek amacıyla kurulan ilk müze aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ashmolean Müzesi B) Haslemere Müzesi C) Louvre Müzesi
D) British Müzesi E) Metropolitan Müzesi

13. Yaptığı çalışmalarla çağdaş müzecilik anlayışının yerleşmesine öncülük eden kurum aşağıdakilerden hangisidir?

A) UEFA B) FIFA C) FILA D) ICOM E) BM

14. Dünyada halka açılan ilk resmi müze aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ashmolean Müzesi B) Haslemere Müzesi C) Lüksemburg Müzesi
D) Louvre Müzesi E) Hermitage Müzesi

15. Palazzo Medici (Medici Sarayı veya Medici Riccardi Sarayı) modern Avrupa müzelerinin öncüsü olarak kabul edilir. Bu saray, Floransa'da siyasi ve ekonomik alandaki gücüyle sanat piyasasını oluşturan ünlü Medici ailesinden I. Cosimo (Kosimo) tarafından tahminî 1440'lı yıllarda inşa ettirilmiştir. Palazzo Medici, I. Cosimo'nun torunu Lorenzo Medici Dönemi'nde Rönesans sanatının başlı başına izlenebildiği bir mekân hâline getirilmiştir. Aynı zamanda Michelangelo'dan Raffaello'ya, Leonardo da Vinci'den Donatello'ya kadar deha sanatçıların yeri olmuştur. Bu sanatçılar ve aile için çalışan diğer bilginler özellikle müze oluşumuna götüren yapılanmalarda önemli roller üstlenmişlerdir.

Paragrafta anlatılanlara göre

I. Rönesans Dönemi sanatçılarının pek çoğunu Medici ailesi desteklemiştir.

II. İlk müzenin oluşturulmasına ressam ve heykeltıraşlar önemli katkılarda bulunmuşlardır.

III. Siyasi ve ekonomik gücü elinde bulunduran insanlar müze oluşumuna da yön vermişlerdir.

bilgilerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) II ve III D) I ve II E) I, II ve III

16. Evkaf-ı İslamiye Müzesinin günümüzdeki ismi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Arkeoloji Müzesi B) İslam Eserleri Müzesi C) Etnografya Müzesi
D) Tarih Müzesi E) Devrim Müzesi

Kavramlar

- Müze Eğitim Birimi
- Müze Eğitimcisi
- Müze Araştırmacısı

Neler Öğreneceksiniz?

- Müzelerin eğitim hizmetini,
- Müzelerin sunduğu hizmetleri,
- Müzelerin eğitim amaçlı kullanılmasının önemini,
- Müzelerde gerçek nesneler karşısında öğrendiklerini önceki bilgileriyle ilişkilendirmeyi,
- Müzelerin öğrenmeye etkisini öğreneceksiniz.

3. ÜNİTE

MÜZE ve EĞİTİM

Ünite Bölümleri

3.1. MÜZELERİN EĞİTİM HİZMETLERİ

3.2. MÜZELERİN EĞİTİM AMAÇLI KULLANIMI

3. MÜZE VE EĞİTİM

HAZIRLIK SORULARI

1. *Sizce bir müzede eğitim yapılabilir mi?*

2. *Müzedeki eğitimin okuldaki eğitime nasıl bir katkısı olabileceğini belirtiniz.*

3.1. MÜZELERİN EĞİTİM HİZMETLERİ

3.1.1. Müzelerin Eğitim Hizmeti

Müzeler; bir yandan topladığı, arşivlediği, koruyup sergilediği eserlerle kültür ortamının oluşmasına katkıda bulunurken diğer yandan sergileme yolu ile eğitime katkı sağlamaktadır. Bu kurumlar, okullarda amaçlanan ancak kolaylıkla hayata geçirilemeyen aktif düşünmenin sağlandığı alanlardır. Müze koleksiyonlarında seçilmiş, özel değere sahip eserlerin sergilenmesiyle izleyicilerde hayal gücü, yaratıcılık, beğeni ve güzellik duygusunun oluşması amaçlanmaktadır. Müzelerdeki eğitim, belirli programlar hazırlanarak ya da okulların hazırladığı programlara yardımcı olunarak doğrudan gerçekleştirilmektedir. Bunun için hedef kitleye göre çocuklar, gençler ve yetişkinler için ayrı ayrı programlar uygulanmaktadır (Görsel 3.1 ve 3.2).

Görsel 3.1: *Eğitim etkinlikleri, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara*

Görsel 3.2: *Eğitim etkinlikleri, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara*

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Bursa kent merkezinde bulunan Yeşil Medrese, Sultaniye Medresesi adıyla da tanınmaktadır. Birçok ünlü bilgin yetiştiren medrese, Yeşil Külliyesi ile birlikte Mimar Hacı İvaz Paşa tarafından 1414-1424 yılları arasında yapılmıştır. Plan olarak Anadolu Selçuklularının açık avlulu medreselerinin bir devamı görünümündedir. Bir giriş eyvanı, iki yan eyvan ve ana eyvandan meydana gelen mekânlarla 13 medrese odası bulunmaktadır. Medrese odalarının önünde avluyu üç taraftan çeviren revaklar vardır. 12. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar maden, seramik, ahşap işleme, silah, el yazması kitaplar, İslami sikke, İslami kitabeler ve mezar taşları ile etnografik malzemeler teşhir edilmektedir. Cumhuriyetin ilanından sonra, 1923 yılından 1975 yılına kadar Arkeoloji Müzesi olarak hizmet veren Yeşil Medrese, 1975 yılından itibaren Arkeoloji Müzesine bağlı Türk ve İslam Eserleri Müzesi olarak izlenime açıktır (Görsel 3.3 ve 3.4).

Görsel 3.3: *İslam Eserleri Müzesi (Yeşil Medrese), Bursa*

Görsel 3.4: *İslam Eserleri Müzesi (Yeşil Medrese), Bursa*

Çocuklar için çocuk müzelerinde ya da müzedeki çocuk bölümlerinde ilgi çekici, nesnelere odaklı, eğlenceli, katılımcı ve oyunlarla zenginleştirilmiş programlar oluşturulmaktadır. Böylelikle çocuklara kendi ilgilendikleri ve seçtikleri nesnelerle çalışma fırsatı verilmektedir (Görsel 3.5). Müzelerde öğretmenlerle temas kurularak müze ziyaretine hazırlık doğrultusunda telefonla bilgi verme, müze programları ile ödünç malzeme gönderme ve bilgi takımı hazırlama gibi hizmetler verilmektedir. Ayrıca bu kurumların öğretmenlerden müze ziyareti sonrası rapor isteme, düzenli kurslar açma, atölyeler düzenleme ve okullara gitme gibi etkinlikleri de söz konusudur.

Müzelerde rehberli turlar dışında resimli konferans, dokunma oturumu, öykü anlatma, drama veya rol oynama, bir sanat eseri karşısında tartışma gibi etkinlikler düzenlenmektedir.

Görsel 3.5. *Eğitim Etkinlikleri, Anadolu Medeniyetleri Müzesi Ankara*

Müze Eğitim Biriminin İlk Oluşumu, Gelişimi ve Öğrenmeye Katkıları

19. yüzyılın ilk çeyreğinde İngiltere'de bilgiyi yayma ve eğitim fırsatları yaratmayı temel bir görev olarak benimseyen edebiyat ve felsefe toplulukları ile makinist enstitüleri kurulmuştur. Bu kurumlar, orta sınıflar için eğitim aracı olarak çeşitli müzeler kurmuşlardır. Müzelerde bilimsel modeller, resimler, jeolojik örnekler içeren koleksiyonlar sergilenmiş; yetişkinlere verilen konferans ve derslerin yanında okullara da müzeyi ziyaret etme fırsatı sunulmuştur.

Görsel 3.6. *Norwich (Norviç) Kalesi Müzesi, İngiltere*

19. yüzyılda İngiltere'de doğrudan eğitim amacıyla pek çok müze kurulmuştur. Bunun en önemli nedenlerden biri eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanamamış olmasıdır. Okul eğitiminin yeni gelişmeye başladığı bu dönemde çocuklar için eğitim kurumlarının yetersiz kalması nedeniyle halkın kendi kendini eğitmesi için çeşitli çalışmalara başlanmıştır. Böylelikle müzelerin bu eğitimi sağlayabilecek kurumlar olabileceğine yönelik düşünce ortaya çıkmış ve müzeler, koleksiyonu ve sergileri ile başlı başına bir eğitim kurumu olarak algılanmaya başlanmıştır.

Müzelerdeki eğitim faaliyetleri, izleyiciye olabildiğince çok bilginin aktarılması şeklinde düşünülmüştür. Sanayi ve teknolojideki önemli gelişmeleri sergilemek, halkı bilgilendirmek ve eğlendirmek için ilgi çekebilecek nesneleri sergilemeye başlayan müzeler ayrıca konferans, özel kurs vb. etkinlikler yapmış, okul grupları için de programlar ve öğretici sergiler düzenlemişlerdir.

Görsel 3.7. *Norwich Kalesi Müzesi eğitim etkinliği, İngiltere*

1820'lerin başında Norwich'te (Norviç) kurulan sistematik müzeye okul gezileri gerçekleştirilmiştir (Görsel 3.6 ve 3.7). Scarbaratcy (Sıkarbarasi) Felsefe Topluluğu tarafından kurulan müze, 1846'da okullara parasız olarak hizmet vermiştir. Bugün Victoria (Viktorya) ve Albert (Elbırt) Müzesi olarak bilinen Güney Kensington (Kensingtın)

Görsel 3.8: *Victoria ve Albert Müzesi, İngiltere*

Görsel 3.9: *Northern (Northörn) Müzesi, İsveç*

Görsel 3.10: *Eğitim etkinlikleri, Kent Müzesi, Bursa*

Görsel 3.11: *Fralin (Fıralin) Müzesi, ABD*

Müzesinin okullara ödünç nesne verdiği ve taşra kentleri için bir gezici müze oluşturduğu bilinmektedir (Görsel 3.8).

20. yüzyıl başlarında geleneksel eğitimin yerini ilerlemeci eğitim felsefesinin almaya başlamasıyla okullar müzelerde eğitime daha fazla önem vermişlerdir. Comenius (Kominyus), John Dewey (Can Dövi) gibi kuramcıların nesnelerle etkileşim yoluyla aktif katılımın ve deneyimin önemini vurgulaması müzelerin eğitimdeki önemini artırmıştır. Müzeler de bu dönemde okullara hizmet veren eğitim bölümleri kurmaya başlamışlardır.

1901-1914 yılları arasında İngiltere'de Leeds (Lids) Müzesinde okullar için bir birim oluşturulmuştur. Stockholm'deki Northern (Norden) Müzesinde ilk kez özel eğitim bölümü oluşturulmuştur. Bu müzede 1938'den itibaren okul çocuklarıyla düzenli dersler yapılmaya başlanmış, daha sonra çeşitli müzeler de bu örneği izlemişlerdir (Görsel 3.9). Eğitim bölümlerinin kurulmasıyla okullar tarafından müzelere yapılan turların sayısı artmış ve müzelerin okullara ödünç eser verme hizmetlerinde gelişme kaydedilmiştir. Müzelerde ayrı eğitim odaları oluşturulmuş ve dokunulabilecek kopyaların da bulunduğu bu yerlerde öğrencilere nesnelerle ilişkili dersler verilmiştir.

3.1.2. Müzelerin Sunduğu Hizmetler

Resimli konferans: Seçilmiş bir temanın resim, fotoğraf, slayt ve maket kullanılarak açıklanmasına denir.

Dokunma oturumu: Çocukların müze koleksiyonu ile yakın temasını sağlamak amacıyla müzedeki eserlerin sağlam ve yenilenebilecek kopyalarının sorular eşliğinde eğlenceli bir biçimde incelenmesi etkinliğidir. Ayrıca okul öncesi çocuk grupları, engelliler ve yabancı okul öğrencileri için hazırlanmış özel programlar, müze eğitimine dâhildir. Büyük müzelerde gerek görme gerek işitme engelliler için dokunulabilir sergiler ya da işaret dilini kullanan rehberler eşliğinde programlar düzenlenmektedir. Müzeye ulaşmanın güç olduğu durumlarda veya ziyaret öncesinde, müze eğitimi yöntemlerine uygun olarak müze eğitimcileri tarafından okullarda konferans, slayt, video, film gösterimi yapılmaktadır (Görsel 3.10).

Eğitim kurumlarına müze koleksiyonlarından bazı parçalar ödünç verilebilmektedir. Bunun yanında yaz tatillerinde ilgili kişiler için kurslar da açılmaktadır.

Müze ziyareti öncesi ve sonrasında çok amaçlı toplantı salonunda ziyaretçi grupları ile yapılan bilgilendirme toplantıları, çocuklarla drama, el işi resim çalışmaları, film gösterimi ve konferans gibi etkinliklerin hepsi eğitim ortamını oluşturmaktadır (Görsel 3.11).

Rehber eşliğinde yapılan turların ardından gruplar katıldıkları konu ile ilgili atölye çalışmaları yaparlar (Görsel 3.12 ve 3.13).

Müzelerde ilgili kişiler için hazırlanan yayın ve dokümanlar içinde; okul ve ailelere yönelik programlar, tur ve sergi programları, müzenin hediyelik eşya bölümünden temin edilebilecek harita, kitap, broşür, katalog, poster, kart ve fotoğraflar vardır.

Çocuklar için müzedeki sergiler hakkında basit öyküler anlatan resimli müze rehberi, boyama kitapları, afişler, bulmaca, deney, kitap, resim ve kartlar kütüphanedeki okuma köşelerinde ya da sergi salonları dışında çok amaçlı çalışma salonunda hazır bulunmaktadır (Görsel 3.14).

Müze-çevre ilişkisine dair güncel konuları içeren organizasyonlarda gençlerin kendilerini ifade etmelerine yardımcı olabilecek programlar hazırlanmaktadır.

Yetişkinler için koleksiyonların sergilenmesinin yanında konferans, konser ve resitaller düzenlenmektedir. Yetişkinlere sunulan programlı eğitim etkinliklerinin içinde kültürel ve sanatsal kurslar ve film gösterileri de bulunmaktadır.

Son yıllarda drama ve rol oynama, öğrenme sürecinde etkin olarak programlara alınan bir yöntemdir. Müzeciler ve müze eğitimcileri; rol oynama, metinli monolog ve kısa oyunlarla yarattıkları karakterleri canlandırıp ziyaretçilerle doğaçlama konuşarak iletişim kurmaktadırlar. Bu oyunların süresi müze ziyaretçilerinin bütün müzeyi gezeceği düşünülerek 20 ila 30 dakika arasında sınırlandırılmıştır (Görsel 3.15).

Müze içindeki oyun ve etkinlikler kendi içinde bir bütün olarak kapalı veya seyirci etkileşimine açıktır. Özellikle çocuklar için üretilen oyunlarda seyirci ile bir tür etkileşime girilmektedir. Canlandırma yöntemi ile herhangi bir rolü üstlenme ve vücut dilini kullanma çocuklar için oldukça eğitici olmaktadır.

Görsel 3.12: *Eğitim etkinliği, Prado (Pırado) Müzesi, İspanya*

Görsel 3.13: *Eğitim etkinliği, British Müzesi, İngiltere*

Görsel 3.14: *Eğitim etkinliği, Bilim Müzesi, Beyaz Rusya*

Görsel 3.15: *Drama etkinliği, Kent Müzesi, Bursa*

3.2. MÜZELERİN EĞİTİM AMAÇLI KULLANIMI

3.2.1. Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanılmasının Önemi

Okul dışında eğitim ve öğretimin etkili olarak gerçekleştirilebildiği ortamlardan bir tanesi de müzelerdir. Eğitim öğretim yöntemlerindeki yeni yaklaşımlara göre önemli olan husus, öğrencinin belirlenmiş bilgilere ulaşmasının yanında deneyimlerinin üzerine eklemeler yaparak yeni sonuçlara varmasıdır. Burada öğrenen kişi kavrama yeteneğini geliştireceği gibi aktif olarak etkinliklere katılacak, edindiği deneyimlerle de yeni bilgilere ulaşacaktır. Bunun için öğrenciyi derse karşı aktif hâle getirerek yeni deneyimler kazanmasını sağlayacak mekânlara ihtiyaç vardır. Müzeler bu ihtiyacı karşılayabilecek kurumların başında yer almaktadır.

Müzelerde yapılacak eğitim öğretim faaliyetlerinin toplumun kültürel bilincini yükseltmek gibi önemli bir işlevi vardır. Asırlar boyunca kuşaktan kuşağa süzülerek gelen kültürel değerler öğrenciye müzeler aracılığıyla aktarılabilir. O da edindiği kazanımlarla bu birikime katkıda bulunabilecek yeterliliğe ulaşır.

Müzeler kültürel unsurların somut örneklerinin sergilendiği yerlerdir. İzleyici müze aracılığıyla kendi kültürel birikiminin farkına vardığı gibi farklı kültürler hakkında mukayese yeteneğini de geliştirir.

Koleksiyonundaki nesnelerle öğrencinin derse karşı motivasyonunu artıran müzeler aynı zamanda onda belli düşünceleri ve duyguları da uyandırabilecek ideal mekânlardır. Müzelerde sergilenen nesneler pek çok kişi için merak ve heyecan uyandıracak özelliklere sahiptir. Burada yapılacak etkinliklerle günlük yaşamdan farklı bir deneyim ortamı sunulmakta bu da eğitim öğretim ortamı olarak müzelerin önemini artırmaktadır. Müzelerin öğrenme mekânları olarak kabul edilmesinin diğer bir nedeni de burada izleyicilerin bilgiyi kendisinin yapılandırdığı ve kendi öğrenmesini yönettiği görüşüdür. Yeni bilgilerin eski bilgilerle karşılaştırılması ve bütünleştirilmesi ile oluşan öğrenmede deneyim, anlama, beceri ve önceki bilgi birikimi önemlidir. Müzeler de yeni bilginin oluşturulması için bir kaynak olarak görülmektedir. Öğrenmenin gönüllü olması ve kişinin seçimleri ile gerçekleşmesi de müzelerin öğrenme ortamı olarak değerini artırmaktadır.

İl Eğitim Tarihi Müzeleri

Ülkemizde 2017 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü öncülüğünde öğrencilerimizin okul dışı eğitim ortamı olarak kullanabilecekleri aynı zamanda müze ziyaretçilerinin de yararlanabileceği her ilde "İl Eğitim Tarihi Müzesi" kurulması planlanmış ve müze kuruluşları 2018 yılı itibariyle tamamlanmıştır.

Görsel 3.16: *Eğitim etkinliği, Kent Müzesi, Bursa*

Görsel 3.17: *Eğitim etkinliği, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara*

İl genelinde arşiv değeri olan evrak ve dokümanlar, yayın, kitap dergi, broşür, katalog, fotoğraf, video film, film şeridi, dia, eğitim araç ve gereçleri, özellikle geçmiş yıllara ait ders kitapları eğitim materyalleri ile nesneler temin edilerek kayıt altına alınmış ve bunların eğitim amaçlı kullanılması sağlanmıştır.

Bu müzelerin temel amacı gençlerimizin millî, manevi ve kültürel değerleri benimseyen, koruyan ve geliştiren; sanat ve kültür eserleri, müze ve anıtlar gibi millî değerlerimizi tanıyan, günümüz ve geçmiş arasında nesneler ile bağlantı kurarak mazisini öğrenen, mantık ve beğeni duygusu gelişmiş bireyler olarak yetiştirilmeleridir. 81 ilimizde yaygınlaştırılan bu müzeler öğrenciler için yaşayarak öğrenme sürecine katkı sağlamaktadır.

Müzelerin Eğitim Ortamı Olarak Kullanılabilmesi İçin Öneriler

- Müzelerin eğitim ortamı olarak kullanılması ile ilgili planlama yapılırken müze eğitimi gereksinimlerinin, eğitim verilecek grupların, uygulanacak eğitim programlarının ve kullanılacak araç gereçlerin de dikkate alınması gerekir.

Görsel 3.18: *Eğitim etkinliği, Kent Müzesi, Bursa*

Görsel 3.19: *Eğitim etkinliği, Kent Müzesi, Bursa*

- Müzelerin çocuk, genç ve yetişkin eğitimine yönelik bağımsız programlar hazırlamaları ve bunları okullara duyurmaları önemlidir.
- Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin müze eğitiminde yeni teknolojik aletlerden nasıl yararlanacağı ile ilgili hizmet içi programlara yer verilmelidir.
- Müzelerde eğitim işlevinin gerçekleşmesinde öğrenciler için özel eğitim ortamlarının oluşturulması ve bunların sayısının artırılması gereklidir (Görsel 3.16 ve 3.17).
- Öğrencilere yönelik ilgi çekici, eserlere odaklı ve eğlenirken öğrenmeye yardımcı olan zenginleştirilmiş programların hazırlanması müzelere olan ilgiyi artırabilir.
- Müzelerde sergilenen eserlerin olduğu salonlar dışında da kütüphane, okuma odası, sergi salonu, çok işlevli salonlar ve hediyelik eşya satış alanları eğitimle ilgili farklı etkinliklerin yapılabilmesini sağlayacaktır.
- Müzelerin broşür, katalog, rehber kitap ve çeşitli iletişim araçlarına yönelik uygulamalar gibi materyalleri hazırlamaları ve bunları tüketicilere uygun koşullarda sunmaları bilgilendirmeyi hızlandıracaktır.
- Çocuk müzelerinin okullara yardımcı olmalarının yanında üstün zekâlı ve engelli çocukların eğitimine de katkıda bulunacak fiziki ortamları barındırmaları yararlı olacaktır.
- Müzeler, okul gruplarının ziyareti esnasında sadece eserlere bakma dışında; rehberli turlar, resimli konferans, öykü anlatma, eserlerle ilgili tartışma, drama ve rol oynama etkinlikleri hazırlamalıdır.

Müze eğitimi, insanları düşünce ve hisleri birleştiren anlamlı deneyimler sonucu öğrenmeye motive eder. Örneğin bir sanat müzesinde öğrenme, orijinal eserlerle bağlantı kurmada uyarıcı ve heyecanlı bir yoldur. Bunların dışında eserlerle iletişim kurmak sadece ziyaretçilerin yeni bir bilgi edinmesini değil, aynı zamanda kendilerini çevreleyen dünyaya karşı görsel farkındalıklarını da geliştirir.

Müzelerin eğitim öğretim amacıyla kullanılmasının birçok açıdan yararları vardır. Her şeyden önce müze, eğitim öğretimde yaşayarak öğrenme ilkesinin gerçekleşmesine müsait bir ortam sunar. Bu ortamlarda, öğretimde yaşayarak ve gözleyerek öğrenme gerçekleşeceği için öğrenilenlerin daha kalıcı olması sağlanacak, dolayısıyla öğrencilerin motivasyonu da canlı tutulmuş olacaktır.

Bir milleti oluşturan kültür değerlerini korumak ve bilimsel normlara göre halka aktarmak, ilgili kurumların olduğu kadar müzelerin de görevidir. Bu değerleri koruyarak geçmiş ile gelecek arasında bağ kurmak ve dolaysız öğrenmenin gerçekleştirileceği eğitimi vermek müzelerin çağdaş anlamdaki görevlerinden biridir.

3.2.2. Müzelerde Gerçek Nesneler Karşısında Öğrendiklerini Önceki Bilgileriyle İlişkilendirme

Müzelerde somut nesnelerden esinlenerek drama, hikâye anlatma ve sanatsal çalışmalar yapılabilir (Görsel 3.18, 3.19). Bunun yanında tarihî kişilikler ve olaylar canlandırılarak empati kurma ve kanıt kullanma kabiliyetleri geliştirilebilir. Böylece ziyaretçide zaman ve mekânın algılanma becerisi de gelişir.

Müzeler hem fen hem de sosyal bilimler alanlarına (tarih, sanat tarihi, coğrafya, resim, sosyal bilgiler vb.) ait derslerde kullanılabilecek somut materyalleri ve tarihî eserleri bünyesinde barındırmaktadır. Bu yönüyle müzeler, özellikle sosyal bilimler alanında bir uygulama laboratuvarı işlevine sahiptir.

Derslerin bir bölümünün müzelerde gerçek nesnelerle işlenmesi ve nesnelere görsellik katılarak tarihin yeniden canlandırılması, konunun daha kolay kavranmasını sağlamaktadır.

3.2.3. Müzelerin Öğrenmeye Etkisi

Müzeler sanat eğitimi açısından önemli işlevler üstlenebilir. Müze ile eğitim, sanat sevgisinin oluşmasında ve yaratıcılığın gelişmesinde öğrencilere önemli katkılar sağlar (Görsel 3.20 ve 3.21).

Sürekli aynı ortamda, durağan bir şekilde bulunan öğrenciler müzelerde farklı etkinliklerde bir araya gelerek birbirlerini ve kültürel değerlerini daha iyi tanıma imkânı ve kaynaşma fırsatı bulabilirler. Bu yönüyle müzeler sadece öğretim programına destek olmakla kalmaz; bireylerin toplumsallaşmasına, daha kültürlü ve birikimli hâle gelmesine de katkıda bulunur.

Müze ile eğitim sürecinde öğrenciler; gözlem yapabilir, nesnelerle algılar yoluyla ilgi kurabilir, düşünce ve duygularını daha kolay ifade edebilir; müzenin bakış açısını, barındırdığı mesajı anlamlandırabilir, kültürel değerleri ve yaşamı paylaşmaya, gerçeği anlamaya daha istekli olabilir. Böylece müze eğitimi öğrencilerin geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağ kurabilmelerine; kültürel varlıkları, tarihî eserleri anlama ve korumalarına, daha hoşgörülü olmalarına katkı sağlayacaktır.

Görsel 3.20: *Para basımı etkinliği, Mardin Müzesi*

Görsel 3.21: *Arkeoloji eğitimi, kazı çalışması, Mardin Müzesi*

DÜŞÜNELİM • PAYLAŞALIM

"Müzeler, okullar için bir atölye veya laboratuvar gibidir." sözüyle ilgili düşüncelerinizi sınıf ortamında paylaşınız.

SIRA SİZDE • Ders Dışı Faaliyet

1. *Yakın çevrenizdeki müzeleri ziyaret ederek müze eğitimi ile ilgili hangi etkinliklerin yapıldığını araştırınız. Araştırmalarınızı sınıf ortamında paylaşınız.*
2. *Müze ziyareti sırasında çekeceğiniz fotoğrafları düzenleyerek okul panosunda sergileyiniz.*

TANIYALIM

Troya (Truva) Antik Kenti

Çanakkale'ye bağlı Tevfikiye köyü sınırlarındaki Troya, dünyanın en ünlü antik kentlerinden biridir. Homeros'un kaleme aldığı İlyada ve Odyseia (Odiseya) destanlarında olayların bir bölümünün Troya'da geçiyor olması, bu antik kentin önemini bir kat daha artırmaktadır. Bunun yanında hakkında çok sayıda film ve dizi çekilmesini sağlayan Troya Savaşı'nın burada gerçekleştiğine inanılmaktadır. Yapılan kazılarda 9 kültür katının varlığı saptanan Troya'nın erken dönemleri MÖ 3000 yıllarına kadar dayanmaktadır. Ancak o dönemlerden günümüze bazı temeller ve seramik kalıntılarından öte bir şey kalmamıştır. MÖ 2500-2300 yıllarına tarihlenen Troya II'ye ait

Görsel 3.22: *Temsilî Truva Atı, Çanakkale*

Görsel 3.23: *Truva Antik Kenti, MÖ 3000, Çanakkale*

Görsel 3.24: *Truva Antik Kenti, MÖ 3000, Çanakkale*

en dikkat çekici buluntular, Megaron denilen ev örneklerinin temelleri ile Priamos'un (Priyamos) hazinesidir. Bu kalıntılar Rusya'da Puşkin Müzesinde sergilenmektedir.

MÖ 1700-1000 yıllarına tarihlenen ve Troya VI-VII dönemleri genellikle Homeros'un Troya'sı ile özdeşleştirilir. Bu dönem yapılarının testere dişi olarak adlandırılan yapı tarzıyla taştan surları dikkat çeker. Hellenistik ve Roma dönemlerini kapsayan Troya VIII ve IX katmanlarından günümüze kalanlar ise hamam, odeion (odeyon), tiyatro gibi mekânlardır.

Troya, arkeolojik buluntuları ve Antik Çağ'ın en bilindik destanına konu olan efsaneleri ile dünya kültür mirasının önemli değerlerindendir. Zengin bir medeniyetin yeşermesine olanak sağlayan ancak bunun yanında pek çok saldırıya maruz kalmasına neden olan stratejik konumu, Troya için hem şans hem de şanssızlık olarak değerlendirilebilir. Avrupa ve Asya kıtalarını birbirinden ayıran boğazda yer alan Troya'nın tarihî kalıntıları ve arkeoloji dünyasında çığır açan buluntuları MÖ 3000 yılında başlayan parlak tarihinin mirasıdır.

Troya, Anadolu'nun en zengin arkeolojik buluntularının yer aldığı antik kentlerdendir. Bu zenginlikleri, 1998 yılından beri UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer almasını beraberinde getirmiştir. Yapılan kazılarla tarihi açığa çıkartılan Troya'da kentin çeşitli dönemlerine ait surlar, 5000 yıl öncesinin sivil mimari örnekleri, Athena Tapınağı ve daha pek çok kalıntı ziyaretçileri beklemektedir.

Görsel 3.25: *Truva Antik Kenti, MÖ 3000, Çanakkale*

Görsel 3.26: *Truva Antik Kenti, MÖ 3000, Çanakkale*

Görsel 3.27: *Amfi tiyatro, MÖ 3000, Truva Antik Kenti, Çanakkale*

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

A) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

1. **Çocukların müze koleksiyonu ile yakın temasını sağlamak amacıyla müzedeki eserlerin sağlam ve yenilenebilecek kopyalarının sorular sorularak eğlenceli bir biçimde incelenmesine …… adı verilir.**
2. **Resimli konferans; seçilmiş bir temanın resim, fotoğraf, slayt ve ……..……..... kullanılarak açıklanmasıdır.**
3. **Bireyin dolaysız öğrenmesini sağladığı için kalıcı öğrenmenin gerçekleştirilmesine ……. yardımcı olmaktadır.**
4. **Günümüzün gelişen öğretim teknoloji ve materyallerini kullanabilen, deneyimli, müzedeki eserler hakkında genel bilgiye sahip, aynı zamanda iletişim becerisi yüksek kişilere ……. denir.**

B) Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

5. **Müzelerin eğitim öğretim amacıyla kullanılmasının yararları nelerdir?**

6. **Müze eğitimine katkı sunan aydınlarımıza iki örnek veriniz.**

7. **Müzelerde gerçek nesnelerden esinlenerek yapılabilecek etkinlikler nelerdir?**

C) Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

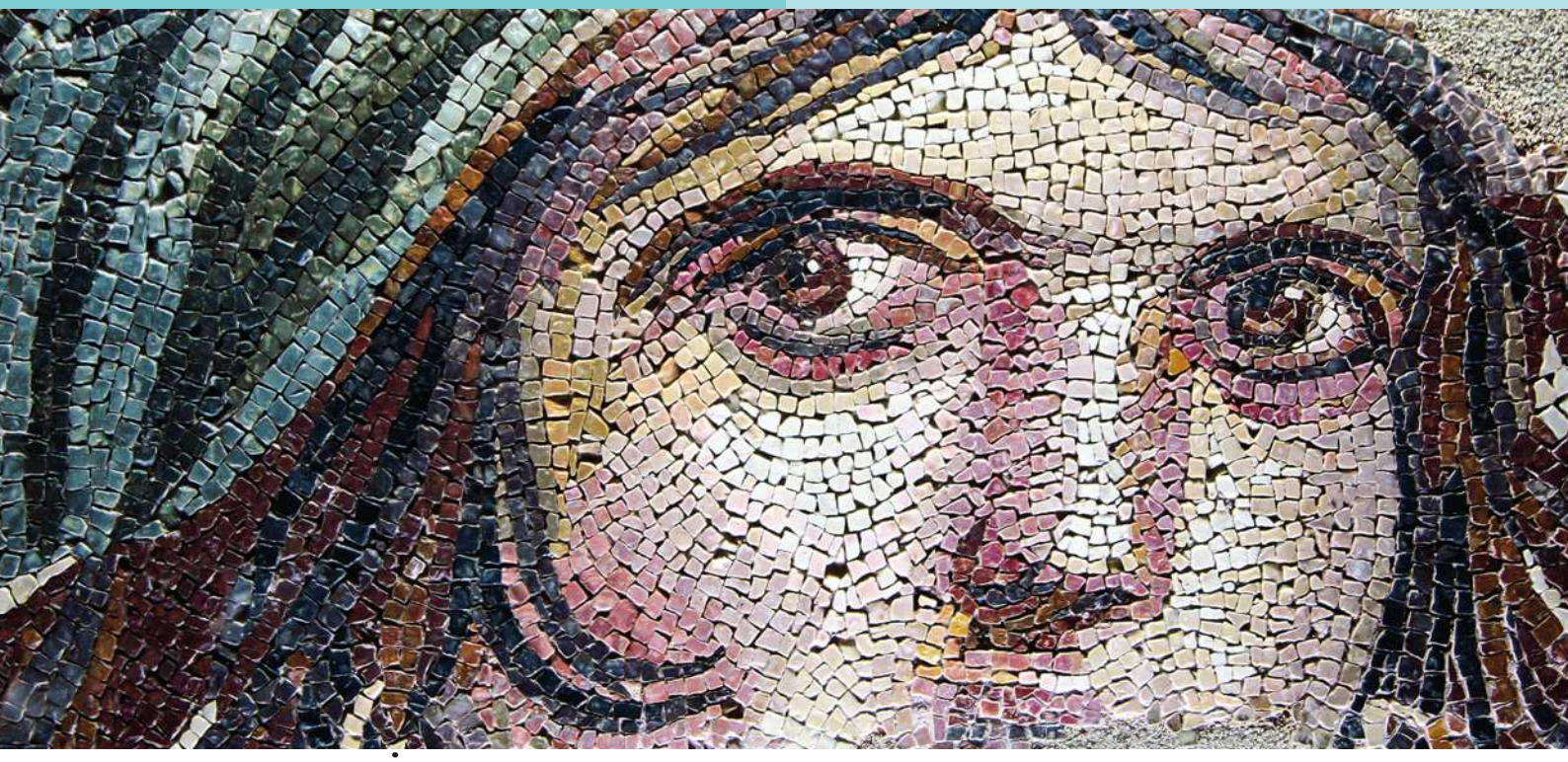
8. Günümüzde müzelerin önemli görevlerinden biri hem kültürel mirası toplum yararına korumak hem de toplumun çeşitli sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamaktır. Özellikle toplumun kültür ve eğitim seviyesinin artırılması konusunda önemli roller üstlenen müzeler bu rollerini eğitim çalışmaları ile yerine getirmektedir.

   Paragrafta anlatılanlara göre müzelerin aşağıdakilerden hangisini düzenlemesi beklenir?

   A) Okul yapımını özendirmek
   B) Tiyatro binası yapımına teşvik etmek
   C) Müzelerde sergi ve konferans düzenlemek
   D) Müzeye ulaşım için otobüs seferleri düzenlemek
   E) Müze binası yapmak

9. **Aşağıdakilerden hangisi müzede kazanılacak davranışlardan <u>değildir</u>?**

   A) Gözlem yapılabilir, nesnelerle algılar yoluyla ilgi kurulabilir.
   B) Düşünce ve duygular daha kolay ifade edilebilir.
   C) Kültürel değerlerin ve yaşamın paylaşılması, tarihî gerçeklerin daha net bir şekilde anlaşılmasına yardımcı olur.
   D) Hayal gücü ve beğeni duyguları geliştirilebilir.
   E) Müzelerdeki eğitim süreci, örgün eğitime tercih edilebilir.

Kavramlar

- Müze
- Eğitim

Neler Öğreneceksiniz?

- Okul-müze iş birliğinin önemini,
- Müze ziyaret sürecinde müzelere ve okullara düşen görevleri öğreneceksiniz.

4. ÜNİTE

GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE OKUL-MÜZE İŞ BİRLİĞİ

Ünite Bölümleri

4.1. OKUL-MÜZE İŞ BİRLİĞİ KAPSAMINDA MÜZELERE VE OKULLARA DÜŞEN GÖREVLER

4. GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE OKUL-MÜZE İŞ BİRLİĞİ

HAZIRLIK SORULARI

1. *Okul eğitiminiz sırasında farklı bir çalışma mekânına ihtiyaç duydunuz mu? Neden?*
2. *Okul ödevlerinizle ilgili bir müzeye giderek çalışma yaptınız mı? Bu çalışma sırasında herhangi bir müze görevlisinden yardım aldınız mı? Bu çalışma sırasında müze görevlilerinden aldığınız yardımlar nelerdir?*
3. *Okulunuz ve bir müze arasında ortak çalışma mekânları oluşturulmasını ister misiniz? Belirtiniz.*

4.1. OKUL-MÜZE İŞ BİRLİĞİ KAPSAMINDA MÜZELERE-OKULLARA DÜŞEN GÖREVLER

4.1.1. Okul-Müze İş Birliğinin Önemi

Müzelerin eğitim amaçlı kullanımı, örgün eğitim veren kurumlarla birlikte iş birliği yapılarak alandaki derslerin amaca uygun bir şekilde müzelerde tamamlanması ile olabilir. Orta öğretim kurumları içinde özellikle güzel sanatlar liseleri müzeleri sanat eğitimi amacıyla kullanabilmelidir. Çünkü sanatı

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Van Gölü kıyısında yer alan ve tarihi MÖ 900'e uzanan Bitlis'e bağlı Ahlat yerleşimi, dünyanın en büyük Müslüman mezarlığı olarak bilinen Selçuklu meydan mezarlığına ev sahipliği yapmaktadır. Bölgenin önemli turizm merkezleri arasında yer alan ve "Kubbet'ül İslam" olarak adlandırılan Ahlat'ta, 210 dekarlık alana sahip mezarlıktaki 8169 mezar taşı, üzerlerindeki işlemelerle ziyaretçilerden ilgi görmektedir. Orta Çağ Türk mimarisi mezarlarını içeren bir açık hava müzesi niteliğindeki bu yerleşim; Selçuklu Dönemi taş işçiliği örneklerini göstermesi, dönemin inanışlarını ve yaşam biçimini en güzel şekilde yansıtması, mezar taşlarının geçmişi yansıtan belge olması özellikleri ile UNESCO Dünya Mirası listesine önerilecek adaylar arasındadır (Görsel 4.1).

Görsel 4.1: *Selçuklu mezar taşları, MS. 12. yy., Ahlat, Bitlis*

Verilen bilgilerin ve görselin sizde uyandırdığı duyguları, vatanseverlik ve farklılıklara saygı değerleri açısından açıklayınız?

anlamak, göstererek anlatmak, yaparak-yaşayarak öğretmek, sanat eserini hissettirmek, koruma bilinci ve davranışı kazandırabilmek, geçmiş ile gelecek arasında bağ kurabilmeyi sağlamak, gerçek sanat eserleri ile yüz yüze gelerek sanat eğitimi yapabilmek müzeleri kullanmakla mümkün olabilir. Müzelerin okul ve toplumla iş birliği "duvarsız sınıfın" önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Görsel sanatlar eğitiminde yapılacak çalışmalar; sınıf ortamının yanı sıra gözlem yapılabilen, nesnelerle algı yoluyla ilgi kurulabilen, düşünce ve duyguların daha kolay ifade edilebildiği ve yeni deneyimlerin kazanılabileceği bir ortamda yapılmalıdır. Böyle bir ortam, çalışma isteği ve yaratıcılığın artmasına yardımcı olur. Sanat derslerinde bu ortamı sağlayabilecek kurumların başında müzeler gelmektedir.

Müzeler okullar için bir atölye veya laboratuvar gibidir (Görsel 4.2, 4.3 ve 4.4). Eserlerin aslına bakılarak yapılacak bir çalışma ile heyecan verici, etkin ve kalıcı bir eğitim ortamı oluşturulabilir. Bu olanakların kullanılmaması eğitim ortamını önemli bir kaynaktan yoksun bırakmış olur.

Okulların müzelere ihtiyacı olduğu kadar müzelerin de okullara ihtiyacı vardır. Çünkü eğitimin içerisinde olmayan hiçbir kurum varlığını sürdüremez. Bu bağlamda müzelere ve okullara önemli görevler düşmektedir.

4.1.2. Müze Ziyareti Sürecinde Müzelere-Okullara Düşen Görevler

- Eğitim programlarını hazırlarken müze yetkilileri ilkokul, ortaokul ve lise programlarını incelemeli; daha sonra bu okulların işledikleri konulardan hangilerini uygulayabileceklerini tespit etmeli ve okullarla görüşmeye daha sonra gitmelidir. Okullarla görüşme yapılıp anlaşma sağlandıktan sonra eğitim öğretim dönemi için bir yıllık plan hazırlanmalıdır. Bu planda öncelikle aylık, haftalık ve günlük çalışma saatleri ayarlanmalıdır. Planlamada hangi okulun hangi amaç ve konu ile ilgilendikleri belirtilmeli, öğretim yöntem ve teknikleri ile kullanılacak araç gereçlere de yer verilmelidir.
- Müzelerin hazırlayacağı günlük planlarda öğretmenlerin, müze eğitimcisi ve uzmanlarının sorumlulukları açıkça belirtilmelidir. Bu planlama bir sözleşme gibi önemsenmeli ve taraflar arasında protokol yapılmalıdır.
- Müzelerin hazırlanan programlar için okullardan belli bir miktar ücret talep etmesi, bu miktarın taraflar arasındaki protokolde belirlenmesi, müzelerin finansman sıkıntılarını da gidermek açısından önemlidir.
- Müzeler, programlarını öğrencilerle müze dışında da uygulamalar yapabilecek şekilde düzenlemelidir. Programlar, okullarda öğrencilerle birlikte oluşturulmalıdır. Bu etkinlik öğrencilerin

Görsel 4.2: *Öğrenci ziyaretleri, Arkeoloji Müzesi, Antalya*

Görsel 4.3: *Öğrenci ziyaretleri, Arkeoloji Müzesi, Antalya*

Görsel 4.4: *Öğrenci ziyaretleri, Arkeoloji Müzesi, Antalya*

eğitim programlarına doğrudan katılımını ve eğitim etkinliklerini takip etmelerini sağlayacaktır.

- Müze ve okullar, aralarında yapacakları çalışmaları önceden planlamalı ve bu konuda bir anlaşma yapmalıdır. Müzeler, programlarını okullarda uygulamalar ve tanıtım amaçlı etkinlikler şeklinde de düzenleyerek bunu okul yönetimleri ile önceden görüşmelidir.
- Müze ve okul yöneticileri, kurumsal olarak tanışma gezileri yapmalı, öğrencilere müzedeki öğrenme ortamları iyi tanıtılmalıdır. Müzeler; kendi öğrenme alanlarıyla ilgili tanıtıcı broşürleri ve müze koleksiyonları ile ilgili kaynakları okullara sunmalı, indirimli üyelikler ve sosyal etkinlikler içeren bir program hazırlamalıdır.
- Müzeler kendi imkânlarıyla sanat öğretiminde kullanılmak üzere kitap, broşür, poster, tıpkıbasım ve gezi hazırlık paketleri hazırlayarak öğrencilere sunabilirler. Bunun yanında, sadece sergilenen materyalleri değil tüm koleksiyonları içeren kartlar, posterler üretebilir ve bunları indirimli olarak satabilir.
- Derslerin içeriğini oluşturan örneklerin çoğu müzelerde korunduğu için öğrencilerin mümkün olduğunca müzeleri ziyaret etmesi sağlanmalıdır. Özellikle derslerini burada yapmak isteyen resim öğretmenleri bu konuda daha da bilinçlendirilmelidir. Okul-müze iş birliği kapsamında müzenin, sahip olduğu kaynaklar açısından sınıfın veya atölyelerin bir devamı olduğu unutulmamalıdır.
- Müzelerin bir eğitim kurumu gibi düşünülerek öğrencilere müze ziyareti alışkanlığı kazandırılması, onların ileriki yaşlarda iyi birer müze ziyaretçisi olmalarını sağlayacaktır. Böylece müze eğitimi sadece okul çağı ile sınırlı kalmayacak hayat boyu eğitimin de önünü açmış olacaktır.
- Kültürel ve sanatsal mirasın somut örnekleri, müzelerde yer almaktadır. Bu anlamda okul-müze ilişkisinde öğretmenlerin bilgilendirilmesi, bu konuda sunulan kaynakların kullanımına teşvik edilmesi ve müze koleksiyonlarından eğitim amaçlı faydalanılması sağlanmalıdır.
- Eğitimciler müze-okul iş birliğinin en etkili kaynağıdır. Müze eğitiminin gerçek anlamda amacına ulaşması için eğitimcilerin bu alandaki bilgilerini sürekli güncellemeleri gerekmektedir. Bu nedenle alanında uzman eğitimcilerin müze eğitimi konusunda öğretmenlere yönelik kurs, seminer vb. çalışmalar yapması sağlanmalıdır. Özellikle burada görsel sanatlar öğretmenleri başta olmak üzere sanat tarihi ve sınıf öğretmenlerine öncelik tanınmalıdır. Ayrıca okul yöneticileri de bu konuda bilinçlendirilmelidir.
- Görsel sanatlar öğretmenleri bulunduğu ildeki müzelerle irtibat hâlinde olmalı; müzelerdeki programları, yenilikleri ve değişiklikleri takip edebilmelidir. Böylelikle öğrenciler ve öğretmenler; koleksiyonları, bu koleksiyonlardaki değişiklikleri, geçici sergileri, müzenin hazırladığı panelleri, konferansları ve değişik programları yakından takip etmiş olacak ve bunlardan faydalanacaklardır.
- Müze-okul iş birliği çerçevesinde okullar müzelere gereken önemi vermelidir. Okullar, öğrencilerini müzelere sadece yılda bir kez müzeler haftasında götürmekle kalmamalı, müzedeki eğitim çalışmalarını bütün bir yıla yaymalıdır.

SIRA SİZDE • Ders İçi Faaliyet

*Okul-müze iş birliği çerçevesinde **müzelere** düşen görevleri aşağıda boş bırakılan yerlere özetleyerek yazınız.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SIRA SİZDE • Ders İçi Faaliyet

*Okul-müze iş birliği çerçevesinde **okullara** düşen görevleri aşağıda boş bırakılan yerlere özetleyerek yazınız.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SIRA SİZDE • Ders İçi Faaliyet

Aşağıda verilen soruları yanıtlayınız.

1. *Okulunuz içinde yer alan bir müze var mı? Varsa bu müzede ne tür eserler sergileniyor?*

2. *Bu müzeden hiç faydalandınız mı? Müzede ne tür çalışmalar yaptınız?*

3. *Bu tür çalışmaların kendi eğitiminiz açısından önemli olduğunu ve size öz güven kazandırdığını söyleyebilir misiniz?*

TANIYALIM

Şanlıurfa Müzesi

Şanlıurfa Müzesi, 1969 yılında ziyarete açılmıştır (Görsel 4.5). Zengin bir tarihî geçmişi olan Şanlıurfa yöresi pek çok höyük ve eski iskân yerine sahiptir. Zengin bir tarihî geçmişi olan Şanlıurfa yöresi pek çok höyük ve eski yerleşim alanlarına sahiptir. İl merkezinin 44 km güneydoğusunda adını verdiği ovada yer alan ve kendine özgü sivil mimarisi ile büyük ilgi toplayan Harran, yöredeki önemli merkezlerden biridir. Burası MÖ 3000'den MS 13. yüzyıla kadar yerleşim yeri olarak varlığını sürdürmüştür.

Bölgede; Atatürk Barajı, Birecik Barajı ve Kargamış Barajı göl aynası altında kalan yerleşimlerde kurtarma kazıları yapılması planlanmıştır.

Şanlıurfa Müzesinde Harran'daki kazı çalışmalarından elde edilen eserlerin yanı sıra yöredeki diğer höyükler ve eski iskân yerlerindeki çalışmalar sonucu ortaya çıkarılan kültür varlıkları, kronolojik sıralama ile ve ayrı vitrinler hâlinde teşhir edilmektedir.

Giriş katındaki ilk salon Asur, Babil ve Hitit dönemlerine ait taş eserlere ayrılmıştır. Arkeolojik

Görsel 4.5: *Şanlıurfa Müzesi*

bölüme ait ikinci ve üçüncü salonlarda Neolitik Devir'e (MÖ 8000-5000) ait çakmak taşından kesici alet, taştan idol ve kaplar; Kalkolitik Çağ'a (MÖ 5000-3000) ait pişmiş topraktan yapılmış, boyalı ve boyasız geometrik desenli seramik, mühür, ölü gömme küpleri (pithos) ve fayanstan yapılmış kolye taneleri bulunmaktadır. Müzede Eski Tunç Çağı'na (MÖ 3000-2000) tarihlenen pişmiş topraktan mühür baskılı küp parçası, silindir ve damga mühür, figürinli kap parçası, hayvan figürini, madenî eşya, takı, idol gibi çok ve çeşitli eserler de teşhir edilmektedir. Etnografik eserler bölümünde yörenin özelliklerini taşıyan giysi, gümüş, bronz takılar; yöreye has özellik taşıyan oymalı kitabeli ahşap kapı ve pencere kanatları; hat sanatı ve el sanatlarına ait örnekler ve el yazması Kur'an-ı Kerimler bulunmaktadır. Şanlıurfa Müzesinin bahçesinde de arkeolojik eserler yine kronolojik sıra esas alınarak teşhir edilmektedir. Ön cephede, açık teşhirde hayvan tasvirlerinin yer aldığı bir de mozaik havuzu bulunmaktadır.

Arkeoloji Müzesi Salonları

Görsel 4.6: *Paleolitik Dönem salonu, Şanlıurfa Müzesi*

Görsel 4.7: *Neolitik Dönem salonu, Şanlıurfa Müzesi*

Görsel 4.8: *Tunç Dönemi salonu, Şanlıurfa Müzesi*

Görsel 4.9: *Demir Dönemi salonu, Şanlıurfa Müzesi*

Görsel 4.10: *Helenistik Dönem salonu, Şanlıurfa Müzesi*

Görsel 4.11: *İslami Dönem salonu, Şanlıurfa Müzesi*

TANIYALIM

Şanlıurfa Haleplibahçe Saray Mozaikleri

Görsel 4.12: *Penthesileia (Pentezileya) mozaiği, Haleplibahçe Mozaik Müzesi, Şanlıurfa*

TANIYALIM

Şanlıurfa Müzesi Eğitim Etkinlikleri

Şanlıurfa Müzesinin belirlediği zamanlarda öğrencilere yönelik eğitim ve sosyal etkinlikler düzenlenmektedir (Görsel 4.13, 4.14, 4.15, 4.16 ve 4.17).

Görsel 4.13: *Yaratıcı drama etkinliği, Şanlıurfa Müzesi*

Görsel 4.14: *Yaratıcı drama etkinliği, Şanlıurfa Müzesi*

Görsel 4.15: *Göbeklitepe tanıtım defilesi, Şanlıurfa Müzesi*

Görsel 4.16: *Göbeklitepe tanıtım defilesi, Şanlıurfa Müzesi*

Görsel 4.17: *Masal anlatımı etkinliği, Şanlıurfa Müzesi*

Görsel 4.18: *Harran Üniversitesi Arkeoloji Kulübü deneysel arkeoloji çalışması, Şanlıurfa Müzesi*

SIRA SİZDE • Ders Dışı Faaliyet

1. *Okul-müze iş birliği çerçevesinde bir müze müdürü ile röportaj yapınız. Müze müdüründen müzenin türü, müze binasının tarihçesi, sergilenen eserler, yapılan etkinlikler, müzenin işleyişi, müze çalışanları hakkında kısaca bilgi vermesini isteyiniz.*
2. *Müzelerin ziyaretçi, okul idaresi ve öğrencilerden beklentilerinin neler olduğunu öğreniniz.*
3. *Yaptığınız röportajı görsellerle destekleyerek okul panosunda sergileyiniz.*

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

A) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

1. Okullar için …….. bir atölye veya laboratuvar gibidirler.

2. Müze-okul iş birliğinin en etkili kaynağı …… .

B) Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

3. Kendi alanınızla ilgili bir çalışmayı müze ortamında yapmanızın size kazandıracağı yenilikler nelerdir?

4. Müzede yaptığınız eğitim uygulamaları sizde farklı mekânlarda eğitim uygulaması yapma isteği uyandırır mı? Neden?

5. Görsel sanatlar eğitiminde müzelerin sunabileceği çalışma ortamları nelerdir?

6. "Müzeler duvarsız sınıfın önemli bir parçasıdır. " sözünden ne anladığınızı kısaca belirtiniz.

C) Aşağıdaki çoktan seçmeli soruyu cevaplayınız.

7. Aşağıdakilerden hangilerinin birlikteliğiyle sanat atmosferinin daha hızlı algılanması ve görsel sanatlar eğitiminin amacına ulaşması sağlanır?

A) Kütüphane-okul B) Dershane-müze C) Okul-müze
D) Halk eğitim merkezi-müze E) Müze-üniversite

8. Müze programları öğrencilerle müze dışında da uygulamalar yapabilecek şekilde düzenlenmelidir. Programların öğrencilerle birlikte oluşturulması öğrencilerin eğitim programlarına doğrudan katılımını ve eğitim etkinliklerini takip etmelerini sağlayacaktır.

Paragrafta anlatılanlara göre

I. Okul ve müzelerin birlikte yapacağı etkinliklerle öğrencilerin müzelere olan ilgisi artırılabilir.

II. Müze dışında yapılan uygulamalar sırasında öğrenciler okuldaki derslerine olan ilgilerini kaybedebilir.

III. Müze ve okulların öğrencilerle birlikte yapacakları etkinlik planlaması sonucunda müze ziyaretçisi sayısında bir azalma görülebilir.

maddelerinden hangilerinin gerçekleşmesi beklenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) II ve III D) I ve III E) I, II ve III

Kavramlar

- Müze
- Eğitim

Neler Öğreneceksiniz?

- Sanat müzelerinde sanat eserlerinin incelenmesini,
- Farklı türdeki müzelerde yer alan eserlerin özelliklerini,
- Müze ve galerilerde görsel sanat çalışmalarını öğreneceksiniz.

5. ÜNİTE

MÜZELERDE GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ

Ünite Bölümleri

5.1. GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE MÜZE KOLEKSİYON VE ETKİNLİKLERİNDEN YARARLANMA

5. MÜZEDE GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ

HAZIRLIK SORULARI

1. *Daha önce bir sanat müzesine gittiniz mi? Gittiğiniz sanat müzesinde ne tür eserler sergilendiğini söyleyiniz.*

3. *Müzelerin farklı isimler altında sınıflandırılmasıyla ilgili olarak düşüncelerinizi belirtiniz.*

5.1. GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE MÜZE KOLEKSİYON VE ETKİNLİKLERİNDEN YARARLANMA

5.1.1. Sanat Müzelerinde Sanat Eserlerinin İncelenmesi

Müzeler; yaratıcılığın, mantığın, gözlemin, hayal gücü ve beğeni duygusunun oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunabilecek yaygın eğitim kurumları arasında yer alır. Bu kurumlar, programlarını uygularken ağırlıklı olarak sanat eğitimi ve drama yönteminden yararlanmaktadır. Sanat eğitimi, öğrencilerin yaratıcı yanlarını harekete geçirerek öğrenmelerini sağlar. Drama ise öğrenciler için son derece etkili bir öğretim yöntemidir. Eğitim amaçlı drama, özel olarak düzenlenen yaşantıları somut bir şekilde hissettirmeye yönelik sosyal, evrensel, soyut kavramların; tarih ve edebiyat konularının canlandırılıp anlamlı hâle getirilerek öğretildiği bir tekniktir.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Aynı zamanda bir külliye olan İshak Paşa Sarayı, Ağrı iline bağlı Doğubeyazıt ilçesinin 5 km doğusunda, bir dağın yamacındaki tepe üzerine kuruludur. Osmanlı İmparatorluğu'nun Lale Devri'ndeki son büyük anıtsal yapısıdır. 18. yy. Osmanlı mimarisinin en belirgin ve seçkin örneklerinden biri olan sarayın, sanat tarihi yönünden de değeri büyüktür.

Sarayın harem dairesinin taç kapı kitabesine göre yapılış tarihi hicri 1199, miladi 1784'tür. Saray; Osmanlı, Fars ve Selçuklu uygarlığının mimari üslubunu bünyesinde toplayan bir özellik taşır. İshak Paşa ile Çolak Abdi Paşa tarafından 1685'te yaptırılan saraya, 1784'te son şekli verilmiştir. Yapı, yaklaşık olarak 115x50 metre ölçülerinde bir alanda kurulmuştur. Kesme taştan yapılan sarayın doğu cephesindeki portali, kabartma ve süslemeleriyle Selçuklu sanatının özelliklerini yansıtır (Görsel 5.1).

Görsel 5.1: *İshak Paşa Sarayı, Doğubeyazıt, Ağrı*

Görsel 5.2: *İftar Sofrası, 1919, Hoca Ali Rıza, Yapı Kredi Resim Koleksiyonu*

Görsel 5.3: *Askerler, 1915, Mehmet Ruhi Arel*

Görsel sanatlar eğitiminde müzelerden etkin bir şekilde yararlanabilmek için aşağıda önerilen yöntemlere dikkat edilmesi yararlı olacaktır.

- Dikkat ve ilgi çeken eserler üzerine odaklanılması gerekir.
- Müzede bulunan eserler hakkındaki bilgiler araştırılıp yorumlanarak analiz edilebilir.
- "Ne, niçin, ne zaman, ne ile, ne kadar, nasıl, kim?" gibi sorular, bilgi ve düşündürme sürecini geliştiren ifadelerdir.
- Müzelerde yer alan eserlerden hareketle geçmişteki yaşantılar ile içinde bulunulan zamandaki yaşantılar arasında bağ kurulabilir (Görsel 5.2 ve 5.3).
- Müzelerdeki eserlerden hareketle ürün veya proje ortaya konulabilir.

Müzelerin eğitim açısından öğrenciler için göz ardı edilemeyecek birçok faydası vardır. Bunlardan ön plana çıkanlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Müze ziyareti, öğrencilere bilginin geliştirilme yollarını öğretir. Bunun yanında çevreden edinilmiş bilgi ile kitaptan edinilen bilgileri karşılaştırma alışkanlığı kazandırır.
- Öğrenciler, müzelerde kitaplarda okudukları tarihsel dönemlerde kullanılan yaşam nesnelerinin gerçeklerini görme olanağı bulurlar.
- Müzeler, tarihsel olaylar ile dönemin yaşam nesneleri arasında ilişki kurulmasına yardımcı olur. Bu durum öğrencilerin tarih bilincine sahip bireyler olmalarını sağlar.
- Öğrenciler, müzede gördükleri nesnelerle günümüzdeki nesneler arasındaki benzerlik ve farklılıkları mukayese edebilirler.
- Müzeler; ziyaretçilerde gözlem, mantık, yaratıcılık, hayal gücü ve beğeni duygusunu geliştirir.
- Öğrencilerin estetik beğenilerini geliştirmenin bir yolu da müze ziyaretleridir.
- Öğrenciler, müze ziyaretleriyle yaratıcı düşünme kabiliyeti kazanırlar.
- Müze, öğrencilere gelişimin ve değişimin kaçınılmaz olduğunu gösterir.
- Müzeler, aynı zamanda olayları bütün boyutlarıyla düşünebilmeyi ve değerlendirebilmeyi (çok boyutlu düşünme) öğretir.
- Müze ziyaretleri, farklı kültürleri tanımanın yollarından biridir.
- Müze ziyaretleri, öğrencilerde sahip oldukları değerleri koruma bilincinin oluşmasını sağlar.

Sanat Eserlerini İnceleme ve Eleştirme Kriterleri

Sanat eserlerini inceleme, eserin biçimsel (plastik) ve içerik (ikonografik) olarak ne ifade ettiğini anlamayı hedefler. Sanat eleştirisi yapmak için betimleme, çözümleme, yorumlama ve yargı basamaklarını içeren eğitsel eleştiri yöntemini bilmek gerekir. Betimleme basamağında, eserin ön planında bulunan sanatsal unsurların en ince detayına kadar belirlenmesi amaçlanır. Çözümleme basamağında, eserdeki sanatsal unsurların nasıl düzenlendiğine ilişkin düşünceler oluşturulur. Yorumlama basamağında, sanatçının izleyiciye söylemek istediklerine ilişkin sorulara yanıt aranır. Yargılama basamağında ise eserin neden değerli veya önemli olduğu tespit edilmeye çalışılır.

Betimleme Soruları

- Sanat eserinin adı nedir?
- Bu eser ne zaman yapılmış olabilir?
- Eserdeki nesneler nelerdir (ağaçlar, insanlar, hayvanlar, dağlar)?
- Bu eser hangi teknikle yapılmıştır (sulu boya, yontu, kolaj, yağlı boya)?

Çözümleme Soruları

- Eserde hangi şekiller etkin görünüyor (düz, eğri vb.)?
- İlk baktığınızda dikkatinizi çeken nedir?
- Eserin genelinde doku var mıdır? Varsa nerelerde doku kullanılmıştır?
- Şekiller nasıl düzenlenmiştir? Birbirini tekrar eden şekiller var mıdır?

Yorumlama Soruları

- Sizce bu eser ne anlatıyor?
- Buradaki şekiller size ne hissettiriyor?
- Esere dokunsanız ne hissedersiniz?
- Esere dokunduğunuzda nasıl bir tat ve koku alıyorsunuz?
- Esere dokunduğunuzda nasıl bir ses duyuyorsunuz?
- Eserde simgeler var mı? Varsa ne anlatıyor olabilir?
- Bu çalışma, bugün izleyiciye ne ifade ediyor?

Yargı Soruları

- Sizce bu eser güzel midir? Neden?
- Bu eserin size en değerli ve anlamlı gelen yönü hangisidir?
- Bu eser, neyi amaçlıyor ve neye hizmet ediyor?

SIRA SİZDE • Ders İçi Faaliyet

Bir sanat eserini inceleme ve eleştirme

Görsel 5.4:

1. *Görsel 5.4'ü veya benzerini sınıfınızdaki etkileşimli tahtada görüntüleyiniz.*

2. *Betimleme, çözümleme, yorum ve yargı kavramlarına ait soruları (s. 82-83) etkileşimli tahtada görüntülediğiniz görsel ile ilişkilendirerek cevaplayınız.*

Bağlamsal Sanat Tarihi Etkinliği: Müze eğitim sürecinde öğrencilere öncelikle gezi sırasında görecekleri eserlere yönelik sanat tarihi bilgisinin verilmesi gereklidir. Böylelikle öğrenciler; eserin nerede, hangi dönemde, ne amaçla yapıldığına ve neden sergilenmeye, öğrenilmeye değer bir eser olduğuna yönelik düşünceler geliştirebilecektir.

Sanat tarihi, görsel kültür eserlerini araştıran bilimsel bir alan olarak tanımlanır. Bu alan; bitmiş bir döneme ait sanat eserleri aracılığıyla kültür ve insanlar hakkında bilgi edinmeye yardımcı olur. Sanat tarihinin görevi, yalnızca geçmiş uygarlıkların sanat eserlerindeki güzellikleri arayıp bulmak değil; bu eserler arasında toplumsal ve tarihsel değerler yansıtan karakterleri tespit etmektir. Müzede yapılacak diğer etkinlikler için de altyapı oluşturması amacıyla öğrencilere müzedeki eserlere ilişkin öğretmen veya müze görevlilerinin sanat tarihi bilgisi vermesi yararlı olacaktır. Genel sanat tarihi bilgisinden sonra bağlamsal sanat tarihi etkinliği, öğrencilerin geçmişle bugün arasında bağ kurmalarını sağlayacaktır. Nitekim bağlamsal sanat tarihi, bir eserin toplumsal ve tarihsel olaylarla bağlantısını anlamayı ya da anlamlandırmayı içermektedir.

SIRA SİZDE • Ders Dışı Faaliyet

Bağlamsal sanat tarihi etkinliği *(Müze ziyareti sırasında yapılabilir.)*

Görsel 5.5: *Demlik, 20. yy., Pera Müzesi, İstanbul*

Aşağıdaki soruları cevaplandırınız.

- *Görsel 5.5'te görülen nesne nedir?*
- *Eser, hangi dönemde yapılmış olabilir?*
- *Eseri yapan kişi bunu nasıl yapmış olabilir?*

SIRA SİZDE • Ders Dışı Faaliyet

Bağlamsal sanat tarihi etkinliği *(Müze ziyareti sırasında yapılabilir.)*

Görsel 5.6: *Kaymakamlar Evi, Safranbolu*

Görsel 5.7: *Arkeoloji Müzesi, İstanbul*

Aşağıdaki soruları cevaplandırınız.

- *Görsel 5.6'da görülen modelin üzerindeki giysinin adı nedir? Giysinin üzerinde ne tür motifler yer almaktadır?*
- *Bu giysinin günümüzde kullanıldığını hiç gördünüz mü? Nerede ve ne zaman gördüğünüzü belirtiniz?*
- *Bu giysi geçmişte hangi amaçla kullanılmış olabilir?*
- *Görsel 5.7'deki detay, müzedeki hangi eserin bir parçasıdır?*
- *Sizce sanatçı, bu eseri yaparken neler düşünmüştür?*
- *Bu eser hangi amaçla kullanılmış olabilir?*
- *Sizce kabartmalarda ne anlatılmaktadır?*

SIRA SİZDE • Ders İçi Faaliyet

Bir sanat eserini inceleme ve eleştirme

Görsel 5.8:

Görsel 5.8'i veya benzerini sınıfınızdaki etkileşimli tahtada görüntüleyiniz. Aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

- *Eserin adı nedir?*
- *Eserin sanatçısı kimdir?*
- *Eser, ne zaman ve nerede yapılmıştır?*
- *Eser, hangi teknikle yapılmıştır?*
- *Eser, hangi amaçla yapılmış olabilir?*
- *Eser, bugün de önemini korumakta mıdır?*
- *Hangi tarihî olaylar eserin oluşturulmasını etkilemiştir?*
- *Eser, hangi öyküyü ya da simgeleri anlatmaya çalışmıştır?*
- *Bu sanat eserini daha iyi değerlendirebilmek için başka ne gibi sorular sorabilirsiniz?*

5.1.2. Farklı Türdeki Müzelerde Yer Alan Eserlerin Özellikleri

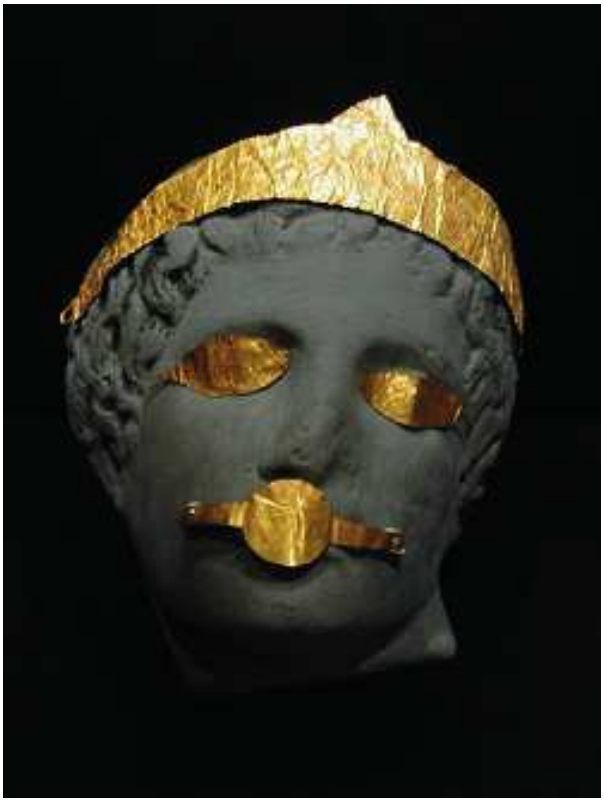
Arkeoloji Müzeleri

Arkeoloji müzeleri, kazılarda bulunan binlerce yıllık bir tarihin kültür belgelerini sergileyen müzelerdir. Bu müzeler, arkeolojik zenginlikleri barındırır ve arkeologların yaptıkları kazılar sonucunda ortaya çıkarılan binlerce yıllık kalıntıları sergiler.

Arkeoloji müzelerinde; Antik Çağ heykelleri, lahitler, hazineler, İslam öncesi ve İslami sikke kabinleri, kabartmalar, yazıtlar, mezar anıtları ve mezar odaları sergilenmektedir (Görsel 5.9, 5.10, 5.11 ve 5.12).

Görsel 5.9: *Leto ve çocukları, MÖ 7. yüzyıl, Antalya Arkeoloji Müzesi, Antalya*

Görsel 5.10: *Altın ağız ve göz bantları, Kıymetli eserler bölümü, İzmir Arkeoloji Müzesi*

Görsel 5.11: *Taş eserler bölümü, İzmir Arkeoloji Müzesi*

Görsel 5.12: *Seramik eserler bölümü, İzmir Arkeoloji Müzesi*

Görsel 5.13: *Osmanlı Dönemi sikkeleri, İzmir Müzesi*

Görsel 5.14: *Kayseri Etnografya Müzesi*

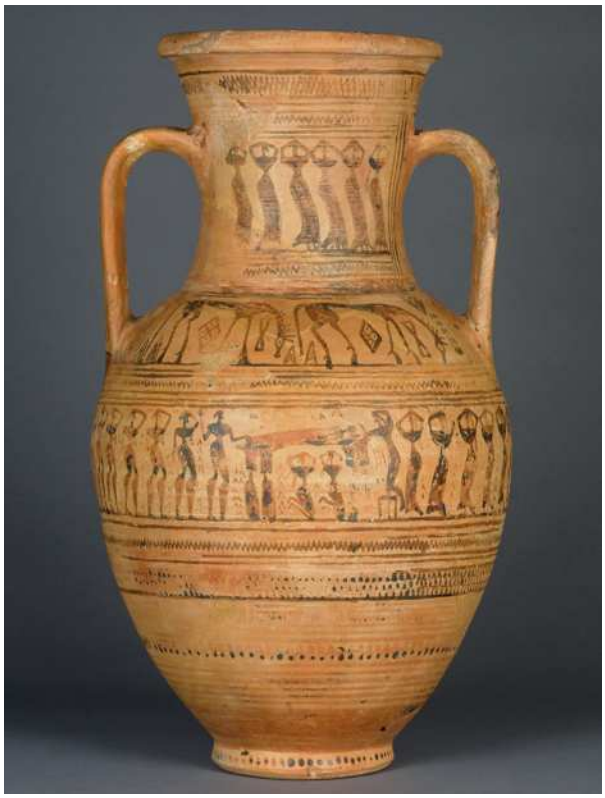
Etnografya Müzeleri

İnsanın günlük yaşantısını, geleneklerini, kültürünü, el ürünlerini inceleyen ve sergileyen müzelerdir. Etnografya müzeleri, kendi yöresi dışında yakın çevre kültürlerinin etnografik ürünlerini de toplayabilir. Ayrıca buna bağlı olarak bulunduğu çevrede kültürel iletişimi sağlar.

Sergilenen halı kilim, kazan, güğüm, leğen, sini, kahve tepsisi, sahan, tas, mum, makas, Osmanlı Devri yay ve okları, çakmaklı tabanca, tüfek, kılıç, yatağan, çini porselen, Kütahya Porseleni, tasavvuf ve tarikat ile ilgili eşyalar, Türk yazı sanatının güzel örneklerinden levhalar, çeşitli kese, oya, çevre, uçkur, peşkir, bohça, yatak örtüsü, çorap, gelin kıyafeti ve damat tıraş takımları eski geleneksel Türk sanatının birer temsilcileridir (Görsel 5.13 ve 5.14).

Sanat Müzeleri

Sanat eserlerini toplayan, koruyan, sergileyen ve halkın yararı için hizmet veren kuruluşlara sanat müzeleri denir. Bir sanat müzesinde resim (yağlı boya, sulu boya, pastel, kara kalem vb. teknikleriyle yapılmış eserler), heykel (mermer, seramik, ahşap, cam vb. malzemeler kullanılarak yapılmış eserler), baskı resim (gravür, linol, ipek vb.) ve seramik gibi sanat yapıtları sergilenir (Görsel 5.15 ve 5.16).

Görsel 5.15: *Antik Yunan Dönemi'ne ait seramik vazo, MÖ 710-700, Getty Müzesi, ABD*

Görsel 5.16: *Çiçekler, Fikret Mualla, ?, Sabancı Üniversitesi Eczacıbaşı koleksiyonu, İstanbul*

Görsel 5.17: *Dinocrocuta (Dinokrokuta) başı fosili, MTA Müzesi*

Görsel 5.18: *Mesosaurus brasiliensis (Mezosaursus brazeliensis) fosili, MTA Müzesi*

Doğa Tarihi ve Jeoloji Müzeleri

Bitki ve hayvan örneklerinin yanı sıra fosil, kayaç ve jeolojik oluşumları uluslararası kurallara göre koruyan müzelerdir. Bu kurumlar barındırdığı nesneleri bilimsel araştırmaların hizmetine sunarak yeni bulguların ortaya çıkmasına olanak sağlar. Doğa tarihi ve jeoloji müzelerinde insan, bitki ve hayvan ırklarının oluşumları ile gelişim süreçleri incelenir. Ayrıca yer kabuğunun oluşumu, mineral örnekleri, gökyüzü olayları (güneş sistemi, yıldızlar vs.), maden ve kristaller sergilenir. Çeşitli konferansların düzenlendiği doğa tarihi ve jeoloji müzeleri doğayla ilgili bilgi edinilmesine de yardımcı olur (Görsel 5.17 ve 5.18).

Tarih Müzeleri

Tarih müzeleri, kısmen arkeoloji müzelerine benzemektedir ancak bazı ayrı özellikler taşır. Bu anlamda tarih müzeleri genel olarak bir ülkeyi, şehri, yöreyi, kurumu veya toplumu sistemli olarak inceleyen; tarih kronolojisini iktisadi, siyasi, toplumsal açıdan koleksiyonlarında bir araya toplamış müzelerdir. Bu müzeler kentlerin ve ülkelerin tarihlerinin yanı sıra etnik, dinsel, profesyonel ve toplumsal grupların; bilim, teknoloji, tarım, endüstri, savaş, eğlence ve bunlarla ilgili günlük yaşamın; bazı nesne ve olayların ya da önemli kişilerin geçmişlerine ait eşyaların sergilendiği mekânlardır (Görsel 5.19).

Görsel 5.19: *Savaş zırhları ve silahlar, Tarih Müzesi, Ukrayna*

SIRA SİZDE

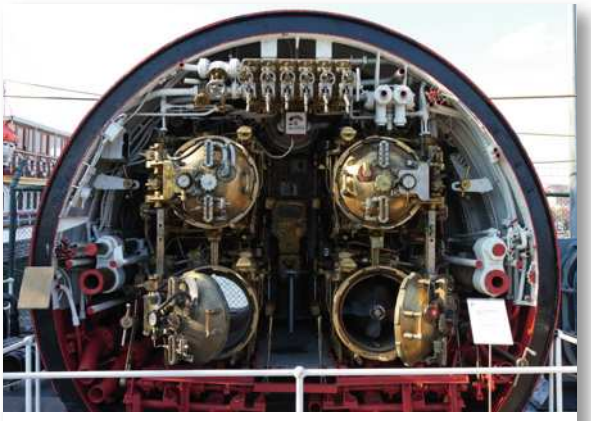
Aşağıdaki görsellerde yer alan eserlerin hangi müze türlerinde yer aldığını görsellerin altındaki boş alanlara yazınız.

Görsel 5.20:

Görsel 5.21:

Görsel 5.22:

Görsel 5.23:

Görsel 5.24:

Görsel 5.25:

5.1.3. Müze ve Galerilerde Görsel Sanat Çalışmaları

Görsel sanatlar eğitiminde görmek, öğrencinin yaratıcılığa teşvik edilmesi ve uygulama yapma isteği uyandırılması bakımından önemlidir. Sadece anlatılarak verilen görsel sanatlar eğitimi yetersizdir. Bireyin sanat eseri ile doğrudan karşı karşıya gelmesi, onun eser üzerindeki sanatsal ilke, eleman ve estetik değerleri görebilmesine, tanımlamasına yardımcı olur. Bunu sağlamak ancak müze ve galerilerde mümkün olabilir. Sanat eğitiminin uygulama merkezi okul dışında müzeler, sanat galerileri ve özellikle sanat müzeleridir (Görsel 5.26, 5.27 ve 5.28).

Bugün dünyadaki binlerce müzede sanat eserleri, etnografik ve arkeolojik eserlerin yanı sıra çiftlikten arabalara, elektrikli araçlardan oyuncaklara kadar geniş bir yelpazede koleksiyonlar ve çeşitli etkinlikler yer almaktadır. Görsel sanatlar öğretmenleri için müzeler bu anlamda okullarda gerçekleştirilmesi mümkün olmayacak estetik yaşantılar ve deneyimler elde etmeye yönelik imkânlar sunar. Müzeler, sabit koleksiyona sahip kurumlardır. Sergilenen eserler, bazen depolarda bulunan eserlerle yer değiştirebilir. Aynı zamanda müzelerde farklı süreli etkinlikler de yer almaktadır. Müzenin sabit koleksiyonlarının yanında bu tür aktiviteler müzeye olan ilgiyi daha canlı tutar. Farklı konulardaki süreli sergi, konser, tiyatro gösterisi ve konferanslar müzeleri yaşayan mekânlar hâline getirir.

Görsel 5.26: *Öğrenci etkinlikleri, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara*

Görsel 5.27: *Müzede öğrenci etkinliği, Ashmolean Müzesi, Oxford, İngiltere*

Görsel 5.28: *Sanat eseri inceleme etkinliği, Tretyakov (Tiretyikof) Sanat Galerisi, Rusya*

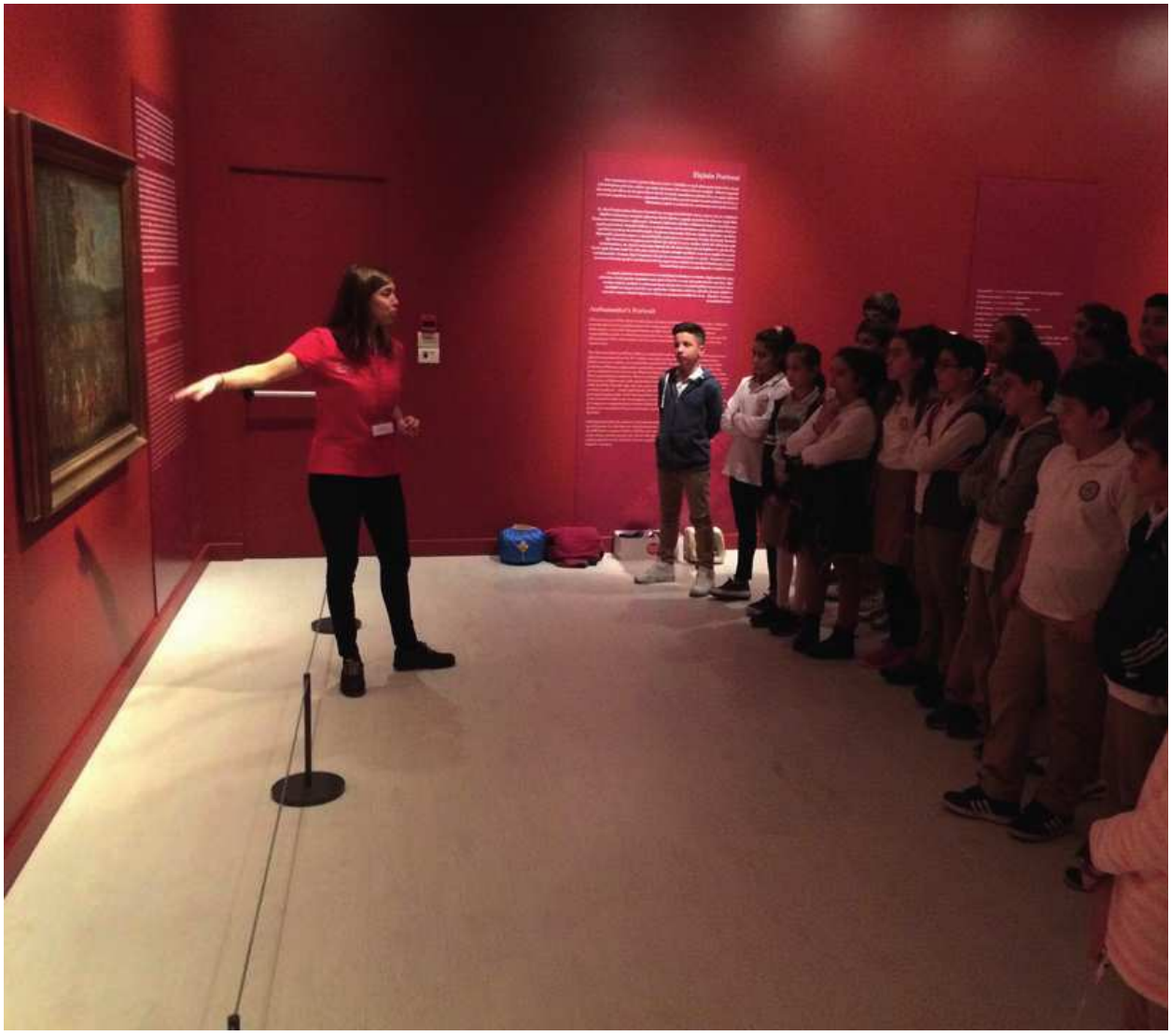
Görsel sanatlar öğretmenleri, çeşitli türdeki müzelerin sabit ve değişen koleksiyonları ve aktivitelerinden yararlanarak öğrencilerinin bilgilenmesinde, bakış açılarının ve yaratıcılıklarının gelişmesinde önemli rol oynarlar.

Güzel Sanatlar liseleri öğretim programlarında yer alan konuların pek çoğu müze ortamında işlenebilir. Derslerin mümkün olduğu kadar sınıf dışı ortamlarda çalışmalarını sağlamak gerekir. Bu nedenle öğrencilerin dersi müze ortamında işlemesi, onların konuya olan ilgilerini de artıracaktır.

Görsel sanatlar derslerinde iki boyut ve üç boyut kavramların öğretilebileceği en etkili mekânlar müzelerdir. Sanat müzeleri, etnografya müzeleri ve arkeoloji müzeleri bu konuda zengin öğrenme ortamları sunar. Öğrencilere form kavramı en iyi biçimde sanat müzelerinde öğretilebilir. Resim ile heykel, heykel ile rölyef arasındaki farkları sanatçı örneklerinden göstererek anlatmak daha kalıcı bir öğrenme sağlar.

Çizgi, doku, leke, form, boşluk, renk, valör gibi tasarım elemanları; ritim, hareket, denge, vurgu, kontrast, birlik gibi tasarım ilkeleri öğretilirken sanat müzesi koleksiyonlarından ve etkinliklerinden faydalanılabilir. Koleksiyonlardaki eserler bu ilke ve elemanların farklı kullanımları için iyi birer örnektir. Tasarımlar ortaya konulurken ve yaratıcılıklar geliştirilirken en sağlıklı bilgi, ustaların örnekleri incelenerek edinilebilir.

Görsel sanatlar derslerinde uygulama çalışmalarının yanında sanat tarihi, estetik, sanat eleştirisi konularında da düşünmeye, bilgilendirmeye ve eleştirmeye yönelik çalışmalar yaptırılmalıdır. Bu alanların öğrenilmesinde sanat müzeleri ve galeriler en etkili çalışma ortamlarıdır. Sanat akımları ile ilgili teorik ve görsel bilgilendirilmeler, en kalıcı şekilde galerilerde ve sanat müzelerinde yapılabilir (Görsel 5.29).

Görsel 5.29: *Öğrenci etkinlikleri, Pera Müzesi, İstanbul*

SIRA SİZDE • Ders Dışı Faaliyet

Müzede Bir Heykeli Model Kullanarak Desen Çizimi

Görsel 5.30: *Yunan mitolojisi'nde tıbbın ve sağlığın tanrısı Asklepios (Asklepiyos) heykeli*

- *Gittiğiniz müzede beğendiğiniz bir heykeli seçiniz.*
- *Hangi açıdan daha iyi göründüğünü bulmak için etrafında dolanıp heykeli iyice inceleyiniz.*
- *Detayları rahatça görebileceğiniz bir açı ve mesafede yerinizi belirleyiniz.*
- *Anatomik yapısına ve dokusuna dikkat ederek heykelin tamamının ya da bir bölümünün taslağını çiziniz.*
- *Işığın geliş yönüne göre açık-orta-koyu değerleri kullanarak çiziminizi hacimlendiriniz.*
- *Çalışmanızı yaparken tasarım ilkeleri ve elemanlarını göz önünde bulundurunuz.*
- *Çalışmanızı tamamladıktan sonra ürününüzü heykelle kıyaslayarak kontrol ediniz.*
- *Müzede çalışmak hoşunuza gitti mi?*
- *Desen dersi açısından düşündüğünüzde müzedeki çalışmanın verimli olduğunu ve kendinize olan güveninizi artırdığını söyleyebilir misiniz? Bu konudaki düşüncelerinizi belirtiniz.*

Malzemeler: *35x50 cm resim kâğıdı, resim kalemleri, silgi, resim altlığı.*

SIRA SİZDE • Ders Dışı Faaliyet

Müzede Bir Büstü Model Alarak Desen Çizimi

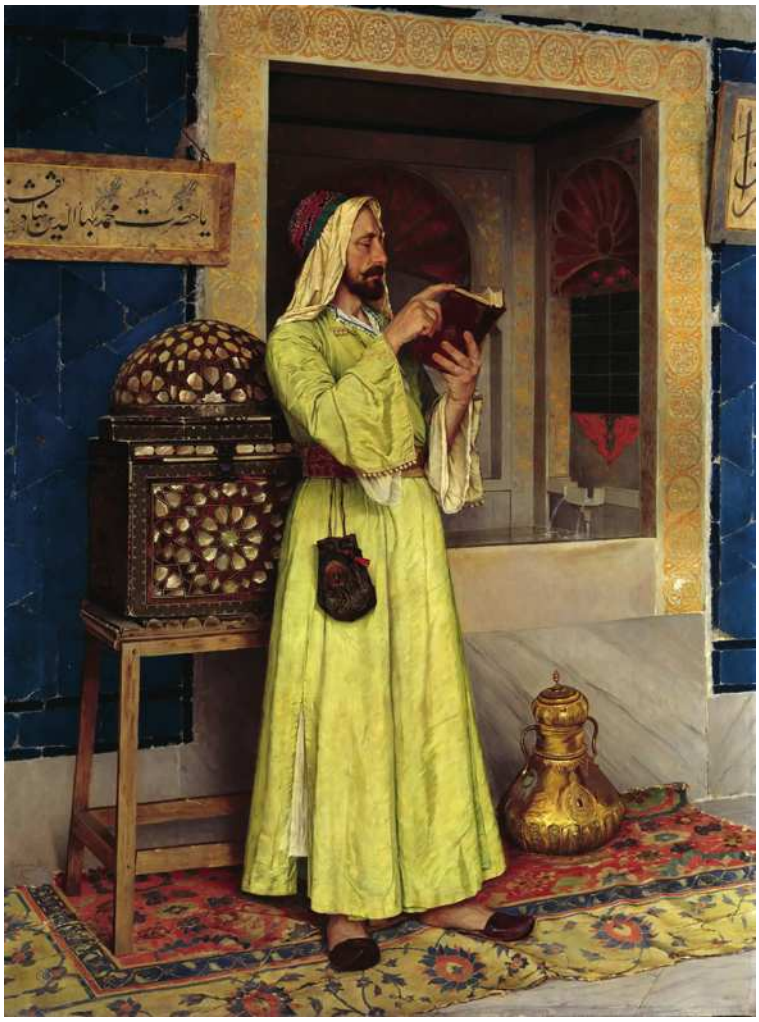
Görsel 5.31: *Pseudo Seneca'nın büstü (Piseudo Seneka), 17. yy., Peter Paul Rubens (Pitır Pol Rubens), özel koleksiyon*

- *Gittiğiniz müzede beğendiğiniz bir büst seçiniz.*
- *Hangi açıdan daha iyi göründüğünü bulmak için büstü farklı açılardan inceleyiniz.*
- *Detayları rahatça görebileceğiniz bir açı ve mesafede yerinizi belirleyiniz.*
- *Anatomik yapısına ve dokusuna dikkat ederek büstün taslağını çiziniz.*
- *Çiziminiz sırasında büstün anatomik yapısına, dokusuna, üzerine düşen ışık-gölgeye dikkat ediniz.*
- *Işığın geliş yönüne göre açık-orta-koyu değerleri kullanarak çiziminizi hacimlendiriniz.*
- *Çalışmanızı yaparken tasarım ilkeleri ve elemanlarını göz önünde bulundurunuz.*
- *Çalışmanızı tamamladıktan sonra taslağınızı büstle kıyaslayarak kontrol ediniz.*
- *Yaptığınız çalışmayı yeterli buldunuz mu? Bu konudaki düşüncelerinizi belirtiniz.*

Malzemeler: *35x50 cm resim kâğıdı, farklı renklerde çizim kalemleri, silgi, resim altlığı.*

SIRA SİZDE • Ders Dışı Faaliyet

Bir Sanat Galerisinde Reprodüksiyon Çalışması

Görsel 5.32: *Ab-ı Hayat Çeşmesi, Osman Hamdi Bey, 1904, Alte (Eltı) Ulusal Galeri, Berlin, Almanya*

Ziyaret ettiğiniz bir sanat galerisinde beğendiğiniz bir tablonun reprodüksiyonunu yapmak için

- *Tablonun tam karşısına geçiniz. Detayları ve renk geçişlerini rahatça görebileceğiniz mesafede durarak eseri iyice inceleyiniz.*
- *Reprodüksiyonunu yapmak için çiziminize başlayınız.*
- *Tabloyu genel hatlarıyla çizdikten sonra asıl renklere bağlı kalarak çalışmanızı renklendiriniz.*
- *Çalışmanızı yaparken tasarım ilkeleri ve elemanlarını göz önünde bulundurunuz.*
- *Çalışmanızı tamamladıktan sonra çiziminizi tablo ile kıyaslayarak kontrol ediniz.*
- *Yaptığınız çalışmayı yeterli buldunuz mu? Bu konudaki düşüncelerinizi belirtiniz.*
- *Okuldaki atölye ortamı yerine galeri ortamında çalışmanın hoşunuza gidip gitmediğini söyleyiniz.*
- *İki Boyutlu Sanat Atölye dersi açısından düşündüğünüzde galeride çalışmanın verimli olduğunu ve kendinize olan güveninizi artırdığını söyleyebilir misiniz? Bu konudaki düşüncelerinizi belirtiniz.*

Malzemeler: *35x50 cm resim kâğıdı, pastel boya, kalem, silgi, resim altlığı.*

TANIYALIM

İzmir Etnografya Müzesi

İzmir Etnografya Müzesinde İzmir ve yöresinin 19. yüzyıldaki sosyal yaşamına ait eserler yer almaktadır (Görsel 5.33). Bu nedenle endüstrileşme ile birlikte bugün artık yok olmaya yüz tutmuş nalıncılık, tenekecilik, çömlekçilik, göz boncukçuluğu, tahta baskıcılık, halı dokumacılığı, urgancılık, keçecilik ve saraciye gibi el sanatları sergilenerek tanıtılmaktadır (Görsel 5.34 ve 5.35).

Birinci katta keçecilik, nalıncılık ve tenekecilik sanatlarının yanında İzmir'in ilk Türk eczanesi olan İttihat Eczanesi ve meşhur Demirhindi Şerbetçisi bu bölümden ziyaretçileri selamlamaktadır.

İkinci katta bulunan 19. yüzyıl gelin odası, ahşap kaplı tavanı ve o yıllardaki doğal hâliyle izleyenleri kendisine hayran bırakmaktadır (Görsel 5.36). Bu bölüme girmeden soldaki bölümdeki vitrinde de farklı yörelere ait çeşitli malzemelerden yapılmış bebekler sergilenmektedir. Bu bölümün devamında gelinlik vitrinleri, oturma odası, sünnet odası, mutfak malzemeleri bulunmaktadır.

İkinci bölümde Ege Bölgesi gelin başları, kadın süs eşyaları, Osmanlı Dönemi sikkeleri, el yazması kitaplar ve yazı takımları ile devrin silah örnekleri (ok, yay, zırh, kama, tabanca vb.) bulunmaktadır. Ayrıca halı tezgâhı ve çeşitli yörelerden halı örneklerinin sergilendiği iki bölüm de ziyaretçilerin oldukça ilgisini çekmektedir.

Görsel 5.33: *Etnografya Müzesi, İzmir*

Görsel 5.34: *Oturma odası, Etnografya Müzesi, İzmir*

Görsel 5.35: *Misafir odası, Etnografya Müzesi, İzmir*

Görsel 5.36: *Gelin ve damat, Etnografya Müzesi, İzmir*

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

A) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

1. Görsel sanatlar derslerinde iki boyut ve ……. kavramlarının öğretilebileceği en etkili mekânlar müzelerdir.

2. Görsel sanat dersleri, uygulama çalışmalarının yanı sıra öğrencinin estetik ve ……..… yapabilmesini de sağlayan bir içeriğe sahip olmalıdır.

B) Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

3. Müze koleksiyon ve etkinliklerinden yararlanmanın eğitime yapabileceği katkılara üç örnek veriniz.

4. Farklı türdeki müzelerde yer alan eserlerin ortak özellikleri nelerdir?

C) Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

5. Aşağıdakilerden hangisi müzelerin öğrenci eğitimindeki etkilerinden biridir?

A) Dikkat ve ilgi çeken eserler üzerine odaklanma

B) Müzelerdeki eserlerden hareketle ürün veya proje ortaya koyma

C) Müzelerde yer alan eserlerden hareketle geçmişteki yaşantılar ile içinde bulunulan zamandaki yaşantılar arasında bağ kurma

D) Müzelerde, olayları bütün boyutlarıyla düşünme ve değerlendirmeyi (çok boyutlu düşünmeyi) öğrenme

E) Müzelerde bulunan tanıtıcı levhalar ve teknolojik aygıtlardan yararlanma

6. Müzelerin, programlarını uygularken ağırlıklı olarak yararlandıkları yöntemler aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Drama-sanat eğitimi B) Sanat eğitimi-sosyoloji C) Drama-sosyoloji

D) Sanat eğitimi-arkeoloji E) Drama-arkeoloji

7. Sanat tarihi, görsel kültür eserlerini araştıran bilimsel bir alan olarak tanımlanır. Bu alan, bitmiş bir döneme ait sanat eserleri aracılığıyla dönemin kültürel ortamı ve insanları hakkında bilgi edinilmesini sağlar. Öğrencilere verilecek sanat tarihi eğitimi, eski uygarlıklara ait sanat eserlerindeki güzelliklerin keşfedilmesinin yanında toplumsal ve tarihsel değerleri yansıtan karakterlerin tespit edilmesine de yardımcı olur. Ayrıca müzede yapılacak diğer etkinlikler için altyapı oluşturması amacıyla öğretmen veya müze görevlilerinin sergilenen eserlere ilişkin öğrencilere bilgi vermesi de yararlı olacaktır.

Paragrafta anlatılanlara göre müze ziyareti yapan bir öğrenciyle ilgili

I. Müze ziyareti yapan öğrenciler mutlaka sanat tarihini bilmelidir.

II. Sanat tarihi bilen öğrenci, müzede sergilenen bazı eserleri tanıyabilir.

III. Müze rehberi veya öğretmen olmadan müzeyi gezen bir öğrenci, müzede sergilenen eserler hakkında yeterli bilgiye sahip olamaz.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) II ve III E) I, II ve III

MÜZE VE GALERİDE GÖRSEL SANATLAR ÇALIŞMASI ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Bu form, kendinizi değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıda verilen ölçütlere göre müze veya galeride desen çizimi alanındaki çalışmalarınızı değerlendirerek sizi en iyi şekilde ifade eden seçeneğin altına kontrol işareti (✓) koyunuz.

ÖĞRENCİNİN

Adı Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

5.1.3. Müze ve galerilerde görsel sanatlar çalışmaları yapar.

	ÖLÇÜTLER	DERECELER		
		EVET	HAYIR	KISMEN
1.	35X50 cm resim kâğıdını, kalemlerimi ve resim altlığını hazırladım.			
2.	Çizimini yapmak üzere müze içinden bir sanat eseri belirledim.			
3.	Çizim için uygun açıyı belirleyerek oturma yerini hazırladım.			
4.	Çalışmama sanat eserinin anatomisine ait taslağı çizerek başladım.			
5.	Işığın geliş yönüne göre açık-orta-koyu değerleri kullanarak taslağa hacimlendirme çalışması yaptım.			
6.	Çalışmamı yaparken tasarım ilke ve yöntemlerini göz önünde bulundurdum.			
7.	Çalışmamı kara kalem tekniğini kullanarak yaptım.			
8.	Çalışmamı tamamladıktan sonra taslağımı sanat eseri ile kıyaslayarak kontrol ettim.			
9.	Başarılı ve başarısız bulduğum yerleri sözlü olarak ifade ettim.			

DEĞERLENDİRME

Çalışmalarınızı verimli şekilde sürdürebilmeniz için işaretlediğiniz “kısmen” ve “hayır” seçeneklerindeki becerileri tekrar çalışmalısınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Müze veya galerilerde görsel sanatlar çalışmaları ünitesini değerlendirmek için aşağıda listelenen ölçütlerin öğrenci tarafından gerçekleştirilme düzeylerini belirlemek için ifadenin karşısında bulunan yere kontrol işareti (✓) koyunuz.

ÖĞRENCİNİN **Adı Soyadı :** **Sınıfı :** **Numarası :**		**DERECELER**				
	BECERİLER	**ÇOK İYİ**	**İYİ**	**ORTA**	**GELİŞTİRİLEBİLİR**	**ZAYIF**
1.	Çalışma sürecinde çizim için gerekli malzemeleri tam ve düzenli olarak temin etti.					
2.	Müzede çalışmak istediği sanat eserini seçti.					
3.	Çizimini yapacağı sanat eserinin en iyi görünüş açısını tespit ederek oturma yerini düzenledi.					
4.	Belirlediği açıya göre sanat eserinin taslağını oluşturdu.					
5.	Işığın geliş yönüne göre açık-orta-koyu alanları belirledi.					
6.	Çizimini yaparken tasarım ilke ve elemanlarını göz önünde bulundurdu.					
7.	Çalışmasında sanat eserine sık sık bakarak oranların doğruluğunu kontrol etti.					
8.	Kara kalem tekniğine göre hacimlendirme çalışması yaptı.					
9.	Çalışması bittikten sonra benzerlik açısından taslağını sanat eseri ile kıyasladı.					
10.	Başarılı ve başarısız olduğu yerleri tespit ederek sözlü olarak ifade etti.					
	TABLO PUANI					

Tablo puanını 100'lük sisteme dönüştürme işlemi

Tablodan alınabilecek en yüksek puan her bir kriter için 5 puandır.

100'lük sisteme çevirmek için formül

(Tablo Puanı x 100)/50=Puan

Değerlendirme

Bu ölçekten 100 üzerinden 70 aldıysanız bu öğrenme için başarınız yeterli düzeyde demektir.

69 veya bunun altında puan almışsanız ilgili önceki öğrenmeleri tekrar etmelisiniz.

Kavramlar

- Müzekart
- Gönüllü Müze Dostu
- Müze Rehberi

Neler Öğreneceksiniz?

- Müze ziyaretinin önemini,
- Müze ziyareti öncesinde yapılması gereken çalışmaları,
- Müze ziyareti sırasında dikkat edilmesi gereken kuralları,
- Müzede eserleri, nesneleri incelerken dikkat edilmesi gereken hususları,
- Müzelerde gerçekleştirilen sanatsal, sosyal ve kültürel organizasyonları,
- Eserlerin müzede sergilenmesine yönelik görüşleri, izleme ve çalışmaları,
- Müzede sergilenen eserlere ilişkin öğrenci görüşlerinin farklı sanatsal uygulamalarını öğreneceksiniz.

6. ÜNİTE

VERİMLİ MÜZE ZİYARETLERİ

Ünite Bölümleri

6.1. VERİMLİ MÜZE ZİYARETİ

6. VERİMLİ MÜZE ZİYARETLERİ

HAZIRLIK SORULARI

1. *Bir müzede en çok görmek istediğiniz nesne veya eserler nelerdir?*

2. *Daha önce gittiğiniz bir müzede ne tür etkinliklere katıldınız?*

3. *Müze ziyaretlerinin sanat eğitimine katkıları neler olabilir?*

6.1. VERİMLİ MÜZE ZİYARETİ

6.1.1. Müze Ziyaretinin Önemi

Öğrenciler için yeni yerlere gitmek, yeni insanlarla tanışmak, öğrenmede yeni yaklaşımları denemek ve gerçek nesnelerle karşılaşmak güdüleyici ve uyarıcı olabilir. Bu açıdan müzelerin eğitim amaçlı kullanım potansiyeli oldukça zengindir. Müzeler, sınıf ortamı dışında bilgiye kaynağından ve yaparak yaşayarak ulaşabileceğimiz mekânlardır.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Topkapı Sarayı, Osmanlı padişahlarının ikâmetgâhı, devletin yönetim ve eğitim merkezidir. İstanbul'un Fethi'nden sonra Padişah II. Mehmed tarafından 1460-1478 yılları arasında yaptırılmış, zaman içerisinde bazı ilavelerle genişletilmiştir. Osmanlı padişahları ve saray halkı 19'uncu yüzyıl ortalarına kadar burada ikâmet etmiştir. Topkapı Sarayı, 3 Nisan 1924'te Mustafa Kemal Atatürk'ün emriyle müzeye dönüştürülmüştür.

Topkapı Sarayı olağanüstü zenginlikteki koleksiyonları ve son derece ilgi çekici hikâyeleriyle dünyanın en görülmeye değer saraylarından biridir. İmparatorluk hazinesi, Avrupa porselenleri ve camları, bakır ve tombak mutfak eşyası, Çin ve Japon porselenleri, gümüşler, Hırka-i Saadet dairesi ve kutsal emanetler, İstanbul cam ve porselenleri, padişah elbiseleri, padişah portreleri ve resim koleksiyonu, silahlar müzede sergilenen değerli koleksiyonlar arasındadır.

Görsel 6.1: *Topkapı Sarayı Müzesi, İstanbul*

Müze ziyaretlerinin önemini millî ve manevi değerleri korumaları, sergilemeleri ve geleceğe aktarmaları açısından değerlendirerek düşüncelerinizi belirtiniz.

Müze ziyaretleri, eğitimi daha ilgi çekici hâle getirir ve kalıcı öğrenmeyi sağlar. Görsel sanatlar eğitimi; uygulama, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik boyutlarıyla bütünleştirildiği zaman daha verimli ve etkileyici olur. Sanat eğitiminin ayrılmaz parçası olan bu derslerin öğretilebilmesi için özellikle sanat, arkeoloji ve etnografya müzeleri kalıcı öğrenmenin sağlanabileceği ortamlardır.

Müzelerde sunulan öğrenme ortamları, sınıf ortamında sunulanları tamamlayıcı niteliktedir. Müze ziyaretlerinin öğrencilerde alternatif öğrenme yollarının keşfedilmesi, yeni öğrenme alanlarında öğrenme ve çalışma isteklerinin gözlemlenmesi ile çalışmaların aktif hâle getirilmesi gibi faydaları vardır (Görsel 6.2).

Görsel 6.2: *Arkeoloji Müzesi öğrenci ziyareti, Aydın*

SIRA SİZDE • Ders İçi Faaliyet

Son yıllarda Türkiye'de özel müzelerin sayısı hızla artmaktadır. Pera, Sakıp Sabancı, Koç ve Modern Sanatlar Müzesi bunlardan bazılarıdır (Görsel 6.3, 6.4, 6.5 ve 6.6.).

Görsel 6.3: *Pera Müzesi, İstanbul*

Görsel 6.4: *İstanbul Modern Sanatlar Müzesi, İstanbul*

Görsel 6.5: *Sakıp Sabancı Müzesi, Mardin*

Görsel 6.6: *Sakıp Sabancı Evi Müzesi, İstanbul*

Yukarıda verilen görselleri inceleyiniz.

Özel müzeler devlet müzelerinin yanında ülkeye ve topluma ne gibi katkılar sağlar? Müzeleri kuran kişilerin gayret, fedakârlık ve hizmetlerini, vatan sevgisi ile geçmiş yaşantılara saygı bağlamında açıklayınız.

6.1.2. Müze Ziyareti Öncesinde Yapılması Gereken Çalışmalar

Müze ziyaretleri genel olarak üç aşamadan oluşur.

- Ön hazırlık
- Müze ziyareti
- İzleme ve çalışma

Ön Hazırlık

a) Okulların Yapması Gereken Ön Hazırlıklar

Planlanan müze gezisi için öğrencilere ön bilgi verilerek onların hazırlanmasını sağlamak için yapılan faaliyetlerdir. Ön hazırlık, okul içi ve okul dışında yapılan çalışmalardan oluşur.

Planlı bir hazırlık, verimli ve etkili müze ziyareti için gereklidir. Öğrencilerin müzelerden etkili bir biçimde yararlandırılması onların ziyaret öncesi iyi güdülenmesine ve hazırlanmasına bağlıdır. Sadece öğrencinin değil öğretmenin de ön hazırlık yapması gerekir. Yapılan hazırlıklar, öğretmen tarafından kayıt altına alınmalıdır.

Öğretmen, müze gezisinde gün içinde neler yapılacağını kesin olarak belirlemeli ve o plan doğrultusunda hareket etmelidir. Bunun için bir müze rehberi hazırlanabilir. Müzelerin çok çeşitli olmasından dolayı öğretmen, öğrencileri götüreceği müzeyi seçerken işleyeceği dersin hedef ve kazanımlarına dikkat etmelidir.

Müze Rehberi Dosyası: Müze ortamındaki etkinliklerin verimli bir biçimde gerçekleşmesini kolaylaştırması bakımından müze rehberi dosyasının hazırlanması gerekir. Bu dosyanın içerisinde müzede nasıl davranılması gerektiğini içeren bilgiler, müzede dikkat edilmesi gereken kurallar, müzenin planı ve müze ortamındaki etkinlikler için kullanılacak çalışma sayfaları bulunmalıdır. Ayrıca müze rehberi dosyasında, öğrencinin müze ile ilgili istedikleri notları alıp çizimler yapabilecekleri boş bir sayfanın da bulunması yararlı olacaktır.

Müzeye gidilmeden önce götürülecek öğrenciler ya da işlenecek ders hakkında müze yetkililerinden gerekli izinler zamanında alınmalıdır. Müze yetkililerine bilgi verilip hangi tarihlerin uygun olduğu öğrenilmelidir.

Bazı müzeler, haftanın belirli günleri yoğun olabilir veya görevli personel müze gezisi esnasında başka görevleri olduğu için rehberlik yapamayabilir. Müze rehberinden en iyi şekilde faydalanabilmek için belirlenen tarihten önce müze idaresi ile görüşmeler yapılmalı, müze ve gezi tarihleri mutlaka kararlaştırılmalıdır.

Öğretmen, müze gezisiyle ilgili bir gezi planı hazırlamalı, görev yaptığı okuldan izin belgesi ve öğrenci velilerinden izin dilekçesi almalı, müze giriş ücretleri ile müze kartlar hakkında onlara bilgi verilmelidir.

Müzekart: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı müze ve ören yerine ziyaret imkânı sağlayan giriş kartıdır (Görsel 6.7).

Görsel 6.7: *Müzekart çeşitleri*

Öğretmen, öğrencileri müzeye götürmeden önce müze ve müzedeki eserlerle ilgili detaylı bilgiler toplamalı, müzeden en etkili şekilde eğitim amaçlı nasıl faydalanması gerektiğini düşünmeli ve müzedeki eserlerle ilgili etkinlikler planlamalıdır. Örneğin bazı eserlerin mitolojik hikâyeleri öğrenilip ziyaret esnasında yaratıcı drama etkinlikleri yapılarak ziyaret eğlenceli bir hâle getirilebilir. Böylelikle öğrencilerin konuyla ilgili kalıcı bilgilere sahip olması sağlanabilir. Müze ziyaretinde uygulamalı resim çalışmaları yaptırılmak isteniyorsa ziyaret öncesi konuya uygun eser belirlenmelidir.

Öğretmen, müzeyi daha önceden gezip müze ziyareti ve müzedeki eserlerin analizi için uygun süreyi tespit etmelidir. Müze binası hakkında genel bir bilgiye sahip olunması, öğrencilerin temel ihtiyaçlarını (lavabo, yeme, içme, dinlenme vb.) karşılama ve müze binası içinde rahat dolaşmalarını sağlamak açısından önemlidir.

Öğretmen, ziyaret öncesinde öğrencilere müzede uyulması gereken kuralları kavratmalıdır. Bunun yanında ziyaretin amacı, süresi ve yanlarında getirmeleri gereken malzemeler hakkında bilgi vermelidir. Müzede uygulamalı resim çalışması yaptırılacaksa kalem, silgi, resim kâğıdı, boya kalemleri gibi malzemelerin temin edilmesi gerektiği ziyaret öncesinde öğrencilere söylenmelidir.

Öğretmen tarafından müze gezisi öncesi öğrencilere uygulanmak üzere ön anket, müze ziyareti esnasında uygulanacak amaca uygun çalışma kağıtları ve müze ziyareti sonrası uygulanacak son anket hazırlanmalıdır.

Öğrenciler müzeye götürülmeden önce müzenin tanımı, müze çeşitleri, müzelerin görevleri ve amaçları gibi konularda bilgilendirilmelidir. Gezi kapsamında müzede yapılacak etkinliklerden bahsedilerek öğrencilerin verimli bir müze gezisi için hazırlanmasına yardımcı olunmalıdır.

Müze Ziyareti Öncesi Öğretmenin Yapması Gereken Çalışmalar Listesi

Faydalı bir müze ziyareti için planlı bir hazırlık yapılmalı ve aşağıda belirtilenler uygulanmalıdır:

- Gidilecek müze belirlenmeli,
- Müzeye gidilecek uygun tarih saptanmalı,
- Gidilecek müzenin idaresi ile iletişime geçilmeli,
- Okullardan gerekli izin belgesi alınmalı,
- Öğrenci velileri bilgilendirilmeli ve velilerden gerekli izin alınmalı,
- Ziyaret edilecek müze ile ilgili ön bilgi toplanmalı, varsa eserlerle ilgili gerçek ya da mitolojik hikâyeler öğrenilmeli,
- Müzenin eğitim sorumlularından yardım alınmalı,
- Müze ziyaretinin süresi belirlenmeli,
- Müze ziyareti ile ilgili çalışma kâğıtları ya da müze rehberi hazırlanmalı,
- Öğrenciler belirlenen müzeye götürülmeden önce fikren hazırlanmalı,
- Ziyareti yapılacak müzede neler görebilecekleri hakkında öğrencilerle konuşulmalı,
- Fikirlerini söyleme konusunda cesaret verilmeli,
- Öğrencilere müze ziyareti sırasında hangi kurallara dikkat etmeleri gerektiği açıkça belirtilmelidir. **(Müze ziyaret süreci ile ilgili formlar ve etkinlik örnekleri ünite sonunda verilmiş olup bu formlar çoğaltılarak kullanılabilir.)**

b) Müzelerin Yapması Gereken Ön Hazırlıklar

Müze yönetimleri, ziyaretçi gruplarıyla ilgili kayıt sistemi oluşturmalıdır. Müzelerin gelecek grupla ilgili bilgileri (okul ve görevli öğretmenlerin adı, katılımcı sayısı, sınıf vb.) istemeleri gerekir. Bu bilgiler, eğitsel malzemenin ve grubun fiziksel özelliklerine uygun donanımın hazırlanmasında yardımcı olacaktır.

Müzelerde eğitim paketleri hazırlanmalı, bu doğrultuda uygun eğitim ortamları düzenlenmelidir

Müze, çalışanlarını (müze uzmanı, müze rehberi, müze eğitimcisi) belirli aralıklarla eğitime tabi tutmalı, böylece onların çağın yeniliklerini müzeye taşımalarını sağlamalıdır.

Gönüllü Müze Dostu: Müze gönüllüleri, müzelerin eğitim çalışmalarına katkı yapan öğrenci veya sivillerden oluşur. Üç ya da altı ay gibi sürelerde haftada en fazla iki saat olmak kaydıyla müze içinde pek çok bölümde çalışabilmektedirler. Gönüllülerin müze ve galeri oyunları asistanlığı, öykü okuyuculuğu, müze sınıfı asistanlığı, okul öncesi grupları ve anaokulu asistanlığı, karakterlerin kostümlerini giyerek animatörlük ve hayvan bakıcılığı gibi görevleri vardır.

Müze eğitimcisi, içeride ve dışarıda müze için gerekli olan ilişki ve bağlantıları kurmalıdır.

Program tasarlama aşamasında müze eğitimcisi kullanılacak yöntem, nesne ve konuları belirlemeli, uygulanacak grupları tespit etmeli, bunun yanında iyi sonuç elde etmek için bütün bu çalışmaların nasıl yapılacağını tasarlamalıdır.

Müze Ziyareti

İkinci bölüm olan müze ziyareti, öğrencide fiziksel deneyim ve kalıcı öğrenme sağlar. Bu şekilde uygulanan bir çalışma programının başında ya da sonunda mutlaka başarıya ulaşılır.

Müze ziyaretinde ilk olarak öğrencilerin bulundukları ortamda kendilerini rahat hissetmeleri sağlanmalıdır. Bu amaçla onlara müze mekânı hakkında bilgi verilmeli, doğal ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri lavabo, büfe, müze giriş-çıkışları ve danışma gibi mekânların yerleri gösterilmelidir. Müze gezisi sırasında öğretmenin daima öğrencilerinin yanında olduğunu hissettirmesi ve onlara güven vermesi gerekir. Aynı zamanda müzede uygulanmasını istediği aktivitelerin sorunsuz geçmesi amacıyla yönlendirici olmalıdır.

İzleme ve Çalışma

Öğretmen, müzede uygulamalı çalışmalar yaptırmak istiyorsa mekânı buna göre belirlemelidir. Bu doğrultuda öğrencilerin hepsinin etkinlikleri görebileceği oturma yerleri ayarlanmalıdır. Müze ziyareti esnasında öğretmen, öğrencilerin yaratıcılığını engelleyecek bütün davranışlardan kaçınmalıdır. Bunun için müzede öğrencilerin en çok ilgisini çeken eserler üzerinde odaklanılması uygun olacaktır (Görsel 6.8).

Öğrencilere müzedeki bütün eserlerin gösterilmesi yerine birkaç eserin detaylı incelenmesine olanak sağlanmalıdır. “Grup sanat eleştirisi” kapsamında öğretmen, öğrencilerin sanat eleştirisi tartışmasına öncülük etmeli ve bunun için daha önceki sanat eleştirisi çalışma örneklerini kullanmalıdır.

Öğretmen, her öğrenciye üzerinde çalışma yapmaları için birer çalışma kâğıdı dağıtmalı ve öğrencilerin beğendikleri bir ya da birkaç sanat yapıtını çizmeye onları yönlendirmelidir. Bu süreçte öğretmen, öğrencilerin sanat yapıtları ile ilgili sorularını not etmelidir. Öğretmen, öğrencilerin yalnız veya arkadaşlarıyla fikir alışverişi içinde çalışmasına, eserler hakkında yorum yapmasına olanak sağlamalı; yeteneklerini ortaya çıkarabilmek için uğraşmalı ve ihtiyaçları kadar zaman ayırmalıdır.

Görsel 6.8: *Sıtkı Koçman Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin müzedeki heykellerden çizim çalışmaları, Muğla*

Görsel 6.9: *Öğrenci ziyareti, Sıtkı Koçman Üniversitesi Kopya Heykeltraşlık Eserleri Müzesi, Muğla*

Etkili bir müze ziyareti gerçekleştirmek amacıyla 1880'li yıllardan itibaren müze ziyaretçilerine yardım için "Müze Ziyareti Sırasında Uyulması Gereken Kurallar" listesi oluşturulmuştur (Görsel 6.9).

Bu listeye göre müze ziyaretinden verim elde edebilmek için aşağıdaki maddelere dikkat edilmelidir.

- Çok fazla eser görmekten kaçının.
- İyi incelenen bir eserin ya da nesnenin rastgele bulunan birçok nesne veya eserden daha iyi olduğunu unutmayın.
- Bir müzeye girmeden önce kendinize özellikle neyi öğrenmek istediğinizi sorun ve ilginizi büyük ölçüde bu eserlerle sınırlayın.
- Yanınızda bir defter bulundurun ve izlenimlerinizi kaydedin. Böylece sonraki ziyaretlerinizde bir öncekinde kaldığınız yerden devam edebilirsiniz.
- Gördüğünüz eser veya nesnelere ilişkin izlenimlerinizi başkalarına da anlatın.
- İlgi duyduğunuz eser veya nesnelere ilişkin yayınları okuyun.
- Eşya ve nesneleri dikkatlice gözlemleyin ve gördükleriniz üzerinde uzunca düşünün.

6.1.3. Müze Ziyareti Sırasında Dikkat Edilmesi Gereken Kurallar

- Müzede gerekli olacak malzemeleri yanınızda bulundurunuz.
- Müzede sergilenen eserlere ve kaidelerine dokunmayınız, yazı yazmayınız.
- Gürültü yapmayınız.
- Anlatılanları dikkatle dinleyiniz.
- Müzede yapılan uyarıları dikkate alınız.
- İstediğiniz ve gerekli bulduğunuz bilgileri yazıp çizimler yapınız.
- Merak ettiklerinizi öğretmeninize veya müze görevlilerine sorunuz.
- Müzede bir şey yemeyiniz.
- Yerlere çöp atmayınız.
- Müzede fotoğraf çekme kurallarına uyunuz.
- Müzede size sunulan dünyayı tanımaya çalışınız. O günlere ait yaşantılarla günümüz yaşam tarzını karşılaştırarak bağlantılar kurmaya çalışınız.

6.1.4. Müzede Eserleri ve Nesneleri İncelerken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Müzede bir sanat eseri incelenirken aşağıda yer alan sanat eleştirisi soruları sorulmalı ve cevapları aranmalıdır.

- Eserin adı nedir?
- Eserin sanatçısı kimdir?
- Eser ne zaman ve nerede yapılmıştır?
- Eser hangi teknikle yapılmıştır?
- Eser hangi amaçla yapılmış olabilir?
- Eser bugün de önemini korumakta mıdır?
- Hangi tarihî olaylar eserin oluşturulmasını etkilemiştir?
- Eser hangi öyküyü ya da simgeleri anlatmaya çalışmıştır?
- Bu sanat eserini daha iyi değerlendirebilmek için başka ne gibi sorular sorabilirsiniz?

6.1.5. Müzelerde Gerçekleştirilen Sanatsal, Sosyal ve Kültürel Organizasyonlar

Müzede gerçekleşecek eğitim; önceden planları yapılmış, süreleri belirlenmiş, araç gereçleri hazırlanmış olan programın uygulama aşamasıdır. Müzelerde drama, nesnelerin elle tutulması, eğitim tiyatrosuna katılma, kolaj yapma, üç boyutlu heykeller yapma, sit ve kazı alanında çalışma, bir gösteriyi izleme gibi etkinlikler planlanabilir. Bunun için müzede konuları tasarlamakla görevli uzman bir eğitimci ve uygun bir mekân olmalıdır.

Atölye Çalışmaları: Müzelerin eğitim bölümlerinin temel görevlerinden biri, ziyaretçi gruplarına yönelik atölye çalışmaları düzenlemektir. Atölye çalışmalarında sınıf düzeylerine göre konu ve biçim belirlenmelidir. Atölye çalışmaları; özgür yaşantılar elde etmeyi, hayalleri somutlaştırabilmeyi, yaparak yaşayarak öğrenmeyi ve bilgilerin pekişmesini sağlar.

Çalışma Yaprakları: Müze içerisinde öğretim amacıyla kullanılabilecek en uygun etkinliklerden olan çalışma yaprakları, nesnelere belli bir amaçla bakmaya yardımcı sayfalardan oluşmaktadır. Çalışma yapraklarının asıl amacı sözcük, kavram ve nesnelerin zihinde kalıcı olmasını sağlamaktır.

Çalışma yapraklarının ilk sayfasına, çalışılacak nesnenin bir resmi konabilir ve konuyla ilgili ön bilgi verilebilir. Daha sonra nesne ile ilgili sorular sorulabilir ve düzeye uygun etkinlikler (bulmaca, çeşitli oyunlar, çizim yapma, müzede nesnenin yerini belirleme, diğer nesnelerle ve günlük hayatla bağlantı kurma vb.) düzenlenebilir.

Bulmaca: Bulmacalar, çalışma yaprakları içerisinde yer alabilecek yazılı etkinlik materyallerindendir. Müze ziyareti öncesi öğretmen tarafından hazırlanabilecek bulmacalar, kavram ve sözcük öğretimi için etkili bir yöntemdir.

Bulmacalar; müze koleksiyonlarındaki eserlerin adları, hikâyeleri, teknik özellikleri, yapıldıkları dönemler ve belli terimlerin tanımları gibi birçok konuyu içeren sözcüklerin kavratılması amacıyla kullanılabilir. Bu yöntem, bireysel olarak uygulanabileceği gibi gruplar hâlinde de uygulanabilir.

Drama: Müzede uygulanacak yaratıcı drama sonucunda bireyin kendisini bir başkasının yerine koyarak gerçekleştireceği kişileştirme süreci, bir ürünün ortaya çıkıp çıkmamasından daha önemlidir.

Oynama ve canlandırmaya dayalı olan drama, aktif öğrenme temellidir. Yaşamda canlandırılabilecek anlar drama ortamına getirilebilir.

Dokunma Etkinliği: Esas olarak fiziksel ve düşünsel etkileşimi içeren bir yöntemdir. Yöntemin uygulanmasındaki amaç, ziyaretçilerin kendi gözlemleri neticesinde müzede sergilenen eserleri kavrayabilmesidir. Bu uygulamanın diğer amacı canlı, ilginç, öğretici etkinliklerle bireysel katılımın sağlanmasıdır.

Nesnelerle Çalışma: Nesneler, üç boyutlu ve somut oldukları için yazılı bir belgeden veya sözden daha çok ilgi uyandırır. Nesnelerle çalışma; bakma, tanımlama, kaydetme, sınıflama, sorular sorma, yapı ile işlev arasında ilişki kurma, formüle etme, gözlem yaparak sonuç çıkarma ve ifade etme yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olur.

Karşılaştırma: Eserin orijinali ile müze kataloğundaki görüntüsü arasında kıyaslama yapılabilir. Böylece hem eserin ayrıntılarına odaklanma sağlanır hem de konuya karşı dikkatler sınanmış olur.

Tartışma: Müzede gruplar hâlinde gerçekleştirilecek münazara ve forum gibi tartışmalar bilgilerin pekişmesini kolaylaştıracak yöntemlerdir. Tartışma sırasında ortaya atılan düşüncelerin doğru olup olmamasından ziyade bireyin kendini özgürce ifade edebilmesi önemlidir.

Kurslar: Müzelerde açılan kurslar (resim, heykel, hat, ebru vb.) çok amaçlı yapılan faaliyetlerdendir. Batı ülkelerindeki müzelerde oldukça yaygın olan bu uygulama Türkiye'de 2000'li yıllardan sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. İstanbul Modern Sanat Müzesi (resim, heykel kursları vb.), Topkapı Sarayı Müzesi (geleneksel el sanatları kursu vb.), Anadolu Medeniyetleri Müzesi ve İzmir Resim ve Heykel Müzesi gibi müzelerde bu tür kursların düzenlendiği bilinmektedir.

SIRA SİZDE • Ders İçi Faaliyet

Aşağıdaki metinleri drama yöntemini kullanarak sınıf ortamında canlandırınız.

Osmanlı Kadın Kemeri

"Merhaba, ben Osmanlı kadınlarının kullandığı kemerlerden biriyim. Şu an Amasra Müzesinde bulunmaktayım. Eskiden Osmanlı kadınlarının giydiği süslü kıyafetlerin içinde benim de ayrı bir yerim vardı. Her dönemde olduğu gibi Osmanlı kadınları da güzelliğe ve zarafete önem verirdi. Bundan dolayı kemer olarak ben de çok gösterişli yapılıyordum. Değişik tarzda altın, gümüş ve bronz gibi kadın kemeri türlerim vardı. Günümüzde benim yerime yapımı daha kolay, işlemeleri benim kadar ihtişamlı olmayan çok çeşitli kemerler kullanılmaktadır. Eskiden hanımımın güzelliğine güzellik katarken şu an müzede ziyaretçileri beklemekteyim. Yine de burada bulunmaktan mutluyum. Çünkü çöpe atılıp tamamen yok olmaktansa müzede daima beni koruyacaklar ve her gün yeni ziyaretçiler beni görmeye gelecek."

Görsel 6.10: *Osmanlı Dönemi kadın kemeri, Amasra Müzesi, Bartın*

Gözyaşı Şişeleri

"Ey İnsanlar! Ben bir gözyaşı şişesiyim. Diğer arkadaşlarım gibi Medusa Cam Eserleri Müzesinde sergilenmekteyim. Şimdi sizlere hikâyemi anlatmak istiyorum: Anneler, eşler ve nişanlılar özlemini çektikleri ya da ölen yakınları (çocuk, eş, nişanlı vb.) için ağladıkları zaman gözyaşlarını bana akıtırdı. Daha sonra da kavuştuklarında beni ağladıkları kişilere hediye ederler di ve hediye edilen gözyaşları değerli bir mücevher gibi saklanırdı. Aslında ben içimi dökmek isterdim ama onlar benim içimi doldururdu. Ben günümüzdeki insanları seviyorum. Çünkü kazılar sonucu beni bulunca kırılırım diye korktukları için toprağımı bile silmeden Medusa Cam Eserleri Müzesine getirdiler. İyi ki toprağımı silmemişler çünkü ben o zamanın toprağıyla yaşamak istiyorum. Arkeologların kazıları sonucunda ortaya çıkarıldığımda bu yeni dünyanın eskisine hiç benzemediğini fark ettim. Toprak eskisi gibi kokmuyordu. Yaşadığım dönemde her yer yemyeşildi. Çıkarılırken gördüm ki şimdi yeşil renk sadece evlerin boyalarında görünüyor. Bu müzede mutluyum yalnız istediğim bir şey var, o da müzeye gelen insanlar cam kenarından bana bir göz gezdirip gitmesinler. Onlar bana dokunsunlar beni hissetsinler istiyorum ama eğer dokunurlarsa eski zamanın toprağı üstümden gider diye çok korkuyorum."

Görsel 6.11: *Osmanlı Dönemi kadın kemeri (detay) Amasra Müzesi, Bartın*

Görsel 6.12: *Gözyaşı şişeleri, Medusa Cam Eserleri Müzesi Gaziantep*

Görsel 6.13: *Eğitim amaçlı kazı alanı, Arkansas Üniversitesi, ABD*

Sergi, Konferans ve Festivaller: Çağdaş müzelerin kullandığı öğretim yöntemleri içinde sayılan sergiler, özellikle programlarda yer alan bilgilerin elde edilmesinin yanında konuya olan ilginin artmasına ve düşüncelerin yerleşmesine de yardımcı olur. Müzelerde kalıcı sergilerin yanı sıra geçici sergilemeler de yapılır. Müzede kalıcı olan sergiler, müzenin vitrinini oluşturur. Geçici sergiler ise belli sürelerde yapılır. Bu sergiler, bir sanatçı veya sanatçı grubuna ait olabileceği gibi bir ülkede gerçekleştirilen buluşlar, o ülkenin önemli günleri, savaşları ve sanatçıları ile ilgili de olabilmektedir.

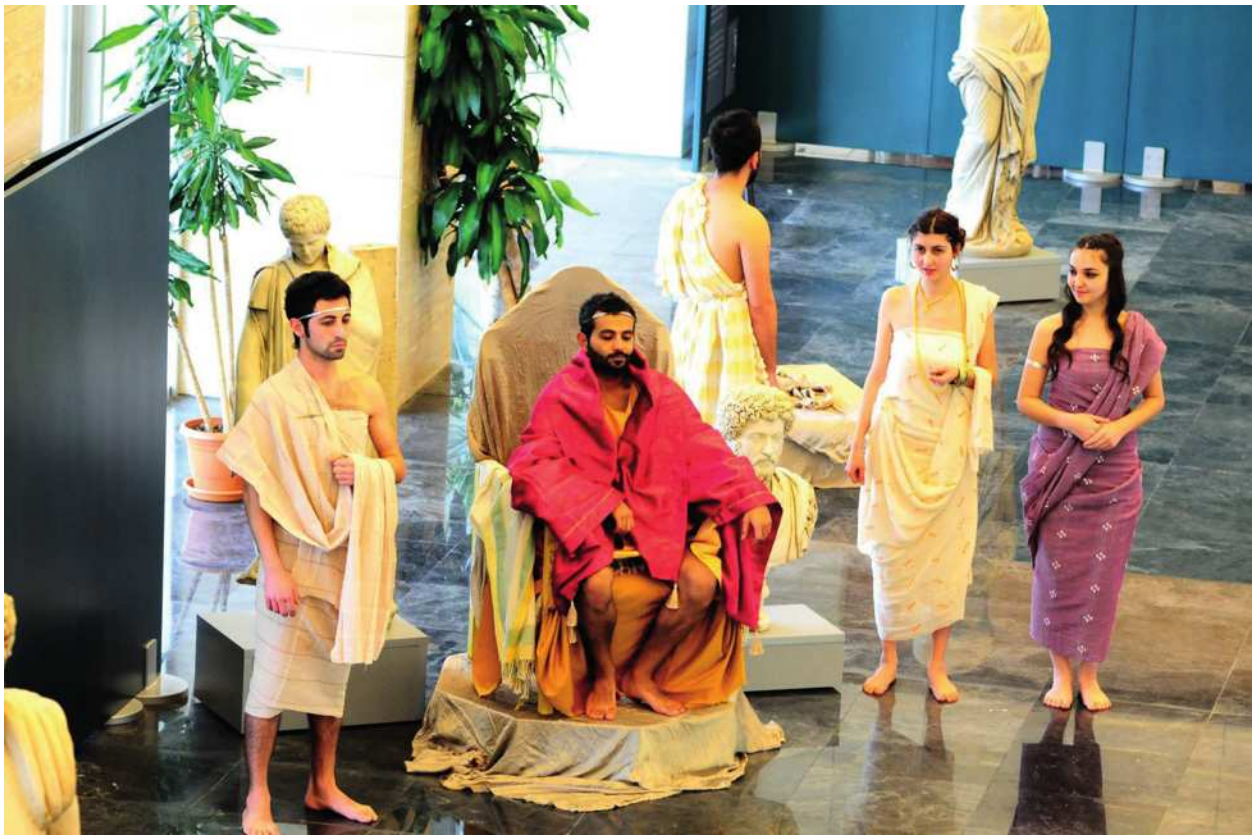
Müzede yapılan konser, dinleti, sosyal proje, sinema gösterimi, konferans, festival ve atölye çalışmaları ile çocuk, genç ve yetişkinlere ulaşılarak toplum yaşamında bir değişim gerçekleştirilebilir.

Bir Sit veya Arkeolojik Kazı Alanında Kazı Yapma: Öğrencilerin oluşturulan yapay bir kazı alanında arkeolojik kazı yapıp çıkan eserleri temizlemesi, eserlerin çizim ve restorasyonlarını yapması, belgeleme-sergileme süreçlerini denemeleri sağlanabilir (Görsel 6.13).

6.1.6. Eserlerin Müzede Sergilenmesine Yönelik Görüşler, İzleme ve Çalışma

İzleme ve çalışma bölümünde müze ziyaretinden sonra sınıfta deneyimler tartışılıp değerlendirilir ve akılda kalan sorular cevaplandırılır. Öğretmen tarafından öğrencilerin yaşlarına, ilgilerine, dersin konusuna ve gidilen müzenin türüne göre farklı çalışmalar uygulanabilir.

- Müze ziyareti sonrası ilk olarak öğrencilere daha önceden hazırlanmış son anketleri doldurtulmalıdır. Bu şekilde ön anket ve son anket sonuçlarına göre müze gezisinin ne derece başarıya ulaştığı tespit edilebilir.
- Sınıf ortamında öğrencilerden müzede sergilenen eserler ile ilgili görüşlerini anlatmaları ve duygularını kompozisyon şeklinde yazmaları istenebilir.
- Soru-cevap ve tartışma yöntemleri kullanılarak öğrencilerin konuyla ilgili bilgilerinin pekişmesi sağlanabilir.
- Öğrencilerden müzede sergilenen eserlerden ya da müzede çizdikleri resimlerden yola çıkarak üç boyutlu çalışmalar veya farklı resim teknikleriyle iki boyutlu çalışmalar yapmaları istenebilir.
- Öğrencilere sanal ortamda müzelerin nasıl gezileceği hakkında bilgi verilebilir.
- Öğrencilerden, hayal güçlerini geliştirmek amacıyla müzede etkilendikleri eserlerden yola çıkarak drama yapmaları istenebilir.
- Öğrencilerin tarihî eserlerin ve sanatın önemini kavramaları açısından çeşitli sunumlar hazırlanabilir.
- Ziyaret esnasında çekilen fotoğraflar ve yapılan resim çalışmaları, estetik bir düzen içinde okuldaki panolarda sergilenebilir.

Görsel 6.14: *Sıtkı Koçman Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri drama etkinliği, Muğla*

6.1.7. Müzede Sergilenen Eserlere İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Farklı Sanatsal Uygulamaları

Müze eğitimi sürecinde tam öğrenmenin sağlanabilmesi için yapılan etkinliklere bağlı olarak ziyaret sonrasında okulda da birtakım çalışmaların yürütülmesi gerekir. Herhangi bir ders işleme sürecinde olduğu gibi müze eğitiminde de alınan bilgilerin ölçülmesine ihtiyaç vardır. Müze sonrası yapılan etkinliklerin bir kısmı da müzede bitirilemeyen etkinlikleri tamamlamak amacıyla yapılır (Görsel 6.14).

Hikâye Oluşturma: Ziyaret sonrasında öğrencilerden müzede en çok beğendikleri eser ile ilgili bir hikâye yazmaları istenebilir. Bu etkinlik, kişilerin duyusal yönlerini saptamak ve dil becerilerini geliştirmek amacıyla gerçekleştirilir. Yazılanlar daha sonra sınıf ortamında paylaşılır. Hikâye oluşturma; görüş alışverişi, dinleme ve yanıt verme becerilerini geliştirmenin yanında bakış açılarının farklılaştırılması ve kalıplaşmış yargıların analiz edilmesine de imkân sağlar.

Mektup Yazma: Müzede görülen eserlerle ilgili ziyaret sonrasında mektup yazma çalışması yapılabilir. Bu çalışma, etkilenilen bir nesne ile ilgili ya da mitolojik bir kahramana mektup yazılması şeklinde gerçekleştirilebilir.

Nesne Çizimi: Müze eğitimi sırasında ya da sonrasında yapılabilecek bir çalışmadır. Bu çalışmada, sergilenen eserlerden ilgi çeken birinin çizimi yapılabilir. Bir başka seçenek ise seçilen bir eserin yarım bırakılmış çiziminin önce müzedeki asıllarına göre daha sonra da hayal gücüyle tamamlanmasıdır. Her iki uygulama sonrasında çizimlerden yola çıkılarak eserler oluşturulabilir ve sergilenebilir. Özellikle sanat müzelerinde yapılan eğitim sonrasında mutlaka bu uygulama yapılmalıdır.

Kopya Nesne Yapımı: Müzede görülen seramik örneklerinden yola çıkılarak kil, oyun hamuru gibi yoğurma maddeleriyle vazo, tabak, çömlek, bardak vb. üç boyutlu biçimlendirmeler yapılabilir. Burada eserin orijinal hâline bağımlı kalınmasından çok izlenim ile yaratıcılığın birleştirilerek özgün bir eser ortaya çıkarılması amaçlanmalıdır.

Karşılaştırma: Ziyaret sonrasında günlük hayatta görülen nesneler ile müzede görülenler arasında karşılaştırma yapılabilir. Bu karşılaştırma neticesinde bir tartışma ortamı oluşturularak benzerlik ve farklılıklar ortaya çıkarılabilir.

Bir başka karşılaştırma çalışması şu şekilde gerçekleştirilebilir: Müze gezisi öncesi bir nesne belirlenir ve onunla ilgili resim çalışması yapılır. Müze gezisi sırasında resmi yapılan nesne bulunur ve

Görsel 6.15: *Müzede öğrenci çalışmaları, Alabama Doğa Tarihi Müzesi, ABD*

gezi sonrasında resim çalışması tekrarlanır. İki resim karşılaştırılarak müze gezisi sonrası ne gibi değişiklikler olduğu tartışılabilir (Görsel 6.15 ve 6.16).

Test: Çalışma yapraklarındaki bazı testlerin ziyaret sonrasında yapılması sanatçı, sanat eseri, kültür, medeniyet ve millet gibi kavramların öğrenciye daha kolay bir şekilde aktarılmasını sağlar.

Değerlendirme testlerinden bir tanesi "Bu nedir?" testidir. Testte, kâğıdın bir yarısına birkaç eserin resmi yapıştırılır. Diğer yarısına ise bu eserlere ait sorular (Eser hangi kültüre aittir? Eserin yapıldığı madde nedir? Eserin yapılma amacı nedir? Eser hangi dönemde, kimler tarafından yapılmıştır? Eser nerelerde kullanılır? Eserin günümüzde kullanımı var mıdır? Eser günümüzde kullanılmıyorsa onun yerine kullanılan bir alet var mıdır? Eser nerede bulunmuştur? Eserin sanatçısı kimdir? vb.) yazılır. Öğrencilerden bu sorulara cevap vermeleri beklenir.

Bulmaca: Öğrenciler, müzedeki eserlerin hangi kültüre ya da döneme ait olduğu, sanatçısının adı, kullanım amacı vb. soruların cevaplarını bulmaca yöntemiyle bulabilirler. Bu yöntemde amaç, bulmaca aracılığıyla öğrenmeyi zevkli hâle getirebilmektir.

Kolaj Çalışması: Müzede sergilenen nesnelerin fotoğraflarından bir kolaj yapılabilir ya da müzeye ilişkin bir konu ile ilgili tasarım yaptırılabilir.

Görsel 6.16: *Sıtkı Koçman Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin müzede desen çizimi, Muğla*

ANKET FORMU

FORM 1

MÜZE EĞİTİMİ ÖN ANKET FORMU
(Müze gezisi öncesi yapılabilir.)

Tarih:
Adı ve Soyadı:
Okulu:
Sınıfı:
Numarası:

1. Müze ne demektir? Tanımlayınız.

2. Müze türleri nelerdir?

3. Müzelere eserler nerelerden getirilmektedir?

4. Müzelerin işlevleri nelerdir?

5. Daha önce hangi müzeleri gezdiniz?

ANKET FORMU

FORM 2

MÜZE EĞİTİMİ SON ANKET FORMU
(Müze gezisi sonrası yapılabilir.)

Tarih:

Adı ve Soyadı:

Okulu:

Sınıfı:

Numarası:

1. Gezdiğiniz müzenin türü nedir?

2. İncelediğiniz eserlerin türü nedir?

3. Eserler nasıl ve nereden sağlanmıştır?

4. Daha çok hangi tür eserlerden hoşlandınız?

5. Bu müze gezisinde önemli olarak neleri ilk defa öğrendiniz?

6. Müzede farklı olarak neleri görmek isterdiniz?

7. Gezide sizce eksik ve aksayan şeyler nelerdi?

8. Bu gezinin daha yararlı olması için neler yapılabilir?

SIRA SİZDE • Ders İçi Faaliyet

Etkinliğin Adı: Ben Müzesi

Bu etkinlik müze ziyareti öncesinde yapılabilir.

Yöntem ve Teknikler: Soru-cevap, gösteri, tartışma, sergi düzenleme.

Kazanımlar

- Öğrenciler kendilerine ait nesnelerden basit bir müze oluşturur.
- Öğrenciler topladıkları nesneleri sergiler.
- Öğrenciler kendi müzelerini arkadaşlarına tanıtır.
- Öğrenciler kendi müzeleriyle gerçek müze arasındaki benzerlikleri açıklar.

Araç Gereçler

- Müze tanıtım broşürleri
- Öğrencilere ait nesneler
- Kâğıt ve kalem
- Fon kartonları (farklı renklerde)
- Yapıştırıcı
- Makas

Süreç

Öğretmen, öğrencilerine "Kullandığınız eşyalar arasında sizin için özel ve önemli olanlar hangileridir?" ve "Bunlar içinde sakladıklarınız var mı?" sorularını yöneltir. Bir sonraki çalışmaya kendileri için değerli olan bazı nesneleri ve varsa aile üyelerine ait eski fotoğrafları getirmelerini ister. Getirecekleri eski nesne ve fotoğrafların hikâyelerini de öğrenmelerini ister.

- Öğretmen, çalışmanın ilk bölümünde öğrencilerden getirdikleri nesnelerin özelliklerini içeren bir kart hazırlamalarını ister. Bu kartta nesnelerin ne zaman ve nerede kullanıldıklarına ilişkin bilgiler bulunmalıdır. Öğretmen, öğrencilerine bu nesnelerden yola çıkarak bir sergi hazırlayacaklarını söyler.
- Öğrenciler, sergi alanının düzenlenmesi için iş bölümü yapar.
- Öğrenciler; fon kartonları, yapıştırıcı, makas, kâğıt ve kalemler kullanarak sergi alanı düzenleme çalışmaları yapar.
- Sergi alanının temiz, aydınlık, havadar ve estetik olmasına dikkat edilir.
- Sergi alanı, gün boyunca öğrencilerin seçeceği sözsüz müzik, resim, afiş vb. ile renklendirilir.
- Öğrenciler, kendilerine ait nesnelerden oluşturdukları sergiyi diğer öğencilere tanıtır ve gezdirir.
- Öğrencilerden çalışmanın ikinci bölümünde eski fotoğraflardan birini seçerek fotoğrafın hikâyesini paylaşması istenir. Öğrencilerin kendi oluşturdukları müze ile gerçek müze arasındaki benzerlik ve farklılıkları tartışmaları etkinliğin son aşamasıdır.

SIRA SİZDE • Ders Dışı Faaliyet

Etkinliğin Adı: Neredeyim?

Bu etkinlik müze ziyareti sırasında yapılabilir.

Yöntem ve Teknikleri: Tartışma, görüş geliştirme.

Kazanımlar

- Öğrenciler oyun yoluyla müzede bulunmaktan zevk alır.
- Öğrenciler keşfetme güdüsünü kullanır.
- Öğrencilerde araştırma yapma becerisi gelişir.
- Öğrencilerde merak duygusu uyandırılarak öğrenme sağlanır.

Araç Gereçler

- Resimli ipucu kâğıdı, kalem, kâğıt, "Dün, Bugün ve Yarın" çizelgesi, tarih şeridi.

Süreç

- Öğretmen, öğrencilerine müze içindeki nesnelerin resimlerini ve kısa bilgilerini içeren ipucu kâğıtlarını dağıtır. Bu ipucu kâğıtlarında nesne, kendini tarif etmekte ve müzede nerede olduğunu akranlara sormaktadır.
- Öğrencilerden verilen ipucu kâğıtlarında kendini tanıtan nesneyi bulmaları ve bu nesnenin hangi bölümde ve nerede sergilendiğini kâğıtlara yazmaları istenir.
- Öğrenciler; doldurdukları ipucu kâğıtlarını, buldukları yanıtları arkadaşlarıyla ve öğretmenleri ile birlikte müze içinde tartışır.
- Öğretmen, öğrencilere "Dün, Bugün, Yarın" başlıklı bir çizelge dağıtır. Ardından buldukları nesnenin geçmişte hangi amaçla kullanıldığını, bugün hangi amaçla kullanılıyor olduğunu ve gelecekte hangi şekillere girerek ne gibi amaçlarla kullanılabileceğini çizelgeye yazmalarını ister. Çizelgeye bilgileri yazılan nesnelerin tarihlerinden yola çıkılarak müze için bir tarih şeridi hazırlanır. İpucu kâğıtları, bu şeride her nesnenin ait olduğu tarihsel döneme göre yerleştirilir.
- Öğrenciler, ipucu kâğıtları ile ilgili doldurdukları çizelgeleri kendi aralarında ve liderle tartışır. Etkinlik bu şekilde sona erer.

Ben Elazığ Müzesinde sergilenen bronzdan yapılmış bir nesneyim.

Aşağıdaki soruları yanıtlar mısınız?

Görsel 6.17:

Eserin adı nedir?	
Eser nerede (şehir, ilçe vb.) bulunmuştur?	
Eser hangi döneme veya yüzyıla aittir?	
Eser nereden getirilmiştir?	
Sizce eser hangi amaçla kullanılmıştır?	
Eseri beğenip beğenmediğinizi nedenleriyle yazınız.	

SIRA SİZDE • Ders Dışı Faaliyet

Etkinliğin Adı: Müze Tanıtım Posteri ve Broşürü Hazırlama

Bu etkinlik müze ziyareti sonrasında yapılabilir.

Yöntem ve Teknikler: Kolaj yapma, grupla çalışma, beyin fırtınası, sergi düzenleme.

Kazanımlar

- Öğrenciler bilgi toplama, kaydetme, düzenleme ve sunma becerisini kazanır.
- Öğrencilerde tarihî ve turistik değerleri koruma ve geliştirme bilinci oluşur.
- Öğrencilerde tarihî ve turistik değerleri gelecek kuşaklara aktarma bilinci oluşur.
- Öğrenciler yaşadıkları kentin tarihî ve kültürel değerlerini araştırır.

Araç Gereçler

- Müzede sergilenen nesnelerin fotoğrafları
- Resim kâğıdı
- Makas ve yapıştırıcı
- Farklı renklerde pastel ya da kuru boya

Süreç

- Öğretmen, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan şehir ve müze tanıtım poster ya da broşürlerini öğencilere gösterir.
- Poster ve broşür, öğrenciler tarafından incelenir, ardından tanıtımın önemi üzerine tartışılır.
- Etkili bir tanıtım gerçekleştirmek için poster ve broşürlerin nasıl tasarlanması gerektiği konusunda beyin fırtınası yapılır.
- Öğretmen, öğrencilere müzeyi tanıtan bir broşür ve poster hazırlayacaklarını söyler. Ardından akranları dört alt gruba ayırır. İki grubu poster, diğer iki grubu ise broşür hazırlamakla görevlendirir.
- Öğretmen, müzeden tanıtım için nesne seçmek üzere öğrencilerle birlikte müzeyi ziyaret eder. Gruplar müze ziyareti sırasında hangi nesneleri broşür ve posterlerinde tanıtacaklarını seçer.
- Seçilen nesnelerin fotoğrafları çekilir ve basılır (Müzede bulunan broşürlerdeki resimlerden de yararlanılabilir.).
- Müze ziyaretinden sonra gruplar kendi müze broşürlerini ve posterlerini tasarlar. Hazırlanan broşür ve posterlerin müzede sergilenmesi sağlanır. Etkinlik bu şekilde sona erer.

TANIYALIM

Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi

Anadolu Medeniyetleri Müzesi At Pazarı olarak adlandırılan semtte Ankara Kalesi'nin dış duvarının güneydoğu kıyısında düzenlenmiş iki Osmanlı binasından oluşmaktadır. Mahmut Paşa Bedesteni'nin Fatih Dönemi baş vezirlerinden Mahmut Paşa tarafından 1464-1471 yılları arasında yapıldığı tahmin edilmektedir. Kurşunlu Han ise yine aynı dönemde yine başvezirlik yapmış olan Mehmet Paşa'nın Üsküdar'daki imaretine vakıf olarak yaptırılmıştır. 1881 yılındaki yangından sonra terk edilen her iki yapı daha sonra Atatürk'ün isteği ile uzun yıllar süren yenileme çalışmaları sonucunda müzeye dönüştürülmüştür. Bugün kendine özgü koleksiyonları ile dünyanın sayılı müzeleri arasında yer alan Anadolu Medeniyetleri Müzesinde Anadolu'daki arkeolojik eserler, Paleolitik Çağ'dan günümüze kadar kronolojik bir sırayla sergilenmektedir (Görsel 6.18, 6.19, 6.20, 6.21 ve 6.22).

Görsel 6.18: *Boğa biçimli törensel kaplar, MÖ 16. yy., Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara*

Görsel 6.19: *Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara*

Görsel 6.20: *Hitit güneş kursu, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara*

Görsel 6.21: *Altın sürahi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara*

Görsel 6.22: *Pişmiş topraktan kaplar, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara*

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

A) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

1. **Sanat eğitiminin her alanında kalıcı öğrenmeyi sağlayabileceği düşünülen müzeler arkeoloji, etnografya ve ……..…..... müzeleridir.**

2. **Müze ve ören yerine ücretsiz ziyaret imkânı sağlayan müzekartları veren bakanlık ……..…..…… dır.**

B) Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

3. **Müze ziyaretleri sonucunda öğrencilerin kazanacakları davranışlara iki örnek veriniz.**

4. **Müze ziyaretleri öncesinde yapılması gereken hazırlıklara üç örnek veriniz.**

5. **Müze ziyareti sırasında yaptığınız etkinlikler hakkındaki düşüncelerinizi belirtiniz.**

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

6. Müze ziyareti sonrasında yapılan etkinliklerin ((hikâye oluşturma, nesne çizimi, kopya nesne yapımı, mektup yazma vb.) öğrencilere katkıları nelerdir?

C) Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

7. Aşağıdakilerin hangisinde verimli bir müze ziyareti sürecindeki aşamalar sırasıyla verilmiştir?

A) Ön hazırlık, müze ziyareti, izleme çalışması yapmak
B) Müzeden izin almak, gezilecek müzeyi belirlemek, müzede uygulama yapmak
C) Müzeyle ilgili bilgi toplamak, okullardan resmî izinler almak, müze planı yapmak
D) Müze anketi hazırlamak, müzede fotoğraf çekmek, müzede gezmek
E) Müze yöneticileri ile tanışmak, sessiz hareket etmek, eserlerin kopya çalışmasını yapmak

8. Aşağıdakilerden hangisi müzede bir sanat eseri veya nesneyi incelerken sorulması gereken sanat eleştirisi sorularından biri olamaz?

A) Eser ne zaman ve nerede yapılmıştır?
B) Eserin fiyatı ne kadardır?
C) Eser hangi amaçla yapılmış olabilir?
D) Eser bugün de önemini korumakta mıdır?
E) Hangi tarihî olaylar eserin oluşturulmasını etkilemiştir?

9. I. Gürültü yapmayınız.
II. Bir şey yemeyiniz.
III. Yerlere çöp atmayınız.
IV. Fotoğraf çekme kurallarına uyunuz.
V. Merak ettiklerinizi öğretmeninize veya görevlilere sorunuz.
VI. Size sunulan dünyayı tanımaya çalışınız. O günlere ait yaşantılarla günümüz yaşam tarzını karşılaştırarak bağlantılar kurmaya çalışınız.

Yukarıda sıralanan maddelerdeki kurallara uyan bir öğrencinin ziyaret ettiği yer aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

A) Sinema B) Tiyatro C) Müze D) Askerî bölge E) Alışveriş merkezi

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Bu form, kendinizi değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıda verilen ölçütlere göre müze veya galeride desen çizimi alanındaki çalışmalarınızı değerlendirerek sizi en iyi şekilde ifade eden seçeneğin altına kontrol işareti (✓) koyunuz.

ÖĞRENCİNİN

Adı Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

6. Verimli müze ziyareti

	ÖLÇÜTLER	DERECELER		
		EVET	HAYIR	KISMEN
1.	Araştırma yaptım.			
2.	Etkinlik için gereken hazırlıkları yaptım.			
3.	Etkinliğe katılmaktan zevk aldım.			
4.	Arkadaşımla beraber çalışmaktan zevk aldım.			
5.	İş birliği yapmaktan zevk aldım.			
6.	Ortaya farklı bir ürün koydum.			

DEĞERLENDİRME

Çalışmalarınızı verimli şekilde sürdürebilmeniz için işaretlediğiniz “kısmen” ve “hayır” seçeneklerindeki becerileri tekrar çalışmalısınız.

MÜZE GEZİSİ DEĞERLENDİRME FORMU

Bu gezi boyunca müze ve müze eğitimi konusunda düşüncelerim:

ETKİNLİK DEĞERLENDİRME FORMU

Etkinlik adı:

Bu etkinlik hakkında düşündüklerim:

Bu etkinlik hakkında duygularım:

Bu etkinlikten müze eğitimi konusunda öğrendiklerim:

SÖZLÜK

A

antropoloji : İnsanın kökenini, evrimini, biyolojik özelliklerini, toplumsal ve kültürel yönlerini inceleyen bilim, insan bilimi.

E

envanter : **1.** Bir ticaret kuruluşunun para, mal ve diğer varlıklarıyla genel olarak borçlu ve alacaklı durumlarını, nicelikleri ve değerleriyle ayrıntılı olarak gösterme. **2.** Bu durumu gösteren çizelge. **3.** Mal ve değerlere ait döküm.

etnografya : Kavimleri karşılaştırarak inceleyen, kültür oluşumlarını araştıran bilim, budun betimi, kavmiyat.

etnolog : Irk bilimci.

F

filolog : Dil bilimci.

fotomontaj : Bir konu üzerindeki eksik bölümleri tamamlamak veya daha çok konuyu bir araya toplamak için birkaç fotoğrafın birleştirilmesi.

G

gravür : Ağaç, taş veya metal bir levhanın oyularak işlenmesi ve bunun bir yüzeye basılması tekniği, bu teknikle yapılmış resim.

J

jeoloji : Yer bilimi.

K

kıblenüma : Kıble yönünü bulmak için kullanılan araç.

koleksiyon : **1.** Öğrenme, yarar sağlama veya zevk amacıyla bir araya getirilmiş ve özelliklerine göre sınıflara ayrılmış nesnelerin bütünü, derlem. **2.** Modaevlerinin giyimdeki yenilikleri tanıtmak için düzenlediği defilelerde gösterilen modellerin bütünü.

konferans : **1.** Topluluğa bir konuda bilgi vermek amacıyla yapılan konuşma. **2.** Uluslararası bir sorunun çözülmesi için yapılan toplantı.

kronoloji : **1.** Zaman bilimi. **2.** Zaman dizini.

M

medeniyet : **1.** Toplum bilimi. **2.** Uygarlık

mihaniki : Düşünmeden, ölçülerek değil de yalnızca alışkanlığın verdiği kolaylıkla veya yalnız kasların hareketiyle yapılan (iş, hareket vb.).

mitoloji : **1.** Mitleri, doğuşlarını, anlamlarını yorumlayan, inceleyen bilim. **2.** Bir ulusa, bir dine, özellikle Yunan, Latin uygarlığına ait mitlerin, efsanelerin bütünü.

SÖZLÜK

monolog : **1.** Bir oyunda, kişilerden birinin kendi kendine yaptığı konuşma. **2.** Bir kişinin dinleyicilere anlattığı, genellikle güldüren olay. **3.** Çevresindekilere fırsat vermeden bir kimsenin yaptığı konuşma.

müze uzmanı : Taşınmaz kültür varlıklarının korunmasını, tanıtılmasını, kontrolünü sağlayan; kazı ve araştırmalarda heyet üyeliği ve temsilciliği yapan kişi.

müze araştırmacısı : Sanat tarihi, antropoloji, dil, etnoloji ve arkeoloji gibi alanlarda yeterli bilgiye sahip kişi.

müze eğitimcisi : Eğitim bilimleri ile müzecilik konusunda bilgisi olan kişidir. Okul öncesinden üniversiteye kadar müzeye gelecek her kademedeki öğrenciye ve yetişkin bireylere müze gezisi planlaması yapabilme becerisine de sahiptir. Müze eğitimcisi; gelişen öğretim teknolojisi ve materyallerini kullanabilen, müzedeki eserler hakkında genel bilgiye sahip, deneyimli aynı zamanda iletişim becerisi yüksek biri.

müze eğitim birimi : Müzede ziyaretçiler için müze eğitiminin amaç ve programları doğrultusunda etkinlikler hazırlayan, içinde müze eğitimcisi, araştırmacı ve uzmanların çalıştığı bölüm.

müzeograf : Müzecilik, müze bilgisi, müze ilmi.

P

panel : **1.** Açık oturum. **2.** Yerleştirileceği yüzeyin bir bölümüne uyan, çoğunlukla dikdörtgen biçiminde düzgün parça.

prehistorya : Tarih öncesi.

R

rölyef : Kabartma.

S

sarnıç : Yağmur sularının biriktirildiği üstü kapalı yapı.

Ş

şifahane : Hastane.

T

tasnif : Bölümleme.

termohigraf : Sıcaklık değerlerini kaydeden termometre.

tezhip : El yazması kitaplarda, sayfaların yaldız ve boya ile bezenmesi, yaldızlama.

türbe : Genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı.

U

Usturlap : Gök cisimlerinin yükseltisini ölçmekte kullanılan araç.

KAYNAKÇA

TEZLER

ATASOY, Nazan, *Yeniden Müzeciliği Düşünmek-Çağdaş Eğitimde Müzenin İşlevi,* Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1999.

BAYKAN, Z. Özlem, *İlköğretim Programlarının Müze Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi,* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007.

DÖNERTAŞ, Perihan, *Arkeolojik Sit Alanlarının Tespiti Tescili, Korunması ve Yapılan Uygulamalar Doğrultusunda Eskiyapar Höyüğü,* Aydın Adnan Menderes Ü Ark. Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2014.

ERDOĞAN, Tülay, *Türkiye'de Arkeoloji Müzelerinde Yapılan Eğitsel Faaliyetler,* Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2003.

ŞİMŞEK, Hülya, *Sanat Eğitimi Ortamı Olarak Üniversite Sanat Müzelerinin İşlevi,* Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2014.

TOSUN, O. S. *Müze İncelemelerinin İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Eğitimine Katkısı,* Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2009.

TÜZÜN, Ahmet Bülent, *Modern Müze işletmeciliği,* Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2010.

DERGİLER

ARBAY, Faruk, *Atatürk'ün Müzeciliğimize Kuramsal Yaklaşımı,* Türkiye'de Sanat-Plastik Sanatlar Dergisi, Sayı 37, 1999.

BÜLBÜL, Handan, *Müze Eğitimi Yoluyla Orta Okul Öğrencilerinde Kültürel Miras Bilinci Oluşturma,* Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, Ordu, 2016.

DOĞAN, Celal Deha, *Müzelerin Eğitim Ortamı Olarak Kullanılması: Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları,* Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (Electronic Journal of Social Sciences www.esosder.org) 2017 C 16 S 60 s. 234-248.

ETİKE, Serap, *Müze Eğitimi,* Öğretmen Dünyası Dergisi, Sayı 244, 2000.

GİRAY, Kıymet, *Ankara'da Çağdaş Sanatlar Müzesi Açılıyor,* Türkiye'de Sanat-Plastik Sanatlar Dergisi, Sayı 44, 2000.

GÜREL, Haşim Nur, *Çağdaş Sanat Müzeleri ve Sanat Piyasası İlişkisi Üzerine,* Rh+ Sanat Dergisi, Sayı 9, 2004.

KELEŞ, Vedat, *Modern Müzecilik ve Türk Müzeciliği,* Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C 2, S 1-2, Erzurum, 2003

KURUOĞLU, Nihal, *Müzelerin Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı,* Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 15, 2002.

MARDAN, Burçak, *İlk Türk Müzeci, İlk Türk Arkeolog,* Türkiye'de Sanat-Plastik Sanatlar Dergisi, Sayı 60, 2003.

ÖNDER Alev, ABACI Oya ve KAMARAJ Işık, *Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Projesi,* Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, S 25, Denizli, 2009.

ÖNDER, Mehmet, *Atatürk ve Müzeler,* Müze Dergisi, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1989.

ÖZKASIM, Hale ve ÖGEL, Semra, *Türkiye'de Müzeciliğin Gelişimi,* İTÜ Dergisi/b, Sosyal Bilimler, Cilt 2, Sayı 1, Aralık 2005, s. 96-102.

ÖZSOY, Vedat, *Sanat Eğitiminde Müze ve Okul İş Birliği,* Millî Eğitim Dergisi, S:153, 2002.

PEKGÖZLÜ KARAKUŞ, Derya *Müzelerde Uygulanabilecek Müze Eğitim Etkinlikleri,* Akdeniz Beşerî Bilimler Dergisi Sayı 1 s. 131-138 Antalya 2012.

ŞAHAN, Melek, *Müze ve Eğitim,* Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı 1, 2001.

TEZCAN, Kadriye, *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Arkeoloji Müzelerinin Nesne Merkezli Eğitim Etkinlikleriyle Kullanılması,* İTÜ Dergisi/b, Sosyal Bilimler, Cilt: 3, Sayı: 1 s. 47-48, Aralık 2006

KAYNAKÇA

YAYINLAR

ARTUN, Ali, *Sanat Müzeleri 1 Müze ve Eleştirel Düşünce,* İletişim Yayınları, İstanbul, 2006.

ARTUN, Ali, *Sanat Müzeleri 2 Müze ve Modernlik,* İletişim Yayınları, İstanbul, 2006.

BUYURGAN, Serap ve MERCİN Levent, *Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları,* Görsel Sanatlar Eğitimi Yayınları, Ankara, 2005.

DEMİR, Aydoğan, *Sınırlar Ötesi Müze Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar,* Küreselleşme, Yerelleşme, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000.

EYİCE, Semavi, *Arkeoloji Müzesi ve Kuruluşu,* Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, Cilt:6, İletişim Yayınları, İstanbul, 1985.

GERÇEK, Ferruh, *Türk Müzeciliği,* T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999.

GREENHİLL Eilean Hooper, *Müze ve Galeri Eğitimi (1999) (çev. M.Ö. Evren, E.G. Kapçı; yay. B. Onur),* Ankara, *Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları,* No. 4.

İLHAN, Ayşe Çakır vd., *UNİCEF Yetişkinler Müze Eğitimi Etkinlikler Kitabı,* Ankara 2011.

İLHAN, Ayşe Çakır vd., *Müze Profesyonelleri Projesi, Eğitim Programları,* Ankara 2016.

ÖLÇER, Nazan, *Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Akbank Kültür ve Sanat Yayınları,* İstanbul, 2002.

ÖZKASIM, Hale, vd., *Müzecilik ve Sergileme,* Eskişehir, AÖF.

PASİNLİ, Alpay, *Türkiye Müzeleri,* T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2002.

TANSUĞ, *Sezer, Çağdaş Türk Sanatı,* Remzi Kitabevi, İstanbul, 1999.

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, *Güzel Sanatlar Lisesi Müze Eğitimi Dersi 12. Sınıf Öğretim Programı,* MEB, Ankara, 2017

ÜCEL, *Erdem, Türkiye'de Müzecilik, Arkeoloji ve Sanat Yayınları,* İstanbul, 1999.

MAKALE VE KONFERANSLAR

ALTUNTAŞ, Aysun ve ÖZDEMİR Çiğdem, *Çağdaş Müzecilik Anlayışı ve Ülkemizde Müzeler,* Ankara, 2012.

ONUR, Bekir, *İletişim ve Eğitim Ortamı Olarak Müzeler,* Anadolu Medeniyetleri Müzesi Konferansları, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.

ÖZDEMİR, Nebi, *Müze Çocuk İlişkisi ve Çocuk Kültürü Merkeziyle İlgili Bazı Değerlendirmeler,* Türkiye'de Halk Bilimi Müzeciliği ve Sorunları Sempozyumu, Gazi Üniversitesi Türk Halkbilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara, 2003.

TEZGEL, Nuran, *Müzecilikte Eğitim Faaliyetleri,* I. Müzecilik Sempozyumu Bildirileri, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1994.

KAREKODLAR

Sayfa 21	http://panoramikmuze.com/
Sayfa 22	http://www.sadberkhanimmuzesi.org.tr/tr
Sayfa 23	http://www.askerimuze.tsk.tr/
Sayfa 57	https://www.ashmolean.org/
Sayfa 58	https://www.museumsportal-berlin.de/tr/muzeler/pergamonmuseum/ https://www.muze.gov.tr/tr/muzeler/bergama-akropol-orenyeri
Sayfa 67	https://www.360tr.com/
Sayfa 80	https://www.muze.gov.tr/tr/muzeler/truva-troia-orenyeri
Sayfa 110	http://www.izmirmuzesi.gov.tr/izmir-muze-mudurlugu-etnografya-muzesi.aspx
Sayfa 132	http://www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr/ https://www.360tr.com/anadolu-medeniyetleri-muzesi-14-sanal-tur_6822dd00c_tr.html

GÖRSEL KAYNAKÇA

Kitap Kapağı Görseli: Komisyon Arşivi

12.1. ÜNİTE: MÜZE VE MÜZECİLİK

Ünite Giriş Görseli (Sol)	Komisyon Arşivi	
Ünite Giriş Görseli (Sağ)	Komisyon Arşivi	
Görsel 1.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/istanbul-turkey-august-7-great-alexanders-176913764?src=a6weZnzp-6kvptKDH6ionw-1-11	(09.01.2018, 10.24)
Görsel 1.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/divrigi-great-mosque-sivas-turkey-490387162?src=E2WLbwfUdQmRbcp4rzaOGg-1-5	(09.01.2018, 10.20)
Görsel 1.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/divrigi-ulu-mosque-713766667	(09.01.2018, 10.32)
Görsel 1.4	http://www.bursamuzesi.gov.tr/TR,169765/17-yuzyil-osmanli-evi-muzesi.html	(06.01.2017, 01.56)
Görsel 1.5	http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/Resim/189334,4---islam-bilim-ve-teknoloji-tarihi-muzesi---15jpg.png?0	(06.01.2017, 01.26)
Görsel 1.6	http://www.bik.gov.tr/turk-ve-islam-eserleri-muzesi/#jp-carousel-148480	(25.10.2017, 10.56)
Görsel 1.7	http://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/kocaeli_bilim_merkezi_projesi_1.jpg	(11.01.2017, 20.31)
Görsel 1.8	https://archnet.org/sites/15568	(11.01.2017, 20.42)
Görsel 1.9	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,159112/burdur-doga-tarihi-muzesi.html	(10.01.2017, 12.32)
Görsel 1.10	https://www.kulturportali.gov.tr/Common/GetFoto.aspx?f=YW1hc3JhbXplc2lfMjAxNTA4MjcxNTE4MzI4NDhfMjAxNzAzMDMxMTA4MjIzODIuanBn&d=RG9rdW1hbmxhckdvcnNlbGxlclw%3D&s=b3JqaW5hbA%3D%3D	(25.12.2017, 11.25)
Görsel 1.11	https://en.peramuzesi.org.tr/Artwork/The-Ottoman-Sultan-and-his-Haseki-favourite-wife-/154/15	(05.01.2017, 00.43)
Görsel 1.12	https://computerscience.johncabot.edu/kduong/Su2015CS130/aguneshan/project/images/modernart.jpg	(06.03.2017, 21.48)
Görsel 1.13	https://www.kulturportali.gov.tr/Common/GetFoto.aspx?f=MjAxNzAyMTQwOTEzMzU1NDVfMDEucG5n&d=U2VoaXJSZWhiZXJpXFxHZXppbGVjZWtZZXJc&s=bGFyZ2U%3D	(06.01.2017, 21.50)
Görsel 1.14	https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/konya/gezilecekyer/aksehir-bati-cephesi-karargahi-muzesi	(04.01.2017, 12.15)
Görsel 1.15	http://www.e-gezi.net/rehber/cumalikizik-etnografya-muzesi/	(04.01.2017, 12.15)
Görsel 1.16	http://kutahyamuzesi.gov.tr/jeoloji-muzesi/	(20.09.2017, 00.22)
Görsel 1.17	http://www.eba.gov.tr/gorsel?icerik-id=143119a6a693fad4d4cee886e24e980c9cb4493c26002	(25.12.2017, 21.32)
Görsel 1.18	https://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/styles/ana_gorsel/public/20140127btm2.jpg?itok=zQ1uOKfB	(26.12.2017, 16.04)
Görsel 1.19	http://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/konya_bilim_merkezi_projesi_2.jpg	(27.12.2017, 11.48)
Görsel 1.20	http://www.bursabilimmerkezi.org/haber/sag-taraf/planetaryum/207.html	(27.12.2017, 23.56)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 1.21	http://tekstilmuzesi.bursa.bel.tr/wp-content/uploads/2012/02/f1.jpg	(27.12.2017, 23.58)
Görsel 1.22	Komisyon Arşivi	
Görsel 1.23	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/istanbul-turkey-6-june-2016fall-constantinople-548471416	(29.12.2017, 01.07)
Görsel 1.24	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/bursa-turkey-december-30-2017-archaeological-784673482	(09.01.2018, 12.08)
Görsel 1.25	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/topkapi-palace-istanbul-turkey-562143580	(29.12.2017, 18.21)
Görsel 1.26	http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/34/20/748794/resimler/2015_12/08210416_30ed5547a068f4fe9bea79d107c9cb59.jpg	(30.12.2017, 10.26)
Görsel 1.27	http://tite.ankara.edu.tr/wp-content/blogs.dir/32/files/muze/dsc_0055.jpg	(29.12.2017, 13.56)
Görsel 1.28	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/135107,tripadvisorsadberk02.png?0	(03.01.2018, 21.51)
Görsel 1.29	http://www.sharinghistory.org/pm_partner.php?id=TR_02_K;tr&shpro=AWE	(03.01.2018, 21.53)
Görsel 1.30	http://muze.gov.tr/pic_lib/bigSize/icerikler/66/askeri-muze-web_66_5944676.jpg	(25.12.2017, 11.11)
Görsel 1.31	http://orucgaziortaokulu.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/34/10/732033/resimler/2015_03/27235927_20130221h1.jpg	(25.12.2017, 14.06)
Görsel 1.32	Komisyon Arşivi	
Görsel 1.33	Bursa Kent Müzesi fotoğraf arşivinden alınmıştır.	
Görsel 1.34	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/temple-trajan-ancient-ruins-acropolis-pergamon-626341016	(09.01.2018, 13.28)
Görsel 1.35	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/izmir-turkey-june-13-2017-people-666538594	(09.01.2018, 12.33)
Görsel 1.36	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/safranbolu-turkeyjuly-2017traditional-ottoman-houses-narrow-722469514	(29.12.2017, 00.55)
Görsel 1.37	https://www.yerelnet.org.tr//resimler_gonderdikleriniz/471086_09_20_20.jpg	(04.04.2017, 18.32)
Görsel 1.38	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/munich-germany-december-15-2013-display-583837555	(09.01.2018, 10.21)
Görsel 1.39	http://www.ekm.anadolu.edu.tr/m%C3%BCze%20hakk%C4%B1nda/2AltSergiSalonuESK.jpg	(06.04.2017, 00.17)
Görsel 1.40	http://www.evrim.k12.tr/it/duyuru/istanbul-modern-muze-cantam-etkinligi/	(06.04.2017, 00.26)
Görsel 1.41	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/mills-skansen-that-first-openair-museum-277928984	(09.01.2018, 16.48)
Görsel 1.42	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/goreme-turkey-jan-30-2013-colorful-640356439	(09.01.2018, 11.52)
Görsel 1.43	http://basin.kulturturizm.gov.tr/Resim/40082,laodikeia.png?0	(23.05.2017, 22.44)
Görsel 1.44	https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-images-nemrut-dagi-heads-image24429289	(23.05.2017, 23.18)
Görsel 1.45	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/alacahoyuk-ruins-corum-oldest-settlementof-chalcolithic-582410959	(23.05.2017, 23.02)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 1.46	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/july-092012-bitlis-turkey-tombstones-ahlat-774757249	(09.01.2018, 16.52)
Görsel 1.47	https://www.dreamstime.com/stock-photo-dolmabahce-palace-banks-bosphorus-istanbul-image43526803	(03.10.2017, 12.17)
Görsel 1.48	http://kitap.eba.gov.tr/panel/dosyalar/upload/gorsel/1262/GR_788_24_03_2018_20_36_07_210.jpg	(27.02.2021, 22.56)
Görsel 1.49	https://www.dreamstime.com/stock-photo-mausoleum-ataturk-ankara-turkey-image50578762	(03.10.2017, 15.22)
Görsel 1.50	https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-images-canakkale-monument-first-world-war-image31775959	(03.10.2017, 15.55)
Görsel 1.51	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/birgi-turkey-january-31-2017-decorated-698535091	(01.09.2018, 11.06)
Görsel 1.52	http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/TR,157120/osmanli-evi---odunpazari.html	(05.11.2017, 12.36)
Görsel 1.53	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/thessaloniki-greece-april-10-ataturks-house-271358480	(09.01.2018, 10.01)
Görsel 1.54	http://www.sivaskulturturizm.gov.tr/Resim/74915,ataturk-kongre-ve-etnografya-muzesi-1.png?0	(10.01.2018, 17.27)
Görsel 1.55	Komisyon arşivi	
Görsel 1.56	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/revolution-museum-cuba-havana-195024230	(09.01.2018, 11.27)
Görsel 1.57	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/bodrum-turkey-june-02-2016-exhibition-431087542?src=Ao1p13k4Co-yqINi1gWA_Q-1-0	(10.01.2018, 17.47)
Görsel 1.58	http://www.elmalimuzesi.gov.tr/Resim/144269,dsc0107jpg.png?0	(08.11.2017, 23.15)
Görsel 1.59	https://www.bursa.bel.tr/dosyalar/resimler/haberler/12488_IMG_8576_201302012049.jpg	(10.05.2017, 16.22)
Görsel 1.60	https://www.dreamstime.com/editorial-image-ataturk-monument-square-taksim-istanbul-turkey-circa-april-image48522470	(23.10.2017, 22.06)
Görsel 1.61	https://www.dreamstime.com/stock-photo-didim-temple-apollo-ancient-city-turkey-image80399837	(23.10.2017, 22.47)
Görsel 1.62	https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-images-gobekli-tepe-c-ring-overhead-alternative-view-image32838209	(24.10.2017, 16.01)
Görsel 1.63	Komisyon Arşivi	
Görsel 1.64	https://www.dreamstime.com/editorial-photo-zeugma-mosaic-museum-gaziantep-turkey-image83481521	(15.10.2017, 19.15)
Görsel 1.65	http://mmkd.org.tr/wp-content/uploads/2014/04/Canakkale-KentMuzesi-1.jpg	(04.05.2017, 00.22)
Görsel 1.66	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/denizli-turkey-september-7-2015-roman-406068229	(09.01.2018, 13.39)
Görsel 1.67	http://artlog.art50.net/wp-content/uploads/2015/12/31x-1-1024x683.jpg	(10.04.2017, 22.16)
Görsel 1.68	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/122161,osmanlihalilari07.png?0	(06.01.2018, 20.14)
Görsel 1.69	http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/41/06/708370/resimler/2016_02/17144201_20160216_141226.jpg	(11.04.2017, 09.50)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 1.70	http://www.manisa.gov.tr/ortak_icerik/manisa/galeri/322/%C3%87anakkale%20Gezici%20M%C3%BCze-3.jpg?width=1200&mode=max&quality=70	(14.02.2018, 23.39)
Görsel 1.71	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/glasgow-scotland-july-16-2016-hanging-465608654	(09.01.2018, 12.03)
Görsel 1.72	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/bodrum-turkey-june-02-2016-exhibition-431087566?src=-byjExEy9IMmMZb0DcBf-A-1-41	(10.11.2018, 18.51)
Görsel 1.73	http://www.ritualdynamik.de/fileadmin/Projekte/C10/Ko__ln.JPG	(16.05.2017, 16.37)
Görsel 1.74	http://www.mimarizm.com/makale/devir-etkilesimli-muze-devri_114591	(16.05.2017, 00.26)
Görsel 1.75	http://www.bik.gov.tr/turk-ve-islam-eserleri-muzesi/#jp-carousel-148491	(05.01.2018, 16.49)
Görsel 1.76	http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/34/20/748794/resimler/2015_04/06201500_dsc_0224.jpg	(06.01.2018, 16.20)
Görsel 1.77	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/24-march-2017-vienna-museum-natural-649176244	(01.09.2018, 23.29)
Görsel 1.78	http://www.istanbulmodern.org/tr/basin/basin-bultenleri/genc-istanbul-modern_461.html	(09.03.2017, 17.29)
Görsel 1.79	https://www.bursa.bel.tr/dosyalar/resimler/haberler/2011/5886-kent-muzesi-nde-kult-7265.JPG	(10.03.2017, 10.06)
Görsel 1.80	Bursa Kent Müzesi fotoğraf arşivinden alınmıştır.	
Görsel 1.81	http://www.mardinmuzesi.gov.tr/resimler/mardinmuzesidsc_0183_1024x680.jpg	(11.03.2017, 10.24)
Görsel 1.82	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/paris-france-july-01-2017-visitors-691605475	(09.01.2018, 11.31)
12.2. MÜZECİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ		
Ünite Giriş Görseli (Sol)	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/bergama-turkey-september-30-temple-trajan-661993951	(09.01.2018, 23.35)
Ünite Giriş Görseli (Sağ)	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/washington-dcusa-august-112016-visitors-main-488066176	(09.01.2018, 23.39)
Görsel 2.1	http://ideaart.web.unc.edu/files/2017/12/Mantegna-Parnassus-1024x845.jpg	(09.10.2017, 14.29)
Görsel 2.2	http://www.bcs.edu/wp-content/uploads/2014/10/LIBRARY-OF-ALEXANDRIA.jpg	(22.02.2018, 11.03)
Görsel 2.3	http://webapp2.wright.edu/web1/community/2011/for-the-love-of-art/olympus-digital-camera-3/	(22.02.2018, 10.27)
Görsel 2.4	https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-photography-ptolemy-ii-philadelphus-statue-image37849317	(15.10.2017, 19.30)
Görsel 2.5	http://employees.oneonta.edu/farberas/arth/Images/109images/4thc_hellenistic/perg_model.jpg	(22.02.2018, 10.33)
Görsel 2.6	https://www.metmuseum.org/toah/images/hb/hb_39.153.jpg	(22.02.2018, 11.12)
Görsel 2.7	https://voices.lafayette.edu/2010/04/12/pisa-firenze-italy-spring-break-pt2/	(22.06.2018, 14.50)
Görsel 2.8	https://i1.wp.com/news.harvard.edu/wp-content/uploads/2004/11/worm_1-2.jpg?resize=450%2C346&ssl=1	(22.02.2018, 11.22)
Görsel 2.9	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/oxford-uk-july-19-2015-ashmolean-306320513	(22.02.2018, 11.39)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 2.10	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/london-apr-3-british-museum-entrance-134054573?src=QyRQLui3PcpCZJYjjB8CLA-1-18	(22.02.2018, 11.53)
Görsel 2.11	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/horsedrawn-carriages-on-palace-square-st-592595759?src=rSl4HcHjYPwcckx3UXDKhw-1-0	(22.02.2018, 12.04)
Görsel 2.12	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/paris-france-september-2-2017-view-747276034	(20.02.2018, 14.14)
Görsel 2.13	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/altesmuseum-museum-antiquities-on-island-berlin-551878480?src=s1qgqV8wOW9JlOO1a_j5Fw-1-0	(22.02.2018, 12.30)
Görsel 2.14	https://www.dreamstime.com/editorial-photography-metropolitan-museum-art-met-new-york-city-usa-main-entrance-colloquially-known-as-located-th-avenue-manhattan-image85933887	(11.10.2017, 17.08)
Görsel 2.15	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/rome-italy-october-13-2017-external-736004275?src=KjPhCVdl7fdT03_JpJH8AA-1-10	(22.02.2018, 12.43)
Görsel 2.16	https://cpb-us-west-2-juc1ugur1qwqqqo4.stackpathdns.com/blogs.baylor.edu/dist/5/2761/files/2016/10/John_Ruskin_1863-1of7koa.jpg	(22.02.2018, 13.01)
Görsel 2.17	https://www.brooklynkids.org/wp-content/uploads/2016/11/History-3-1200x600.jpg	(22.02.2018, 18.40)
Görsel 2.18	http://www.haslemeremuseum.co.uk/visit/images/museum.jpg	(21.02.2018, 01.36)
Görsel 2.19	https://www.metmuseum.org/-/media/images/blogs/now-at-the-met/2011/2011_11/lindseyarticle28.jpg?as=1&mh=1290&mw=1190&hash=B7B7E5AD6FE6D43FAF85BBFC57B9A81684330308	(13.08.2018, 13.52)
Görsel 2.20	https://www.metmuseum.org/-/media/images/blogs/now-at-the-met/2011/2011_11/lindseyarticle15.jpg?as=1&mh=936&mw=1190&hash=2DE5159E4E983F46ED245C3BC6FBB3813DDDB4B6	(07.02.2018, 13.38)
Görsel 2.21	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/indianapolis-in-usa-june-3-2010-596012219	(22.02.2018, 23.55)
Görsel 2.22	Komisyon arşivi	
Görsel 2.23	Komisyon arşivi	
Görsel 2.24	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/old-carpet-looma-woman-traditional-clothes-1006002757	(23.02.2018, 00.07)
Görsel 2.25	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/st-paul-mn-sept-23-science-115938538	(23.02.2018, 00.06)
Görsel 2.26	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/ashmolean-museum-interiorenglandoxfordukjune-272017-678255235?src=MzeaCvPW0yZg9PuwdKxMoA-1-10	(22.02.2018, 11.43)
Görsel 2.27	http://static.panoramio.com/photos/original/11523523.jpg	(15.10.2017, 19.57)
Görsel 2.28	https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-photography-external-night-view-louvre-museum-musee-du-louvre-paris-mar-march-paris-france-image39945997	(09.10.2017, 15.00)
Görsel 2.29	https://www.charlestonmuseum.org/news-events/wp-content/uploads/2016/12/CharMues_13Kids145.jpg	(23.02.2018, 01.13)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 2.30	https://www.charlestonmuseum.org/news-events/wp-content/uploads/2017/11/DSC_5561.jpg	(23.02.2018, 01.10)
Görsel 2.31	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/paris-france-june-13-2014-interior-761670019	(20.02.2018, 14.55)
Görsel 2.32	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/paris-france-october-15-2016-la-530052523	(09.01.2018, 23.49)
Görsel 2.33	https://www.dreamstime.com/stock-photos-winter-palace-image10107523	(15.10.2017, 15.04)
Görsel 2.34	https://www.dreamstime.com/editorial-stock-image-elephant-models-hall-african-mammals-american-museum-natural-history-amnh-new-york-usa-december-image91508634	(29.12.2017, 11.44)
Görsel 2.35	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/new-york-city-jul-17-metropolitan-214865326	(22.02.2018, 12.26)
Görsel 2.36	https://www.dreamstime.com/editorial-photo-boston-museum-fine-arts-massachusetts-september-art-facade-appeal-to-great-spirit-monument-image77456336	(15.10.2017, 20.39)
Görsel 2.37	https://www.dreamstime.com/stock-images-art-institute-chicago-gallery-image25563094	(11.10.2017, 20.44)
Görsel 2.38	https://www.ashmolean.org/sites/default/files/styles/mt_image_large/public/ashmolean/images/media/picture1_0.png?itok=0LZRM6l0	(26.12.2017, 11.24)
Görsel 2.39	https://www.ashmolean.org/sites/default/files/styles/listing_image_gallery_image/public/ashmolean/images/media/japanb18002.jpg?itok=EBIgCaQn	(20.02.2018, 12.22)
Görsel 2.40	https://www.ashmolean.org/sites/default/files/styles/listing_image_gallery_image/public/ashmolean/images/media/eu18003.jpg?itok=9lgNzlUH	(26.12.2017, 11.18)
Görsel 2.41	https://www.ashmolean.org/sites/default/files/styles/listing_image_gallery_image/public/ashmolean/images/media/gall_4_13-08-12-j.jpg?itok=uN4rW9TW	(26.12.2017, 11.32)
Görsel 2.42	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/bergama-acropolis-architecture-776958307	(11.01.2018, 12.09)
Görsel 2.43	https://www.dreamstime.com/stock-photo-pergamon-image22932800	(15.10.2017, 22.13)
Görsel 2.44	https://www.dreamstime.com/stock-photo-pergamon-asclepeion-ancient-city-turkey-image37660830	(15.10.2017, 22.15)
Görsel 2.45	https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-images-pergamon-museum-berlin-image19442879	(15.10.2017, 22.24)
Görsel 2.46	https://www.dreamstime.com/stock-photo-ruins-pergamon-birthplace-hippocrates-asclepion-where-started-his-works-image83848140	(28.12.2017, 22.35)
Görsel 2.47	http://www.topkapisarayi.gov.tr/sites/default/files/tsm-1-10405_0.jpg	(28.12.2017, 22.35)
Görsel 2.48	http://www.topkapisarayi.gov.tr/sites/default/files/zirh.jpg	(28.12.2017, 22.35)
Görsel 2.49	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/istanbul-archaeological-museum-istanbulturkey-33944989	(10.01.2018, 01.21)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 2.50	http://www.beylikduzukentbellegi.com/Content/assets/uploads/30_osmanl%C4%B1%20ar%C5%9Fivi/20170323_99f96ef9-bc11-4b51-bde3-c1ce0ddaee22_DH_MKT__01674_00055_001_001.jpg	(27.12.2017, 12.45)
Görsel 2.51	Arkeologlar derneği fotoğraf arşivinden alınmıştır.	
Görsel 2.52	http://www.etnografyamuzesi.gov.tr/lib_resim/zemin/1.jpg	(29.12.2017, 11.07)
Görsel 2.53	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/istanbul-archaeology-museum-turkey-235099330	(10.01.2018, 01.07)
Görsel 2.54	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/mimar-sinan-university-fine-arts-beyoglu-130890458	(11.02.2018, 22.54)
Görsel 2.55	Arkeologlar derneği fotoğraf arşivinden alınmıştır.	
Görsel 2.56	Arkeologlar derneği fotoğraf arşivinden alınmıştır.	
Görsel 2.57	Arkeologlar derneği fotoğraf arşivinden alınmıştır.	
Görsel 2.58	Arkeologlar derneği fotoğraf arşivinden alınmıştır.	
Görsel 2.59	Arkeologlar derneği fotoğraf arşivinden alınmıştır.	
Görsel 2.60	Arkeologlar derneği fotoğraf arşivinden alınmıştır.	
Görsel 2.61	Arkeologlar derneği fotoğraf arşivinden alınmıştır.	
Görsel 2.62	http://w3.gazi.edu.tr/~tsbirbudak/images/mustafa_sati_bey_ve_egitime_dair_layihalari.jpg	(20.02.2018, 10.50)
Görsel 2.63	http://cukurovader.org.tr/wp-content/uploads/2017/10/Remzi-O%C4%9Fuz-Ar%C4%B1k-2-206x300.jpg	(20.02.2018, 10.50)
Görsel 2.64	https://istanbulmania.files.wordpress.com/2012/03/bankalar-caddesinde-darulmuallimin1907.jpg	(15.10.2017, 23.13)
Görsel 2.65	http://img.eba.gov.tr/169/24a/a31/73e/f3b/184/6c0/a41/caa/5c6/834/13e/67e/2cc/003/16924aa3173ef3b1846c0a41caa5c683413e67e2cc003.jpg	(10.01.2018, 01.53)
Görsel 2.66	Arkeologlar derneği fotoğraf arşivinden alınmıştır.	

12.3. MÜZE VE EĞİTİM

Ünite Giriş Görseli (Sol)	Bursa Kent Müzesi fotoğraf arşivinden alınmıştır.	(04.01.2018, 18.25)
Ünite Giriş Görseli (Sağ)	Bursa Kent Müzesi fotoğraf arşivinden alınmıştır.	(04.01.2018, 18.32)
Görsel 3.1	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/167263,anadmedmuzeetkinlik01png.png?0	(09.01.2018, 12.09)
Görsel 3.2	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/167265,anadmedmuzeetkinlik03png.png?0	(19.10.2017, 21.16)
Görsel 3.3	http://www.bursakulturturizm.gov.tr/Resim/95995,turk-islam-eserleri-muzesi-8.png?0	(13.02.2018, 01.03)
Görsel 3.4	http://www.bursakulturturizm.gov.tr/Resim/96019,turk-islam-eserleri-muzesi-18.png?0	(13.02.2018, 01.06)
Görsel 3.5	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/167266,anadmedmuzeetkinlik04png.png?0	(12.10.2017, 23.26)
Görsel 3.6	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/norwich-uk-june-11-2016-castle-436774696	(12.02.2018, 21.42)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 3.7	https://www.museums.norfolk.gov.uk/-/media/museums/images/page-content/norwich-castle/study-centre-drawing-workshop-556-x-700.jpg?la=en&hash=A2C0D0535ED30B156A1DC0205E86A2750711E5AF	(14.02.2018, 17.01)
Görsel 3.8	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/london-august-4-view-courtyard-victoria-244401037?studio=1	(07.02.2018, 11.38)
Görsel 3.9	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/northern-museum-swedish-culture-ethnography-stockholm-727717774	(07.02.2018, 11.45)
Görsel 3.10	Bursa Kent Müzesi fotoğraf arşivinden alınmıştır.	
Görsel 3.11	https://news.virginia.edu/content/fralin-museum-art-uva-seeks-applicants-docent-program	(07.02.2018, 12.02)
Görsel 3.12	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/children-learn-about-paintings-museum-de-264033263	(09.02.2018, 11.39)
Görsel 3.13	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/bristol-jan-11-view-egyptology-section-253606264	(09.02.2018, 11.56)
Görsel 3.13	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/bristol-jan-11-view-egyptology-section-253606264	(09.02.2018, 16.22)
Görsel 3.14	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/june-2017-minsk-belarus-museum-science-672157798	(10.02.2018, 17.26)
Görsel 3.15	Bursa Kent Müzesi fotoğraf arşivinden alınmıştır.	
Görsel 3.16	Bursa Kent Müzesi fotoğraf arşivinden alınmıştır.	
Görsel 3.17	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/164946,anadmedmuzeegitimnisan04png.png?0	(09.02.2018, 12.04)
Görsel 3.18	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/152058,anadmedmuzeetkinlik03.png?0	(15.02.2018, 13.26)
Görsel 3.19	Bursa Kent Müzesi fotoğraf arşivinden alınmıştır.	
Görsel 3.20	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/105513,mardin-muzesi-arkeopark-3.png?0	(20.04.2017, 23.37)
Görsel 3.21	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/105511,mardin-muzesi-arkeopark-1.png?0	(20.04.2017, 23.41)
Görsel 3.22	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/canakkale-turkey-october-20-2014-trojan-534869596	(11.01.2018, 12.51)
Görsel 3.23	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/ruins-ancient-legendary-city-troy-canakkale-717764950	(17.01.2018, 22.48)
Görsel 3.24	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/troy-696218821	(11.01.2018, 12.59)
Görsel 3.25	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/city-walls-ruins-troy-turkey-649093864	(11.01.2018, 12.47)
Görsel 3.26	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/city-walls-ruins-troy-turkey-687330889	(05.01.2018, 00.04)
Görsel 3.27	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/ancient-amphitheater-troy-turkey-626443904	(05.01.2018, 00.06)
12.4. GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE OKUL-MÜZE İŞBİRLİĞİ		
Ünite Giriş Görseli (Sol)	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/gaziantep-turkey-june-28-gypsy-girl-214315918	(09.01.2018, 11.49)
Ünite Giriş Görseli (Sağ)	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/pupils-teacher-on-school-field-trip-432834466	(10.01.2018, 15.45)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 4.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/july-092012-bitlis-turkey-tombstones-ahlat-774756619	(10.01.2018, 16.48)
Görsel 4.2	http://www.antalyamuzesi.gov.tr/IMG_4123.JPG	(03.12.2017, 21.09)
Görsel 4.3	http://www.antalyamuzesi.gov.tr/IMG_4631.JPG	(03.12.2017, 21.08)
Görsel 4.4	http://www.antalyamuzesi.gov.tr/IMG_4214.JPG	(03.12.2017, 21.11)
Görsel 4.5	http://gazianteproloveveanitlar.gov.tr/Resim/213373,edessa2-kuzey-cephejpg.png?0	(04.12.2017, 21.18)
Görsel 4.6	http://www.sanliurfamuzesi.gov.tr/Resim/221671,paleolitik-donem-salonu-4jpg.png	(04.12.2017, 23.25)
Görsel 4.7	http://www.sanliurfamuzesi.gov.tr/Resim/221685,neolitik-donem-salonu-22jpg.png	(04.12.2017, 23.32)
Görsel 4.8	http://www.sanliurfamuzesi.gov.tr/Resim/221713,tunc-donemi-seksiyonu-1jpg.png	(04.12.2017, 23.12)
Görsel 4.9	http://www.sanliurfamuzesi.gov.tr/Resim/221746,demir-cagi-salonu-15jpg.png	(04.12.2017, 23.48)
Görsel 4.10	http://www.sanliurfamuzesi.gov.tr/Resim/221753,helenistik---dogu-roma-salonu-11jpg.png	(04.12.2017, 23.52)
Görsel 4.11	http://www.sanliurfamuzesi.gov.tr/Resim/221772,islami-donem-salonu-6jpg.png	(04.12.2017, 00.25)
Görsel 4.12	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/sanliura-turkey-july-01-2010-scene-772547551	(04.12.2017, 00.32)
Görsel 4.13	http://www.sanliurfamuzesi.gov.tr/Resim/218248,kisas-lisesi-2jpg.png?0	(04.12.2017, 00.51)
Görsel 4.14	http://www.sanliurfamuzesi.gov.tr/Resim/218303,mask-2jpg.png?0	(04.12.2017, 00.12)
Görsel 4.15	http://www.sanliurfamuzesi.gov.tr/Resim/218238,defile-3jpg.png	(04.12.2017, 00.33)
Görsel 4.16	http://www.sanliurfamuzesi.gov.tr/Resim/228240,seleukosa-agit-8jpg.png	(04.12.2017, 00.56)
Görsel 4.17	http://www.sanliurfamuzesi.gov.tr/Resim/218299,gobeklitepe-masal-3jpg.png	(04.12.2017, 00.44)
Görsel 4.18	http://www.sanliurfamuzesi.gov.tr/Resim/249935,harran-universitesi-arkeoloji-kulubu-deneysel-arkeoloji-.png?0	(22.05.2018, 10.41)

12.5. MÜZEDE GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ

Ünite Giriş Görseli (Sol)	https://umma.umich.edu/sites/default/files/dev-fundingpriorities6.jpg	(15.12.2017, 12.08)
Ünite Giriş Görseli (Sağ)	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/children-learn-about-paintings-museum-de-264033263	(11.12.2017, 11.06)
Görsel 5.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/ishak-pasha-palace-near-dogubayazit-eastern-191724953	(16.11.2017, 16.04)
Görsel 5.2	http://images.ykykultur.com.tr/upload/image/77d509ee-9253-4137-ad57-c3c6438266aa.jpg	(16.11.2017, 16.04)
Görsel 5.3	http://www.sanalmuze.org/images/zmra21.jpg	(26.11.2017, 14.44)
Görsel 5.4	http://www.goethe.de/ins/tr/ank/pro/urbanspaces/web/sieges-denkmal_1_gr.jpg	(26.11.2017, 14.58)
Görsel 5.5	https://www.peramuzesi.org.tr/Eser/Demlik/164/3#!prettyPhoto	(28.11.2017, 10.20)
Görsel 5.6	Komisyon arşivi	(28.11.2017, 10.35)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 5.7	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/istanbulturkey-december-6-2013-sidamara-sarcophagus-358416326?studio=1	(06.02.2018, 16.54)
Görsel 5.8	http://www.eba.gov.tr/gorsel?icerik-id=19777766266d88ca04011b08dacefbe3e46a06a460001	(06.02.2018, 22.04)
Görsel 5.9	https://www.kulturportali.gov.tr/Common/GetFoto.aspx?f=MjAxNzAyMjQxNTQxMzU4MjJfMi4gTGV0byAgRmlsZGlzaS5KUEc%3d&d=U2VoaXJSZWhiZXJpXFxHZXppbGVjZWtZZXJc&s=bGFyZ2U%3d	(04.11.2018, 22.30)
Görsel 5.10	http://www.izmirmuzesi.gov.tr/images/editorimages/image/8.jpg	(11.11.2017, 10.42)
Görsel 5.11	http://www.izmirmuzesi.gov.tr/images/editorimages/image/tas-2.jpg	(11.11.2017, 10.26)
Görsel 5.12	http://www.izmirmuzesi.gov.tr/images/editorimages/image/seramik-1.jpg	(11.11.2017, 10.32)
Görsel 5.13	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/87745,izmirsahtesikke01.png?0	(12.11.2017, 13.46)
Görsel 5.14	https://www.msxlabs.org/forum/turizm/457479-turkiyedeki-muzeler-kayseri-etnografya-muzesi.html	(12.11.2017, 16.24)
Görsel 5.15	http://blogs.getty.edu/iris/wp-content/blogs.dir/5/files/2018/04/greek_geom_Fig.-2-VL.2010.22.jpg	(14.08.2018, 11.32)
Görsel 5.16	http://digital.sabanciuniv.edu/arsiv/freeaccess/su_sanateserleri/fikret_mualla_01_arm_ecz.php	(14.08.2018, 12.02)
Görsel 5.17	http://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/muze/images/paleontoloji/image002.jpg	(10.11.2017, 11.42)
Görsel 5.18	http://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/muze/images/paleontoloji/image003.jpg	(10.11.2017, 11.43)
Görsel 5.18	https://dic.academic.ru/pictures/wiki/files/87/Weapon_history_museum_39.jpg	(14.11.2017, 15.10)
Görsel 5.20	Komisyon arşivi	
Görsel 5.21	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/istanbul-turkey-september-07-2014-archaeology-233697832?studio=1	(07.02.2018, 00.38)
Görsel 5.22	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/istanbul-february-11-torpedo-room-section-96480665	(06.02.2018, 23.46)
Görsel 5.23	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/december-232016-vienna-austria-large-dinosaur-550906933?studio=1	(07.02.2018, 00.35)
Görsel 5.24	http://www.sakipsabancimuzesi.org/sites/default/files/pages/galeryimages/resim24.jpg	(01.12.2017, 12.26)
Görsel 5.25	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/38387,elazig-4.png?0	(12.12.2017, 10.37)
Görsel 5.26	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/164936,anadmedmuzeegitimmart02png.png?0	(12.12.2017, 12.41)
Görsel 5.27	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/students-looking-artifacts-case-on-trip-432822832	(12.12.2017, 10.49)
Görsel 5.28	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/moscow-russia-march-132015state-tretyakov-gallery-351354173?src=emwpAQl9Je_WyOdBq507AA-1-78	(07.02.2018, 00.55)
Görsel 5.29	http://kutuphane.beyoglu.bel.tr/images/haberler/2016/20161107/peramzsi_6.jpg	(22.02.2018, 23.59)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 5.30	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/statue-ancient-greek-god-medicine-healing-199254734?src=_UkZ-TeH2XjYZyBZsOoRMVg-1-23	(07.02.2018, 01.05)
Görsel 5.31	https://www.metmuseum.org/art/collection/search/459195	(07.02.2018, 01.25)
Görsel 5.32	https://sophia.smith.edu/blog/osmanhamdibey2/files/2016/04/19947713520_9e5c9cc38b_o.jpg	(14.08.2018, 12.35)
Görsel 5.33	http://www.izmirmuzesi.gov.tr/images/sayfalargaleri/20127114d0726b1-1d89-47e4-9356-5d706c58d355.jpg	(04.04.2017, 13.47)
Görsel 5.34	http://www.izmirmuzesi.gov.tr/images/sayfalargaleri/201271192bb388c-ce15-4489-954e-ce0d398f5f7a.jpg	(04.04.2017, 13.51)
Görsel 5.35	http://www.izmirmuzesi.gov.tr/images/fotogaleri/2012627a5d9ec39-a9b4-4a91-a9ed-13cde2d7cb26.jpg.thumb.jpg	(04.04.2017, 13.52)
Görsel 5.36	http://www.izmirmuzesi.gov.tr/images/fotogaleri/201262727feb162-022c-437d-8589-095864b395ff.jpg.thumb.jpg	(04.04.2017, 13.58)
12.6. GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE OKUL-MÜZE İŞ BİRLİĞİ		
Ünite Giriş Görseli (Sol)	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/milan-italy-april-2012-students-front-239392033?studio=1	(18.02.2018, 00.22)
Ünite Giriş Görseli (Sağ)	https://www.metmuseum.org/-/media/Images/About%20The%20Met/Internships/Undergraduate%20and%20Graduate/Undergraduate%20and%20Graduate_marquee.jpg	(18.02.2018, 00.16)
Görsel 6.1	http://kitap.eba.gov.tr/panel/dosyalar/upload/gorsel/1324/GR_1184_26_03_2018_18_33_43_733.jpg	(27.02.2021, 22.53)
Görsel 6.2	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/207584,aydin-muzesi-egitim-etkinlikleri-3jpg.png?0	(18.02.2018, 00.48)
Görsel 6.3	http://dosim.gov.tr/assets/uploads/be73e7ce90c44b03bc521bd28dfc0e0ac5c9f89f.jpg	(18.02.2018, 00.55)
Görsel 6.4	http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/Resim/180095,istanbul-modern-sanat-muzesijpg.png?0	(18.02.2018, 01.03)
Görsel 6.5	http://img.eba.gov.tr/0d9/b87/f17/d79/70d/e74/231/bc6/7bb/19f/49d/01f/aba/89e/014/0d9b87f17d7970de74231bc67bb19f49d01faba89e014.jpeg	(18.02.2018, 01.30)
Görsel 6.6	http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/TR,165662/sakip-sabanci-muzesi.html	(18.02.2018, 01.08)
Görsel 6.7	http://dosim.gov.tr/assets/uploads/ddec356efed1b7a-11b01346eed7078f4a8efc7c3.jpg http://dosim.gov.tr/assets/uploads/9c74916c74ec9d71f91a218daea8cc2949f04075.jpg http://dosim.gov.tr/assets/uploads/1eb68f720cd7dfee85fa9e050be682ba8eb32c00.jpg	(28.12.2017, 11.41)
Görsel 6.8	http://www.muze.mu.edu.tr/Icerik/muze.mu.edu.tr/Sayfa/L1240825.JPG	(27.12.2017, 01.47)
Görsel 6.9	http://www.muze.mu.edu.tr/Icerik/muze.mu.edu.tr/Sayfa/T%C3%BCrd%C3%BC%202%20s%C4%B1n%C4%B1f%20%20(17).JPG	(27.12.2017, 01.49)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 6.10	Komisyon arşivi	
Görsel 6.11	Komisyon arşivi	
Görsel 6.12	Komisyon arşivi	
Görsel 6.13	http://archeology.uark.edu/who-we-are/50moments/educational-outreach/	(10.06.2018, 03.55)
Görsel 6.14	http://www.muze.mu.edu.tr/Icerik/muze.mu.edu.tr/Sayfa/b.JPG	(27.12.2017, 01.28)
Görsel 6.15	https://art.ua.edu/news/drawing-at-the-museum/attachment/20170208_081927/	(04.11.2018, 22.35)
Görsel 6.16	http://www.muze.mu.edu.tr/Icerik/muze.mu.edu.tr/Sayfa/DSC_7245.jpg	(10.06.2018, 03.58)
Görsel 6.17	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/34639,elazigmuz01jpg.png?0	(28.12.2017, 23.58)
Görsel 6.18	https://www.kulturportali.gov.tr/Common/GetFoto.aspx?f=MjAxNzExMTMxNDEwMTk3MzJfQW5rYXJhIEFuYWRvbHUgTWVkZW5peWV0bGVyaSBNdXplc2kgTXVyYXQgT0NBTCBfMjk1OS5qcGc%3d&d=U2VoaXJSZWhiZXJpXFxHZXppbGVjZWtZZXJc&s=bGFyZ2U%3d	(18.02.2018, 22.57)
Görsel 6.19	https://www.kulturportali.gov.tr/Common/GetFoto.aspx?f=MjcwODIwMTRcMDVjNjlmNGEtN2Y2MS00ODY4LWE5ZjItYTcwMmQ5M2IyYjYzLmpwZw%3d%3d&t=Mg%3d%3d&s=bGFyZ2U%3d	(19.02.2018, 00.08)
Görsel 6.20	https://www.kulturportali.gov.tr/Common/GetFoto.aspx?f=MjAxNzExMTMxNDA5NDkwOTNfQW5rYXJhIEFuYWRvbHUgTWVkZW5peWV0bGVyaSBNdXplc2kgTXVyYXQgT0NBTCBfMjkwNi5qcGc%3d&d=U2VoaXJSZWhiZXJpXFxHZXppbGVjZWtZZXJc&s=bGFyZ2U%3d	(18.02.2018, 22.46)
Görsel 6.21	https://www.kulturportali.gov.tr/Common/GetFoto.aspx?f=MjAxNzExMTMxNDA5MzAzNThfQW5rYXJhIEFuYWRvbHUgTWVkZW5peWV0bGVyaSBNdXplc2kgTXVyYXQgT0NBTCBfMjkwNC5qcGc%3d&d=U2VoaXJSZWhiZXJpXFxHZXppbGVjZWtZZXJc&s=bGFyZ2U%3d	(18.02.2018, 23.03)
Görsel 6.22	https://www.kulturportali.gov.tr/Common/GetFoto.aspx?f=MjAxNzExMTMxNDEwMDQ3NDBfQW5rYXJhIEFuYWRvbHUgTWVkZW5peWV0bGVyaSBNdXplc2kgTXVyYXQgT0NBTCBfMjkzMi5qcGc%3d&d=U2VoaXJSZWhiZXJpXFxHZXppbGVjZWtZZXJc&s=bGFyZ2U%3d	(18.02.2018, 23.09)

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM CEVAP ANAHTARI

1. ÜNİTE: MÜZE VE MÜZECİLİK

A) Boşluk doldurma soruları

1. Müze
2. Kültür
3. Bilim
4. Tabiat
5. Sanat Müzesi
6. Planetaryum
7. Doğa Tarihi ve Jeoloji müzeleri
8. Panoramik Müze
9. Etnografya
10. Tarih Müzeleri
11. Doğal sit alanı
12. Restorasyon
13. Konservasyon
14. Belgeleme

C) Çoktan seçmeli sorular

19. D **20.** B **21.** C **22.** E **23.** A **24.** D **25.** E **26.** B **27.** C **28.** D **29.** A **30.** B

2. ÜNİTE: MÜZECİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

A) Boşluk doldurma soruları

1. Müz
2. Müze
3. Aya İrini
4. Heyet-i İlmiye

C) Çoktan seçmeli sorular

9. D **10.** C **11.** C **12.** A **13.** D **14.** C **15.** E **16.** B

3. ÜNİTE: MÜZE VE EĞİTİM

A) Boşluk doldurma soruları

1. Dokunma oturumu
2. Maket
3. Müze eğitimi
4. Müze eğitimcisi

C) Çoktan seçmeli sorular

8. C **9.** E

4. ÜNİTE: GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE OKUL-MÜZE İŞ BİRLİĞİ

A) Boşluk doldurma soruları

1. Müzeler
2. Öğretmen

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM CEVAP ANAHTARI

C) Çoktan seçmeli sorular

7. C **8.** A

5. ÜNİTE: MÜZEDE GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ

A) Boşluk doldurma soruları

1. Üç boyut
2. Sanat eleştirisi

C) Çoktan seçmeli sorular

5. D **6.** A **7.** D

6.ÜNİTE: VERİMLİ MÜZE ZİYARETLERİ

A) Boşluk doldurma soruları

1. Sanat
2. Kültür ve Turizm Bakanlığı

B) Çoktan seçmeli sorular

7. A **8.** B **9.** C